

Universitetet
i Stavanger

HANDELSHØGSKOLEN VED UIS
MASTEROPPGAVE

STUDIEPROGRAM:
Master i regnskap og revisjon

ER OPPGAVEN KONFIDENSIELL?
Nei

TITTEL: Små foretaks behandling av leieavtaler og deres betydning for foretakets lånebetingelser

ENGELSK TITTEL: Small enterprises treatment of leases and its significance for the enterprises loan terms

FORFATTER(E)

VEILEDER:
Dengjun Zhang

Kandidatnummer:

9906

.....

Navn:

Lars Rødne Midtbø

.....

Forord

Denne masteroppgaven er skrevet i forbindelse med avslutningen av masterstudiet i regnskap og revisjon ved Universitetet i Stavanger. Arbeidet med oppgaven har vært en krevende og spennende prosess, men det har også vært meget lærerikt. Oppgaven har gitt meg muligheten til å fordype meg i et fagområde som jeg har hatt interesse for, nemlig leasing.

Små foretaks bruk og behandling av leieavtaler har interessert meg da jeg i mitt yrke som revisor har sett hvordan et selskaps regnskap påvirkes av hvordan leieavtaler behandles. Hensikten med oppgaven har vært å se på om et selskap kan ha ulike kredittvilkår hos långiver ved behandling av leieavtalene som operasjonelle eller finansielle.

Jeg vil gjerne rette en takk til min veileder, Dengjun Zhang, for veiledning og gode råd gjennom prosessen. Jeg ønsker også å takke daglig leder hos case-selskapene for å stille sitt selskap til disposisjon og intervjuobjektene for sin tid og vurderinger. Dere har alle vært viktige bidragsytere til denne oppgaven. Til slutt ønsker jeg å takke min arbeidsgiver, Revisjon Ryfylke, for å ha gitt meg muligheten til å kombinere masterstudiet med jobb.

Stavanger, 15.01.2021

Lars Rødne Midtbø

Sammendrag

Studiens formål har vært å se på om små foretaks behandling av leieavtaler har betydning for deres lånebetingelser. Det er søkt forklaring på dette ved å benytte casestudier av to virkelige selskaper som i dag benytter seg av unntaksreglene for små foretak om å unnlate å balanseføre leieavtaler. Casestudiene ser på hvordan årsregnskapet til disse selskapene kunne vært dersom de for regnskapsåret 2019 hadde endret fra å behandle leieavtalene fra operasjonelle til finansielle. For å kunne gjennomføre denne operasjonen ble selskapenes leieavtaler innhentet for å vurdere om disse oppfyller kravene om å behandles finansielt og deretter ble endringene vurdert og presentert. Etter casestudiene var gjennomført ble ulike banker kontaktet og intervjuet for å se på om hvordan leieavtalene behandles har betydning for lånebetingelsene bankene tilbyr ved en konkret låneforespørsel.

Den ulike klassifiseringen av leieavtalene fører til ulik presentasjon i årsregnskapet, hvor en operasjonell leieavtale kostnadsføres løpende i resultatregnskapet, mens en finansiell leieavtale balanseføres og avskrives over eiendelens levetid. Casestudiene viste at hvordan leieavtaler behandles har stor påvirkning på årsregnskapene til de undersøkte selskapene. For det ene casestudiet førte behandling av leieavtalene som operasjonelle til at bankene tilbød høyere rente og krevde større egenfinansiering enn dersom leieavtalene var behandlet som finansielle leieavtaler i regnskapet. Dette er et tegn på at ulik behandling av leieavtaler fører til at brukerne av regnskapet, her långiverne, endrer sin vurdering av selskapets finansielle stilling. For det andre selskapet hadde det ikke noen betydning for bankenes lånebetingelser hvordan leieavtalene var klassifisert. Vi ser i denne studien at små foretaks valg av regnskapsmessig behandling av leieavtaler kan få konsekvenser for deres lånebetingelser, spesielt dersom det er stor avstand mellom leieavtalens varighet og den økonomiske levetid til driftsmidlene.

Innhold

Forord.....	1
Sammendrag.....	2
Forkortelser.....	5
Formler.....	5
Tabeller.....	6
Kapittel 1: Innledning.....	7
1.1 Bakgrunn og formål.....	7
1.2 Oppgavens oppbygning.....	8
Kapittel 2: Teori.....	9
2.1 Formålet med årsregnskapet.....	9
2.2 God regnskapsskikk.....	12
2.2.1 God regnskapsskikk for små foretak.....	13
2.3 Leieavtaler.....	15
2.3.1 Finansielle leieavtaler.....	15
2.3.2 Regnskapsmessig behandling av finansielle leieavtaler.....	16
2.3.3 Operasjonelle leieavtaler.....	18
2.3.4 Eksempler på leieavtaler.....	18
2.3.5 Skattemessig behandling av leieavtaler.....	23
2.4 Noteopplysninger.....	25
2.4.1 Noteopplysninger om leasing.....	25
2.5 Avskrivning.....	26
2.6 Prinsippendring fra operasjonell til finansiell leasing.....	27
2.7 Ny IFRS 16 og dens betydning.....	28
2.8 Nøkkeltall.....	29
2.8.1 Lønnsomhet.....	29
2.8.2 Soliditet.....	30
2.8.3 Likviditet.....	31
Kapittel 3 Metode og datainnsamling.....	32
3.1 Valg av metode.....	32
3.2 Metoder for datainnsamling.....	33
3.3 Reliabilitet og validitet.....	35
3.3.1 Reliabilitet.....	35
3.3.2 Validitet.....	36
Kapittel 4 Resultat av caseundersøkelse.....	37

4.1 Presentasjon av entreprenørbransjen og selskapene	37
4.1.1 Analyse av entreprenørbransjen	37
4.1.2 Presentasjon av selskapene	39
4.2 Eksempel: Fra operasjonell til finansiell leasing	40
4.2.1 Operasjonell leasing	40
4.2.3 Finansiell leasing	40
4.2.4 Skattemessig behandling	43
4.3 Selskap A, omarbeidet og påvirkning	44
4.3.1 Effekt på inngående balanse	46
4.3.2 Effekt på 2019	46
4.3.3 Endringer i noteopplysninger	48
4.3.4 Sammenligning opprinnelig mot omarbeidet regnskap	49
4.3.5 Endringer i nøkkeltall	50
4.4 Selskap B, omarbeidet og påvirkning	52
4.4.1 Effekt på inngående balanse	53
4.4.2 Effekt på 2019	54
4.4.3 Endringer i noteopplysninger	55
4.4.4 Sammenligning opprinnelig mot omarbeidet regnskap	55
4.4.5 Endringer i nøkkeltall	56
Kapittel 5 Presentasjon av avgitte svar under intervjuer	59
5.1 Hvilke vurderinger gjør en bank ved en låneforespørsel?	59
5.2 Hvilke nøkkeltall er sentrale ved vurderingen?	61
5.3 Har valget av selskapers regnskapsmessige behandling av leieavtaler betydning for banker? ...	61
5.4 Svar på låneforespørsler	62
5.4.1 Svar basert på selskap A – originalt regnskap	62
5.4.2 Svar basert på selskap Av2 – omarbeidet regnskap	63
5.4.3 Svar basert på selskap B – originalt regnskap	63
5.4.4 Svar basert på selskap Bv2 – omarbeidet regnskap	64
Kapittel 6: Analyse og drøfting av funnene	66
6.1 Hvilke vurderinger gjør banker ved en låneforespørsel	66
6.2 Behandling av leieavtaler i regnskapet og lånevilkår	67
6.2.1 Selskap A	68
6.2.2 Selskap B	69
6.3 Styrker og svakheter ved studien	72
Kapittel 7: Konklusjon	74
7.1 Konklusjon	74

7.2 Forslag til videre forskning	75
Litteraturliste	76
Vedlegg 1: Årsregnskap selskap A (original)	79
Vedlegg 2: Årsregnskap selskap Av2 (omarbeidet)	88
Vedlegg 3: Årsregnskap selskap B (original).....	97
Vedlegg 4: Årsregnskap selskap Bv2 (omarbeidet)	104
Vedlegg 5: Eksempel leasingavtale.....	112
Vedlegg 6: Nedbetalingsplan eksempelavtale.....	113
Vedlegg 7: Intervju banker.....	114

Forkortelser

IAS	International Accounting Standards
IFRS	International Financial Reporting Standards
NRS	Norsk RegnskapsStandard
NRS 14	Norsk RegnskapsStandard 14 Leieavtaler
Rskl	Regnskapsloven
Sktl	Skatteloven

Formler

Formel 1: Nåverdiberegning (s. 17)

Formel 2: Beregning saldoavskrivning (s. 24)

Formel 3: Totalkapitalrentabilitet (s. 30)

Formel 4: Egenkapitalrentabilitet (s. 30)

Formel 5: EBITDA (s. 30)

Formel 6: Egenkapitalandel (s. 31)

Formel 7: Gjeldsgrad (s. 31)

Formel 8: Likviditetsgrad 1 (s. 31)

Formel 9: Likviditetsgrad 2 (s. 31)

Formel 10: Likviditetsgrad 3 (s. 31)

Tabeller

Tabell 1: Illustrasjon av lineær og saldomessig avskrivningsmetode (s. 26)

Tabell 2: Behandling av leieavtaler (s. 34)

Tabell 3: Fordeling av selskaper (s. 37)

Tabell 4: Fordeling av selskaper i % (s. 38)

Tabell 5: Nedbetalingsplan eksempelavtale (s. 42)

Tabell 6: Oppsummering balanseeffekt (s. 43)

Tabell 7: Midlertidige forskjeller eksempeloppgave (s. 44)

Tabell 8: Oversikt leasingavtaler selskap A (s. 45)

Tabell 9: Effekt av prinsippendring på inngående balanse selskap A (s. 46)

Tabell 10: Fordeling renter og avdrag selskap A (s. 47)

Tabell 11: Effekt av prinsippendring selskap A (s. 48)

Tabell 12: Sammenligning selskap A opprinnelig mot omarbeidet (s. 49)

Tabell 13: Resultatregnskap 2019 selskap A (s. 50)

Tabell 14: Balanseregnskap 01.01.2019 selskap A (s. 50)

Tabell 15: Balanseregnskap 31.12.2019 selskap A (s. 51)

Tabell 16: Nøkkeltall selskap A (s. 51)

Tabell 17: Oversikt leasingavtaler selskap B (s. 53)

Tabell 18: Effekt av prinsippendring på inngående balanse selskap B (s. 53)

Tabell 19: Fordeling renter og avdrag selskap B (s. 54)

Tabell 20: Effekt av prinsippendring selskap B (s. 55)

Tabell 21: Sammenligning selskap B opprinnelig mot omarbeidet (s. 56)

Tabell 22: Resultatregnskap 2019 selskap B (s. 56)

Tabell 23: Balanseregnskap 01.01.2019 selskap B (s. 57)

Tabell 24: Balanseregnskap 31.12.2019 selskap B (s. 57)

Tabell 25: Nøkkeltall selskap B (s. 57)

Kapittel 1: Innledning

1.1 Bakgrunn og formål

Temaet for oppgaven er små foretaks behandling av leieavtaler. Leieavtaler (ofte betegnet som leasing) er en ofte brukt finansieringsform ved anskaffelse av eiendeler. Når en eiendel leases så disponerer foretaket eiendelen mot at det betales leie til utleieselskapet, ofte et leasingselskap. Hvordan leieavtaler skal behandles i regnskapet er ikke omtalt i regnskapsloven, men Norsk Regnskapsstandard 14 Leieavtaler (NRS 14) gir en innføring i hvordan leieavtaler skal behandles i regnskapet for leietaker. Dersom leieavtalen oppfyller gitt kriterier så skal den behandles som et kjøp av eiendel til nåverdien av leiebetalingene og forpliktelsen ved leieavtalen skal oppføres som gjeld. Regnskapsloven gir små foretak anledning til å unnlate å balanseføre leieavtalene sine, jamfør regnskapsloven § 5-11.

I arbeidet mitt som revisor har jeg revidert flere små foretak som aktivt bruker leasing som finansieringsform ved anskaffelse av driftsmidler. I denne forbindelse er det oppdaget at den revidertes årsresultat har variert fra år til år og mye av dette skyldes hvordan leasing er behandlet. Driftsmidlene leies over en forholdsvis kort periode og når leieperioden er over blir driftsmidlene kjøpt ut fra leasingselskapet og solgt med en stor gevinst før det inngås en ny leieavtale på et nytt driftsmiddel. I år med utkjøp og salg av driftsmidler viser selskapet en god inntjening med et godt årsresultat, men i år uten salg av driftsmidler har selskapet dårlige resultater. Ved denne bruken av leasing så varierer årsresultatet og det fremstår vanskelig for en bruker av årsregnskapet å danne seg et troverdig inntrykk av den finansielle stillingen til selskapet. Denne observasjonen har ført til et ønske om å studere små foretaks bruk av leieavtaler og den betydningen det har for brukerne av årsregnskapet.

En av de sentrale brukerne av årsregnskapet er långiverne og fokuset i denne oppgaven er på om långiverne gjør vurderer selskapet forskjellig basert på om det behandler leieavtalene som operasjonelle eller finansielle. Dette leder til følgende problemstilling:

Har små foretaks valg av regnskapsmessig behandling av leieavtaler betydning for deres lånebetingelser?

For å måle om långiverne gjør en ulik vurdering er det sett på om kredittvurderingen banker gjør er annerledes i de to tilfellene. Dette studeres ved å be ulike banker svare på en låneforespørsel som er lik for den versjonen som benytter seg av operasjonell leasing og for den versjonen som benytter seg av finansiell leasing som regnskapsprinsipp. For at lånevurderingene skal gjøres på best informasjonsgrunnlag tas det utgangspunkt i to virkelige selskaper som behandler sine leieavtaler som operasjonelle og årsregnskapet deres er omarbeidet slik de ville vært om leieavtalene ble behandlet som finansielle.

Oppgaven avgrenses mot små foretak og det skyldes at disse har i henhold til regnskapsloven tillatelse til å behandle alle sine leieavtaler som operasjonelle uten å vurdere avtalenes innhold. Foretak som ikke oppfyller regnskapslovens kriterier for å være små, må foreta en konkret vurdering av hver enkelt avtale. Denne oppgaven har ikke til hensikt å vurdere om selskapers klassifisering av leieavtaler er korrekt i henhold til regelverket, for dette henvises det til studier av Renø (2010) og Tornes, Skaar & Iversen (2015).

1.2 Oppgavens oppbygning

Oppgaven består av 7 kapitler, hvor første kapittel presenterer oppgavens tema og oppbygning. Kapittel 2 gir en innføring i formålet med årsregnskapet og god regnskapsskikk før teori rundt leieavtaler og nøkkeltall presenteres. Kapittel 3 presenterer teori knyttet til metode og forklarer valget av metode før metodens validitet og reliabilitet drøftes. Kapittel 4 gjennomgår resultatene fra to caseundersøkelser hvor to årsregnskaper omarbeides fra behandling av leieavtalene som operasjonell leasing til finansiell leasing. Først gjennomgås et eksempel hvor det vises hvordan en avtale kan behandles etter henholdsvis operasjonell og finansiell leasing før de omarbeidede regnskapene presenteres. Presentasjon av selskap A og B er bygget opp slik at først vises effekten endringen har på inngående balanse, så effekten på 2019, noteopplysninger før det omarbeidede regnskapet sammenlignes med det opprinnelige og endringer i nøkkeltallene presenteres.

Kapittel 5 viser resultatene fra intervjuene med 4 banker om hvilke vurderinger de gjør i forbindelse med en låneforespørsel samt svarene deres en låneforespørsel fra henholdsvis selskap A og selskap B. I kapittel 6 analyseres og drøftes resultatene opp mot teori og gir mulige forklaringer og betydning av funnene. I kapittel 7 fremmes konklusjonen på oppgaven og gis forslag til videre forskning.

Kapittel 2: Teori

I dette kapitlet blir det teoretiske grunnlaget for oppgaven presentert. Kapitlet underbygger oppgavens tema, hvor hovedfokuset er rettet mot behandling av leasingavtaler. Fokuset i kapitlet er å forklare hva leasing er og knytte dette opp mot regnskapsteori. Først rettes fokuset mot hva som er formålet med årsregnskapet og hvem brukerne er, før leasing og sentrale nøkkeltall som påvirkes av leasing blir behandlet avslutningsvis.

2.1 Formålet med årsregnskapet

Et årsregnskap er en presentasjon av et foretaks finansielle situasjon. Det presenteres et resultatregnskap for året som har gått, et balanseregnskap som viser hvilke eiendeler og forpliktelser foretaket har. Årsregnskapet inneholder også noteopplysninger som gir utfyllende informasjon til regnskapstallene og annen informasjon som er nødvendig for å bedømme foretakets finansielle situasjon. Formålet med årsregnskapet er å gi brukerne av regnskapet informasjon om foretakets inntjening og finansielle stilling (Kristoffersen, 2014, s. 93). Et årsregnskap skal gi beslutningsnyttig informasjon til brukerne. Dette gjelder både i forhold til investerings- og kontrollformål. Kontrollformålet dreier seg om å kontrollere at foretakets midler er forvaltet på en akseptabel måte, mens investeringsformålet dreier seg om å bruke regnskapet for å foreta verdsettelse eller investeringsanalyser (Kvifte & Johnsen, 2015, s. 57-59). Hvilket formål av disse formålene som er mest relevant avhenger av hvilken beslutning som skal tas. Det er flere ulike brukergrupper av et regnskap og hvilken informasjon de har behov for varierer. Eierne har ulikt informasjonsbehov enn leverandørene til selskapet. Nedenfor gjennomgås noen av de mest sentrale brukergruppene.

Eierne

Selskapets eiere har investert sine egne midler i selskapet. Ofte er styringen av selskapet utkontraktert til en selvstendig ledelse. Når eier- og ledelsesfunksjonen er atskilt, har eierne et økt informasjonsbehov. Kontrollformålet er her av betydning, regnskapet skal gi eierne av selskapet informasjon om hvordan ledelsen forvalter selskapets midler (NOU 1993:2, s. 30). Til dette trenger eierne beslutningsnyttig informasjon om dagens tilstand på selskapets inntjening samt en oversikt over selskapets eiendeler og forpliktelser. Potensielle investorer ønsker informasjon til beslutningsformål. Årsregnskapet skal gi informasjon som kan gi grunnlag for vurdering av fremtidig utvikling og fremtidige kontantstrømmer (NOU 1993:2, s. 30). Små foretak kjennetegnes ofte av få eiere som også er involvert i daglig ledelse av

selskapet. I slike tilfeller er informasjonsbehovet redusert da eierne gjennom daglig ledelse av selskapet har et godt innblikk i selskapets finansielle stilling.

Ledelsen

Ledelsen har ansvaret for at målene til foretaket blir nådd. Målene måles ofte i finansielle termer og for å få en pålitelig måling, trenger ledelsen et pålitelig årsregnskap. Ledelsen bruker informasjonen i regnskapet til å få informasjon om resultat- og likviditetsutviklingen. Det brukes også som et styringsverktøy i forbindelse med budsjetter og interne regnskapsrapporter (Gulden, 2016, s. 39-40).

Ansatte

De ansatte kan bruke informasjonen fra regnskapet til å vurdere om arbeidsplassen deres er en trygg arbeidsplass og for å vurdere om midlene fordeles på en rettferdig måte (Gulden, 2016, s. 40).

Långivere

Långivere benytter regnskapet til å vurdere foretakets kredittverdighet (Kristoffersen, 2014, s. 97). Når banker skal vurdere kredittrisiko ved utstedelse av lån til et foretak er det vanlig å vurdere 4 ulike risikogrupper; intern risiko, ekstern risiko, finansiell risiko og sikkerheter. Å vurdere intern risiko er å se på ledelsen, eiere og styre og hvordan denne fungerer og hvilken tro en har på selskapets ledelse. Foretakets konkurrenter og markedsposisjon har betydning for vurderingen av ekstern risiko. Ved vurdering av finansiell risiko og sikkerheter brukes årsregnskapet aktivt. Et foretaks finansiell risiko kan måles ved hjelp av årsregnskapet. Det er da vanlig å bruke sentrale nøkkeltall fra regnskapet for å vurdere den finansielle risikoen. Det foretas vurderinger på foretakets gjeldsbetjeningsevne, lønnsomhet, soliditet og likviditet. I kapittel 2.8 om nøkkeltall presenteres ulike nøkkeltall som er vanlige ved disse vurderingene. Banker og andre långivere ønsker å ha sikkerhet når de låner ut midler. Det er vanlig å ta sikkerhet i selskapets driftsmidler, varelager og kundefordringer samt ha ulike finansielle mislighetsklausuler (Hansen, 2013, s. 13-16). En finansiell mislighetsklausul eller «covenant» som det ofte betegnes som er et kredittvilkår som gjør at dersom selskapet misligholder disse vilkårene så kan banken kreve fullt oppgjør på lånet øyeblikkelig. Typiske finansielle covenant krav er at selskapet må ha en viss egenkapitalandel, minimumbeløp i egenkapital eller krav til EBITDA. Långiverne har behov for pålitelig informasjon for å kunne foreta en god vurdering av den finansielle risikoen og verdien av sikkerhetene.

Kredittverdigheten benyttes for å gjøre en vurdering på lånebeløp, rentenivå samt hvilke sikkerhetsstillelser långiver krever at låntaker gir. En kreditor ønsker et regnskap hvor verdiene ikke er overvurdert. Dette maner til forsiktighet i regnskapsførselen (NOU 2015:10, s. 39).

Leverandører

På samme måte som långiverne yter leverandørene kreditt til selskapet. Denne kreditten er som regel mye kortere enn en långivers. Innimellom utgjør foretaket en så stor kunde for leverandøren at de trenger informasjon om foretakets kredittverdighet for å vurdere om de skal være så eksponert mot denne kunden (Gulden, 2016, s. 40-41).

Kunder

Kundene ønsker forutsigbarhet og ønsker en sikker leverandør (Kristoffersen, 2014, s. 97). I tilfeller ved forskuddsbetalinger eller garanti og serviceytelser kan kundene ønske informasjon om foretakets økonomiske situasjon for å vurdere om de vil få varene de har forskuddsbetalt og om fremtidige garanti og serviceytelser vil bli utført.

Skatte- og avgiftsmyndigheter

Avgiftsmyndighetene bruker regnskapet for å kreve inn avgifter som merverdiavgift. Foretakene sender terminvis inn oppgaver som gir informasjon om betalt samt innkrevd merverdiavgift på vegne av avgiftsmyndighetene. Disse oppgavene brukes for å avregne foretakene. Skattemyndighetene trenger informasjon fra regnskapet om skattepliktig inntekt for å kunne skattlegge foretaket. Skattemyndighetene trenger informasjon om foretakets resultat og balanse samt tilleggsopplysninger der det skattemessige regelverket avviker fra det regnskapsmessige regelverket (Gulden, 2016, s. 41).

Samfunnet

Denne gruppen omfatter lokalmiljøet, media, forskning som SSB med flere. Av hensyn til disse samt andre brukergrupper blir årsregnskapet tilgjengelig i Regnskapsregisteret i Brønnøysund (NOU 1993:2, s. 33).

Oppsummert så er det mange ulike brukergrupper av et årsregnskap, som igjen har forskjellig ønske og behov for informasjon. Et årsregnskap kan ikke tilfredsstillende alle behovene og det vil være gjenstand for en nytte-kostnadsvurdering. En kan heller ikke forvente at et foretak

opplyser om informasjon som kan svekke foretakets konkurransefortrinn og gi konkurrenter sensitiv informasjon.

2.2 God regnskapsskikk

Den norske regnskapsloven er ikke en detaljstyrt lov, men kan betegnes som en rammelov uten detaljregulering (Kvifte & Johnsen, 2015, s. 23). I og med at den norske regnskapsloven ikke detaljregulerer hvilken praksis som er lovlig, gir dette grunnlag for skjønn. Av denne grunn står begrepet «god regnskapsskikk» sterkt i norsk lovgivning. God regnskapsskikk er et gammelt begrep som har vært i bruk i over 40 år. I den gamle regnskapsloven fra 1977 § 4 sto det «Den regnskapspliktige skal føre regnskap og utarbeide årsoppgjør i samsvar med god regnskapsskikk». Begrepet god regnskapsskikk er også videreført i den regnskapsloven fra 1998, hvor det er nevnt blant annet i §§ 4-1, 4-6 og 6-3. Hva som regnes som god regnskapsskikk er dynamisk, det er stadig under utvikling. Samfunnet har endret seg vesentlig de siste 40 årene og det har også selskapenes virksomheter gjort. I forarbeidene til regnskapsloven fra 1998 er begrepet god regnskapsskikk beskrevet slik:

«God regnskapsskikk er et dynamisk begrep, som tillater praksis å utvikle seg når økonomiske forhold endres, og foretakene foretar nye typer av transaksjoner eller står overfor nye hendelser som skal regnskapsføres. Rammelovgivning i stedet for detaljerte regler gir rom for utøvelse av profesjonell bedømming. Regnskapslovgivningen bygger imidlertid på en samling av grunnleggende regnskapsprinsipper, som også delvis er kommet til uttrykk i noen av lovreglene. Disse grunnleggende prinsippene kan betraktes som et implisitt konseptuelt rammeverk, som god regnskapsskikk kan bygge på. God regnskapsskikk betyr derfor samsvar med rammelovgivning og grunnleggende regnskapsprinsipper, samt almen aksept i praksis» (NOU 1995:30 s. 31).

Her beskrives også forholdet mellom god regnskapsskikk og rammelovgivningen.

Regnskapsloven skal være en ramme som god regnskapsskikk skal utvikles fra. Det er lettere regulere regelverket gjennom god regnskapsskikk enn ved lovendringer. Lovendringer må gjennom flere behandlinger og utredninger og er mer tidkrevende enn en endring av en regnskapsstandard. Regnskapsstandarder utgis av Norsk RegnskapsStiftelse.

Norsk RegnskapsStiftelse (NRS) ble etablert i 1989 og har siden da utgitt

regnskapsstandarder. De som står bak NRS er:

- Den Norske Revisorforening (DnR)

- Handelshøyskolen BI
  - Regnskap Norge
  - Norge Handelshøyskole (NHH)
  - Norske Finansanalytikeres Forening (NFF)
  - Econa
  - Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
  - Oslo Børs
- (Norsk RegnskapsStiftelse, 2020)

Formålet til NRS er å utarbeide og utgi regnskapsstandarder, samt å fortolke og avgi prinsipielle uttalelser i tilknytning til regnskapsstandardene (NOU 2003:23 s. 47). Regnskapsstandardene har vært sentrale i å definere hva som er god regnskapsskikk. En av standardene er NRS 8 god regnskapsskikk for små foretak.

2.2.1 God regnskapsskikk for små foretak

Skillet mellom små foretak og øvrige foretak oppsto i regnskapsloven fra 1998. Før den tid var det ikke noe skille i regelverket på et lite foretak med 2 millioner i omsetning og et stort på 100 millioner kroner eller 1 milliard kroner i omsetning. Dette gjorde at regelverket ble veldig omfattende for små foretak og kunne bli mangelfullt for større foretak. Dette var årsaken til at det satt ned et utvalg i 1990 som skulle se på om det skulle innføres skille i regelverket mellom små og store foretak. Dette resulterte i NOU 1993:2, som tydelig anbefalte å innføre et skille mellom små og store foretak. Hovenhensikten med å innføre et forenklet regelverk for små foretak var å redusere kostnadene ved utarbeidelsen av regnskapene (NOU 1993:2, s. 8). Det er færre brukergrupper av regnskapene til små foretak og det gjør at det informasjonsbehovene i regnskapene blir redusert. Et av de viktigste hensynene, eierhensynet er redusert i små foretak i forhold til større. I små foretak er ofte eierne direkte involvert i driften av foretaket og gjennom dette har de anledning til å ha god informasjon om den finansielle situasjonen (NOU 1993:2 side 33). På grunn av eiernes nærhet til foretakene, har de ikke like stort behov for å påse at styringen av foretaket gjøres på en god måte.

Det ble vedtatt ny regnskapslov i 1998 og da ble det innført forenklingsregler for små foretak som gjør at små foretak ved å benytte disse forenklingsreglene vil få løsninger som avviker fra beste praksis og god regnskapsskikk. Disse forenklingene har sitt utspring fra anbefalinger

som ble gitt i NOU 1993:2 og NOU 1995:30. Hovedårsaken til forenklingsreglene er som nevnt over en akseptert praksis etter en kost/nytte-vurdering mellom kostnad ved å utarbeide regnskapet og nytte ved økt informasjonsbehov. I regnskapsloven kapittel 4 og 5 er det nevnt flere unntaksregler for små foretak. Blant annet kan små foretak avvike fra opptjenings- og sammenstillingsprinsippet, når det anses som god regnskapsskikk for små foretak, jmfør regnskapsloven § 4-1 2. ledd. Et unntak fra sammenstillingsprinsippet for små foretak er at de kan unnlate å balanseføre leieavtaler, jmfør regnskapsloven § 5-11.

Regnskapsloven § 3-2a sier at årsregnskapet skal gi et rettviseende bilde av foretakets eiendeler og gjeld, dens finansielle stilling og resultat. Som tilleggsvilkår i lovparagrafen står det at dersom bruk av en bestemmelse i kapittel 4 til 7 gjør at ikke gir et rettviseende bilde av foretaket så skal bestemmelsen ikke følges. Det er viktigere å gi et rettviseende bilde av den finansielle situasjonen enn å følge bestemmelsene.

Det ble innført grenser for hva som skal regnes som små foretak. Disse grensene er definert i regnskapsloven § 1-6:

«Som små foretak regnes regnskapspliktige som ikke faller inn under § 1-5 og som på balansedagen ikke overskrider grensene for to av følgende tre vilkår:

- 1. salgsinntekt: 70 millioner kroner,*
- 2. balansesum: 35 millioner kroner,*
- 3. gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 50 årsverk.»*

En veldig stor del av norske foretak faller inn under grensene for små foretak og de fleste av disse benytter seg av unntaksreglene for små foretak ved utarbeidelsen av årsregnskapet.

Små foretak kan avvike fra enkelte regnskapsprinsipper når dette anses som god regnskapsskikk for små foretak, jmfør rskl. § 4-1 2.ledd. Hva som regnes som god regnskapsskikk for små foretak fremgår av NRS 8 god regnskapsskikk for små foretak.

NRS ga i 2000 ut regnskapsstandarden NRS 8 god regnskapsskikk for små foretak. Dette er en samlestandard som har til hensikt å hjelpe små foretak å utarbeide årsregnskapet innenfor gjeldende lovverk. Henvisningen i lovtekst til god regnskapsskikk for små foretak oppfattes i

praksis å være et krav om at avvik fra regnskapsprinsippene skal fremgå av NRS 8 (NOU 2003:23 s. 113).

2.3 Leieavtaler

Leieavtale er i NRS 14 punkt 8 definert som «en avtale hvor leietaker mot en eller flere betalinger får en bruksrett til leieobjektet for en nærmere angitt periode». Leieobjekter kan være alt fra biler, gravemaskiner og båter til kontormaskiner og produksjonsutstyr. Det er to ulike måter å behandle leieavtaler på i regnskapet. Det er operasjonelt og finansielt. Hvilken metode som skal benyttes gjøres ut fra en konkret vurdering av den enkelte avtalen. En leieavtale skiller seg fra et ordinært banklån blant annet ved at eiendomsretten ikke overføres. Ved leie/leasing er det leasingselskapet som står som formell eier av driftsmiddelet og leietaker har en bruksrett på driftsmiddelet. Nordea Finans, som er en stor aktør innenfor leasing, nevner på sin nettside flere fordeler ved leasing i forhold til banklån:

- Inntil 100 % finansiering
- Vanligvis kun sikkerhet i utstyret, og binder ikke foretakets øvrige pantesikkerheter
- Raskere skattemessig utgiftsføring av investeringen
- Bedre forholdstall i balansen da leasing objektene vanligvis ikke aktiveres i regnskapet
- Fleksibelt. Leien kan tilpasses inntektene, eksempelvis ved sesongsvingninger (Nordea Finans, 2020).

2.3.1 Finansielle leieavtaler

Ved inngåelse av en leasingavtale skal det foretas en vurdering om den skal behandles finansielt eller operasjonelt i regnskapet. Dette skal gjøres ut fra en konkret vurdering av avtalenes reelle innhold. Finansielle leieavtaler er i NRS 14 punkt 8 definert som «en leieavtale som overfører til leietaker det vesentligste av økonomisk risiko og kontroll knyttet til en eiendel uten at eiendomsretten overføres». Dersom eiendomsretten er overført vil dette være et kjøp på avbetaling og tilsvare et normalt banklån. Dette holdes utenfor oppgaven. Ved vurdering av om en leieavtale er finansiell eller ikke har NRS 14 i punkt 26 listet opp ulike kriterier for at avtalen skal anses som finansiell.

«Dersom ett av følgende kriterier er til stede skal det regnskapsmessig legges til grunn at leieforholdet er å anse som en finansiell leieavtale:

- Leietaker har rett til kjøp av eiendelen til en pris som forventes å være vesentlig lavere enn markedsverdi på det tidspunkt retten kan benyttes. På tidspunkt for inngåelse av leieavtalen er det derfor rimelig sikkert at leietaker vil kjøpe eiendelen.
- Estimert leieperiode går over det vesentligste av eiendelens økonomiske levetid.
- Nåverdien av estimerte leiebetalinger tilsvarer i hovedsak markedsverdien av eiendelen ved inngåelse av leieavtalen.
- Eiendelen er av så spesiell karakter at den, uten vesentlige endringer eller modifikasjoner, ikke kan brukes av andre enn leietaker.»

I tillegg opplyser NRS 14 punkt 27 om «andre indikasjoner som alene eller kombinert kan medføre at leieavtalen skal klassifiseres som finansiell leieavtale er:

- At leietaker ved å si opp leieavtalen står ansvarlig for et eventuelt tap for utleier.
- Det vesentligste av gevinst og tap som følge av variasjoner i markedsverdien på eiendelen tilfaller leietaker.
- Leietaker har etter utløpet av den opprinnelige avtalen rett til å fornye denne for en tidsbegrenset periode, til en leie som ligger vesentlig under markedsleie for en tilsvarende eiendel.
- Dersom det foreligger andre forhold som gjør det rimelig sikkert at leietaker vil overta leieobjektet i løpet av avtaleperioden eller senere.»

For hver enkelt avtale som inngås skal det foretas en konkret vurdering av om avtalen oppfyller kriteriene for å behandles finansielt i regnskapet. Dersom ingen av kriteriene er oppfylt og det ikke er andre forhold som indikerer at avtalen er finansiell, skal den behandles operasjonelt. Dette er omtalt i kapittel 2.3.3.

2.3.2 Regnskapsmessig behandling av finansielle leieavtaler

Det står ikke noe i regnskapsloven om hvordan leieavtaler skal regnskapsføres. Dette må vurderes etter de grunnleggende regnskapsprinsippene i regnskapsloven kapittel 4.

Transaksjonsprinsippet er sentralt i vurderingen av den regnskapsmessige behandlingen, herunder vurderingen av om det vesentligste av risiko og kontroll er overført til leietaker.

Dersom det vesentligste av risiko og kontroll er overført skal transaksjonen regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet, jamfør regnskapsloven § 4-1. Ved vurderingen av den totale verdien på vederlaget må en se på hva som er nåverdien av

leiebetalingene for leieperioden. Ved beregning av nåverdien skal enten implisitt rente i leieavtalen eller leietakers alternative lånerente legges til grunn (NRS 14.29).

Det er vanlig i leieavtaler at det opplyses om leieavtalens terminbeløp og kostpris på driftsmiddelet. Den implisitte renten kan da beregnes ut fra forskjellen mellom de akkumulerte terminbeløpene og kostprisen på driftsmiddelet.

Den implisitte renten beregnes ved følgende modell:

$$\text{Nåverdi på driftsmiddelet} = \frac{\text{Terminbeløp}}{(1+x)^1} + \frac{\text{Terminbeløp}}{(1+x)^2} + \dots + \frac{\text{Terminbeløp}}{(1+x)^x}$$

Formel 1: Nåverdiberegning

Dersom kostprisen på driftsmiddelet er opplyst om i avtalen vil dette være nåverdien av driftsmiddelet. Dersom den implisitte renten og terminbeløpene er oppgitt, kan kostprisen beregnes ved hjelp av formelen over. Dersom kun terminbeløpene er oppgitt, må en beregne nåverdien ved hjelp av leietakers alternative lånerente.

Sammenstillingsprinsippet er også sentralt for å vurdere periodiseringen av leiekostnadene. Ved finansiell leasing skal kostprisen på driftsmiddelet aktiveres i balansen sammen med tilhørende gjeld. Kostprisen skal kostnadsføres ved avskrivninger over driftsmiddelets økonomiske levetid. Terminbeløpene skal fordeles på avdrag og renter på leasinggjeld. Avdrag går til reduksjon av leasinggjelden, mens rentene skal kostnadsføres i perioden. Nåverdien/kostprisen på driftsmiddel skal oppføres som anleggsmiddel i balansen og dersom den er vesentlig, skal den skilles fra de øvrige eide driftsmidlene. Leieforpliktelsen skal oppføres som «Øvrig langsiktig gjeld». Rentedelen av leiebeløpet skal oppføres som «Annen rentekostnad» i resultatregnskapet (NRS 14.59).

Enkelte avtaler kan inneholde tilleggsvilkår som gjør at det skal betales en variabel leie i tillegg til den avtalte leien. Dette kan være for eksempel en prosentandel av leietakers omsetning. I et slikt tilfelle vil ikke forpliktelsen oppstå før etter at omsetningen er innvunnet. Vurderingen av anskaffelseskostnad av driftsmiddelet og tilhørende forpliktelser vurderes ved avtaleinngåelsen og dermed holdes variabel leie utenfor beregningen av anskaffelseskostnad. Variabel leie kostnadsføres i den perioden betingelsen for den variable leien inntreffer (NRS 14.48).

2.3.3 Operasjonelle leieavtaler

Operasjonelle leieavtaler er negativt avgrenset mot finansielle avtaler. Det vil si at leieavtaler som ikke oppfyller kravene til finansielle leieavtaler, er per definisjon operasjonelle leieavtaler. Operasjonelle leieavtaler skal behandles som en driftskostnad i regnskapet.

Leiebetalingene kostnadsføres løpende over hele leieperioden som «Annen driftskostnad» i resultatregnskapet. Det oppstår dermed ingen eiendel eller forpliktelse ved leieavtalen, kun løpende kostnadsføring. Dersom det ved inngåelsen av avtalen betales forskuddsleie, skal denne behandles som en fordring og skal kostnadsføres lineært over leieperioden.

Ved bokføring av mottatte fakturaer fra leasingselskapet blir leiebeløpet ført som «Annen driftskostnad» med motpost i «Leverandørgjeld». Ved inngåelse av en leasingavtale blir det fastsatt en leieperiode og en rente på lånebeløpet. De periodiske fakturaene som selskapet mottar, vil derimot kun vise et terminbeløp og ikke splittet på renter og avdrag. Ved endringer i rentenivået under leieperioden, vil terminbeløpene øke. Dersom leieperioden forlenges underveis i leieperioden, vil terminbeløpene bli nedjustert slik at de reflekterer den nye nedbetalingsplanen. Dersom et selskap får innvilget avdragsfrihet, men ingen forlengelse i leieperioden vil leiebeløpene og dermed «Annen driftskostnad» i perioden med avdragsfrihet kun bestå av rentedelen av leiebeløpet, mens det i fremtidige fakturaer vil være høyere leiebeløper. Leieavtaler som klassifiseres som operasjonell skal fordeles lineært over avtaleperioden uavhengig av betalingsmønster (NRS 8 punkt 7.2.5). Dermed bør leietaker i tilfeller hvor det gis avdragsfrihet kostnadsføre normale leiebeløper og avsette beløpene som påløpt kostnad. Den påløpte kostnaden vil bli tilbakeført når selskapet får høyere terminbeløper senere.

I henhold til regnskapsloven § 5-11 kan små foretak unnlate å balanseføre leieavtaler. Som beskrevet i kapittelet om god regnskapsskikk for små foretak skyldes dette forenklinger for små foretak. Forenklingene bunner i et ønske om å redusere kostnadene for små foretak ved å utarbeide årsregnskap.

2.3.4 Eksempler på leieavtaler

Her følger to eksempler som viser ulikhetene i hvordan operasjonell og finansiell leasing behandles i regnskapet.

Eksempel nr. 1

Anta følgende

- Leieavtale over 5 år
- Årlig leie kr 4 804 000, totalt kr 24 020 000
- Anskaffelseskost maskin kr 22 000 000
- Rente 3 %
- Lineære avskrivninger 5 år kr 4 400 000 (kr 22 000 000 / 5 år)
- Ingen utraneringsverdi

Operasjonell leie

År 1: «Annen driftskostnad» kr 4 804 000

År 2: «Annen driftskostnad» kr 4 804 000

År 3: «Annen driftskostnad» kr 4 804 000

År 4: «Annen driftskostnad» kr 4 804 000

År 5: «Annen driftskostnad» kr 4 804 000

Finansiell leie

Beregning av forpliktelse:

År	Beregning	Forpliktelse
0	$4\,804/1,03 + 4\,804/1,03^2 + 4\,804/1,03^3 + 4\,804/1,03^4 + 4\,800/1,03^5$	22 000
1	$4\,804/1,03 + 4\,804/1,03^2 + 4\,804/1,03^3 + 4\,804/1,03^4$	17 857
2	$4\,804/1,03 + 4\,804/1,03^2 + 4\,804/1,03^3$	13 589
3	$4\,804/1,03 + 4\,804/1,03^2$	9 192
4	$4\,804/1,03$	4 664
5		0

År	Inngående forpliktelse	Leie	Avdrag	Rente
1	22 000	4 804	4 144	660
2	17 857	4 804	4 268	536
3	13 589	4 804	4 396	408
4	9 192	4 804	4 528	276
5	4 664	4 804	4 664	140

Bokføring år 1:

Resultatregnskap	
Avskrivninger	4 400
Rentekostnader	660
Resultateffekt	-5 060

Driftsmiddel	
Inngående balanse	0
Kjøp maskin	22 000
Avskrivninger	-4 400
UB	17 600

Gjeld	
Inngående balanse	0
Opptak gjeld	-22 000
Avdrag	4 144
UB	17 857

Resultateffekt år 1:

Operasjonell leasing kr -4 804

Finansiell leasing kr -5 060

Differanse kr 256

Bokføring år 4:

Resultatregnskap	
Avskrivninger	4 400
Rentekostnader	276
Resultateffekt	-4 676

Driftsmiddel	
Inngående balanse	8 800
Avskrivninger	-4 400
UB	4 400

Gjeld	
Inngående balanse	-9 192
Avdrag	4 528
UB	4 664

Resultateffekt år 4:

Operasjonell leasing kr -4 804

Finansiell leasing kr -4 676

Differanse kr -128

Oppsummering

Ved lik økonomisk levetid på driftsmiddelet som leieperioden, er det ingen forskjeller i total resultateffekt på de to ulike metodene. I løpet av perioden vil det derimot være slik at operasjonell leasing gir lavest kostnadsføring i starten, mens finansiell leasing vil gi lavest kostnadsføring i slutten av perioden. Årsaken til dette skyldes at renteelementet reduseres utover perioden.

Eksempel nr. 2

Det vurderes at maskinens økonomiske levetid er 8 år og dermed lengre enn leieperioden.

Viser kun behandlingen av finansiell leasing da endret levetid ikke har betydning ved operasjonell leasing.

- Lineære avskrivninger 8 år kr 2 750 (kr 22 000 000 / 5 år)

- Alt annet likt eksempel nr. 1

Bokføring år 1:

Resultatregnskap	
Avskrivninger	2 750
Rentekostnader	660
Resultateffekt	-3 410

Driftsmiddel	
Inngående balanse	0
Kjøp maskin	22 000
Avskrivninger	-2 750
UB	19 250

Gjeld	
Inngående balanse	0
Opptak gjeld	-22 000
Avdrag	4 144
UB	17 857

Resultateffekt år 1:

Operasjonell leasing kr -4 804

Finansiell leasing kr -3 410

Differanse kr -1 394

Bokføring år 4:

Resultatregnskap	
Avskrivninger	2 750
Rentekostnader	276
Resultateffekt	-3 026

Driftsmiddel	
Inngående balanse	13 750
Avskrivninger	-2 750
UB	11 000

Gjeld	
Inngående balanse	-9 192
Avdrag	4 528
UB	4 664

Resultateffekt år 4:

Operasjonell leasing kr -4 804

Finansiell leasing kr -3 026

Differanse kr -1 778

Bokføring år 6-8:

Resultatregnskap	
Avskrivninger	2 750
Rentekostnader	0
Resultateffekt	-2 750

Det vil være en restverdi på driftsmiddelet etter år 5 på kr 8 250 000 som avskrives over påfølgende 3 år med kr 2 750 000 årlig. Ettersom leasingavtalen er ferdig etter år 5, vil det ikke være noen resultateffekt ved operasjonell leasing i år 6-8.

Samlet resultat effekt i perioden vil være som følger:

Type	År 1-5	År 6-8
Operasjonell	-24 020	0
Finansiell	-15 770	-8 250
Differanse	-8 250	8 250

Oppsummert

Ved ulik økonomisk levetid og leieperiode så vil det bli store forskjeller mellom de to metodene. Finansiell leasing vil gi en positiv resultat effekt gjennom leieperioden, men tilsvarende negativ effekt i perioden etter leieperioden.

2.3.5 Skattemessig behandling av leieavtaler

Et selskap som ønsker å anskaffe et driftsmiddel kan gjøre dette på 3 ulike måter. Den kan kjøpes ved egenfinansiering, kjøp på avbetaling (kredittkjøp) og leie/lease driftsmiddelet. Denne oppgaven dekker anskaffelser ved leie av driftsmidler. Regnskapsmessig så skilles det mellom operasjonell leasing og finansiell leasing, mens det skatterettslig skilles mellom hvem som anses som er eier av leasinggjenstanden (for enkelhets skyld betegnes leieavtaler hvor utleier er skattemessig eier som operasjonell leasing og leieavtaler hvor leietaker er skattemessig eier som finansiell leasing). Den regnskapsmessige klassifiseringen har ikke betydning for hvordan en leieavtale skal behandles skattemessig (Skattedirektoratet, 2020, s. 781). Det skal foretas en separat vurdering regnskapsmessig og skattemessig hvordan avtalene skal behandles.

En leieavtale skal behandles skattemessig ut fra hva som er realiteten i leieavtalen. Som utgangspunkt anses den som er privatrettslig eier også som skattemessig eier av leasinggjenstanden. Dette betyr at som utgangspunkt skal leasingselskapet anses som skattemessig eier av leasinggjenstanden. Det kan allikevel basert på leieavtalens natur bli vurdert at leietaker skal anses som skatterettslig eier av leasinggjenstanden. Dette kan være i tilfeller hvor leietaker blir eier gjenstanden ved utløp av leasingperioden eller leietaker har en rett og plikt til å kjøpe gjenstanden til en forhåndsbestemt pris. Dersom leietaker har rett, men ikke plikt til å kjøpe gjenstanden etter leasingperioden vil leasingselskapet bli vurdert som skattemessig eier. Dette er til tross for at det er stor sannsynlighet for at gjenstanden vil bli eier etter leasingperioden (Skattedirektoratet, 2020, s. 782). Som regel utformes leieavtaler slik at utleier anses som skattemessig eier av leasinggjenstanden (Sund, 2013, s. 54). Dette

fører til at leieavtaler ofte behandles som finansielle regnskapsmessig, men operasjonelle skattemessig.

Behandling av leieavtaler som operasjonelle skattemessig vil være en fordel for leietaker. Dette skyldes at det ved behandling av en avtale som operasjonell skattemessig, vil terminbeløpene i sin helhet være skattemessig fradragsberettigede i perioden fakturaer er utstedt. Det betyr at en leieavtale med et totalbeløp på 24 MNOK med varighet på 5 år og årlig terminbeløp vil være skattemessig fradragsberettiget med 4,8 MNOK årlig.

Dersom leieavtalen hadde vært behandlet som en finansiell leieavtale skattemessig, skulle leasinggjenstanden vært behandlet som et kjøp og blitt saldoavskrevet. Skatteloven § 14-40 sier at driftsmidler med varighet over 3 år og kostpris på over kr 15 000 skal saldoavskrives. Skatteloven § 14-41 definerer ulike saldogrupper og § 14-43 angir hvilke avskrivningssatser de ulike gruppene skal avskrives med. Hvis vi tar utgangspunkt i eksempelavtalen i kapittel 2.3.4 vil en leieavtale på totalsum kr 24 MNOK hvor kostpris på maskinen er vurdert til 22 MNOK og renteelementet er vurdert til 2 MNOK. Maskinen tilhører saldogruppe d og skal saldoavskrives med 20 % årlig.

En maskin med kostpris på 22 MNOK ha følgende skattemessige fradrag:

- År 1. Restverdi kr 22 000 000 x 20 % = kr 4 400 000

- År 2. Restverdi kr 17 600 000 x 20 % = kr 3 520 000

- År 5. Restverdi kr 9 011 200 x 20 % = kr 1 802 240

I tillegg vil renteelementet gi skattemessig fradrag samme året som kravet mottas, totalt kr 2 000 000 i leieperioden. På grunn av saldoavskrivningens natur vil selskapet etter 5 år få skattemessig fradrag for totalt 14 791 040 av total kostpris på kr 22 000 000, i tillegg kommer kr 2 000 000 i fradrag for rentekostnader knyttet til leieavtalen. Denne illustrasjonen viser at etter 5 år så vil en leieavtale som behandles som operasjonell ha generert et skattemessig fradrag på kr 7 208 960 (kr 24 000 000 – 14 791 040 – 2 000 000) mer enn en avtale som skattemessig behandles som finansiell. Det vil ta hele 28 år før selskapet vil få fradrag for hele kjøpesummen.

$$\text{Formel: } \text{Kr } 22\,000\,000 \times (1 - 0,2)^{27} = \text{kr } 13\,298$$

Formel 2: Beregning saldoavskrivning

Ved en restverdi på under kr 15 000 kan hele det gjenværende beløpet fradragsføres i sin

helhet, jmfør skatteloven § 14-47. Over leieperioden vil de fradragsførte beløpene være like, men på grunn av tidsverdien på penger så vil det være fordelaktig å få fradragene tidligere.

2.4 Noteopplysninger

Noteopplysninger er en del av årsregnskapet og i notene skal det gis opplysninger som er nødvendige for å kunne bedømme selskapets finansielle situasjon. Opplysninger kan utelates dersom de ikke er av betydning for å bedømme den regnskapspliktiges eller i tilfelle, konsernets stilling og resultat, jf. rskl. § 7-1. Dog er enkelte noteopplysninger obligatoriske, som nevnt i rskl. §§ 7-26, 7-27 og 7-30 til 7-32. Noteopplysninger er en sentral del i å gi et rettviseende bilde av selskapets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat som kreves etter rskl. § 3-2a.

For å ikke pålegge små foretak for mye arbeid ved noteopplysninger, har disse forenklete notekrav. Det skal i henhold til rskl. § 7-35 opplyses om hvilke regnskapsprinsipper som er lagt til grunn ved avleggelse av regnskapet og det skal etter § 7-1 gis opplysninger som er nødvendige for å bedømme selskapets stilling og resultat.

2.4.1 Noteopplysninger om leasing

Foretak som ikke er små skal gi etter rskl. § 7-13 opplyse om bokført verdi av driftsmidler som skyldes balanseførte leieavtaler. Det skal også opplyses om årlig leie driftsmidler som ikke er balanseførte. I henhold til rskl. § 7-21 skal det opplyses om forpliktelsen knyttet til leieavtalen. NRS 14 pkt. 61 sier at det også skal opplyses om sum resterende estimerte leiebetalinger og nåverdien av disse. Estimert leiebetaling som forfaller henholdsvis i løpet av ett år, to til fem år og mer enn fem år fram i tid skal spesifiseres både med nominelt beløp og nåverdi.

I de fleste tilfeller er leasingkostnadene ved operasjonell leasing av en slik karakter at det vil være nødvendig å opplyse om årlig leie i noteopplysninger. Dersom små foretak benytter finansiell leasing skal dette opplyses om i regnskapsprinsippene og det bør også gis tilsvarende noteopplysninger som nevnt over i henhold til rskl. §§ 7-13 og 7-21.

2.5 Avskrivning

Et av de sentrale regnskapsprinsippene i regnskapsloven er sammenstillingsprinsippet. Sammenstillingsprinsippet sier at utgifter skal kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Driftsmidler har vanligvis begrenset levetid og da skal anskaffelseskostnaden til driftsmidlene fordeles/avskrives over den økonomiske levetiden, for å på den måten sammenstille utgiftene med tilhørende inntekter. Avskrivningene skal representere kostnaden ved å anvende driftsmidler og fallet i inntjeningssevne (NOU 1995:30, s. 194). I henhold til regnskapsloven § 5-3 skal anleggsmidler som har begrenset levetid avskrives etter en fornuftig avskrivningsplan. Fornuftig avskrivningsplan vil si en plan som er systematisk og rasjonell (NOU 1995:30, s. 186). En lineær avskrivningsplan er mest benyttet, men det benyttes også saldoavskrivninger dersom dette gir en mer fornuftig avskrivningsplan. Ved en lineær avskrivningsplan fordeles anskaffelseskostnader med like årlige beløper over driftsmiddelets levetid. Ved saldoavskrivninger avskrives driftsmiddelet med en fast avskrivningssats årlig. Nedenfor er det forskjellen på de to avskrivningsmetodene illustrert. Det er tatt utgangspunkt i en investering på kr 1 000 000. Lineært avskrives det over en estimert levetid på 5 år og saldomessig avskrives det med 30 % årlig.

Type	Anskaffelseskostnad	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5
Lineær	1 000 000					
Avskrivning		- 200 000	- 200 000	- 200 000	- 200 000	- 200 000
Restverdi	1 000 000	800 000	600 000	400 000	200 000	0
Saldo	1 000 000					
Avskrivning		- 300 000	- 210 000	- 147 000	- 102 900	- 72 030
Restverdi	1 000 000	700 000	490 000	343 000	240 100	168 070

Tabell 1: Illustrasjon av lineær og saldomessig avskrivningsmetode

Dersom estimatet på forventet levetid endret seg i løpet av perioden, bør avskrivningsplanen endre seg. Det er to måter å regnskapsføre endringen på. Det er knekkpunkt-metoden og reverseringsmetoden. Ved knekkpunkt-metoden fordeles det balanseførte beløpet på estimert gjenværende levetid. Dersom estimert gjenværende levetid endres fra 2 til 5 år, så fører det til at restverdien fordeles over 5 år i stedet for 2 år. Ved reverseringsmetoden korrigerer en avskrivningene for tidligere år slik de ville vært dersom den nye levetiden var lagt til grunn ved anskaffelsen.

Hvis vi forutsetter en opprinnelig avskrivningsplan på 7 år og at estimert gjenværende levetid endres fra 2 til 5 år. Da vil det blir foretatt en vurdering på hva balanseført verdi ville vært dersom det var benyttet 10 års levetid fra dag 1 og differansen mellom bokført verdi ved opprinnelig plan og ny avskrivningsplan blir tilbakeført i regnskapet (NRS 8 punkt 4.3.2.1).

2.6 Prinsippendring fra operasjonell til finansiell leasing

Regnskapet skal utarbeides etter de grunnleggende regnskapsprinsippene som står beskrevet i regnskapsloven § 4-1. Et av de sentrale regnskapsprinsippene er sammenstillingsprinsippet. Sammenstillingsprinsippet er at utgifter skal kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Små foretak har anledning til å avvike fra enkelte av regnskapsprinsippene dersom det anses som god regnskapsskikk for små foretak. Selskaper kan endre regnskapsprinsipper dersom dette skal gi bedre periodisering og dermed bedre informasjon til brukerne av regnskapet. Ifølge NRS 8 punkt 2.1.3 kan små foretak endre regnskapsprinsipper selv om prinsippendringen ikke gir bedre periodisering, dette skyldes små foretaks anledning til å avvike fra enkelte regnskapsprinsipper, som nevnt i rskl. § 4-1. De ordinære regnskapsreglene er at leieavtaler som vurderes som finansielle skal balanseføres, men små foretak har anledning til å la være å balanseføre leieavtaler. Dersom et foretak som regnes som smått endrer fra å unnlate å balanseføre leieavtaler til å balanseføre disse, er dette en regnskapsprinsippendring. Ved prinsippendringer skal effekten av prinsippendringen føres mot direkte egenkapitalen, jamfør rskl. § 4-3. Årsaken til dette er for å unngå at årets resultat blir påvirket av tidligere års hendelser. Ved en prinsippendring skal en ta utgangspunkt i fjorårets tall og omarbeide disse som om prinsippendringen ble gjort da og effekten av endringen skal føres direkte mot egenkapitalen per 01.01 i fjorårets regnskap. Små foretak kan velge å unnlate å omarbeide fjorårstallene og kun føre resultatet av prinsippendringen mot egenkapitalen per 01.01 inneværende år, jamfør rskl. § 6-6. Små foretak har også anledning i henhold til rskl. § 4-3 å resultatføre effekten av prinsippendringen. Det gjøres da på en egen linje i årsregnskapet. Ifølge rskl. § 7-35 skal det opplyses i noteopplysninger bakgrunnen for prinsippendringen og virkningen av endringen.

Beregningen av regnskapsmessig og skattemessig resultat følger ulike regelverk. Endringer av regnskapsprinsipper vil på grunn av dette ikke ha noen skattemessig effekt da skatteregelverket er skilt fra regnskapsregelverket.

2.7 Ny IFRS 16 og dens betydning

I Norge er det mulighet for å føre et regnskap etter reglene om god norsk regnskapsskikk (GRS) og etter IFRS. Børsnoterte foretak er pålagt å føre et regnskap etter IFRS, mens det er et valg for resterende foretak. IFRS representerer et eget regelverk som er forskjellig fra GRS. I 2019 ble det innført en ny standard, IFRS 16, som regulerer behandlingen av leieavtaler for de som følger IFRS-regelverket. Denne nye standarden erstattet den gamle IAS 17. IAS 17 hadde fått mye kritikk for uklart regelverk og for å ha et skille mellom finansielle og operasjonelle leieavtaler. Kritikken gikk blant i annet at:

- Rettigheter og forpliktelser i operasjonelle leieavtaler ble ikke reflektert i regnskapet og gir på grunn av dette manglende informasjon til brukerne av regnskapet.
- Det var manglende sammenlignbarhet mellom selskapene på grunn av ulik behandling av leieavtaler.
- Leiekontrakter ble bevisst tilpasset for å tjene ønsket formål.
- Det var komplekse regler som ga grunnlag for mye skjønn ved vurderingen om en avtale skulle behandles operasjonelt eller finansielt.

Dette førte til at det var ulik praksis blant selskapene hvordan de behandlet leieavtalene. På grunn av ulik behandling ble informasjonsgrunnlag for brukerne av regnskapet redusert og da primært for mulige investorer og kreditorer (Kvifte, 2010, s. 15-16). IFRS 16 sitt formål er oppgitt å være å sikre at leietakere og utleie presenterer leieavtalene på en korrekt måte og som gir et rettviseende bilde av transaksjonene. Denne informasjonen skal gi brukerne av regnskapet et bedre informasjonsgrunnlag for å vurdere den finansielle stillingen (IFRS 16.1). Studie utført av Østebø & Hatteland (2019) fant ingen signifikant sammenheng mellom implementeringen av IFRS 16 og økt verdirelevans av regnskapet, allikevel er det et ferskt studieområde slik at det kan komme andre konklusjoner senere. Det vil være spennende å se om IFRS 16 får betydning for norsk lovgivning. Det er uttalt at norsk långivning skal gå i retning IFRS (NOU 2003:23, s.49) og i forslag til ny regnskapslov er det lagt inn økt implementering av IFRS i det norske regelverket (NOU 2015:10). Det er foreløpig ikke foretatt noen endringer i NRS 14 Leieavtaler etter at IFRS 16 ble iverksatt. Fremtiden vil vise om det foretas endringer i denne for å i større grad tilpasse seg internasjonalt regelverk og IFRS 16.

Før IFRS 16 ble iverksatt ble det forventet at selskapets vanlige nøkkeltall skulle endres betydelig. Egenkapitalandel, gjeldsgrad og EBITDA er sentrale nøkkeltall som forventes at skulle bli endret. Dette skyldes at reklassifisering av leieavtalene fra operasjonelle til

finansielle fører til økte balansesummer og at kostnader flyttes fra «Annen driftskostnad» til «Avskrivninger» og «Annen rentekostnad» (PwC, 2016).

2.8 Nøkkeltall

I dette kapitlet skal vi se på hvilke konsekvenser klassifiseringen av leieavtalene har å si for de finansielle nøkkeltallene. Klassifiseringen av leieavtalene som henholdsvis operasjonell eller finansiell har som gjennomgått over tidligere eksempler betydning for selskapenes resultat og balanse og dermed også nøkkeltall. Regnskapsanalyse og gjennomgang av nøkkeltall sier noe foretakets økonomiske stilling og utvikling. Ved en regnskapsanalyse får vi et innblikk i foretakets inntjeningsevne og betjeningsevne. For å foreta en regnskapsanalyse må vi ha tilgang til årsregnskaper som består av et resultatregnskap, balanseoppstilling og noteopplysninger (Eklund & Knutsen, 2003, s. 104). Noteopplysningene kan gi vesentlig informasjon om regnskapstall som ikke fremkommer av resultatregnskapet.

Noteopplysningene gir informasjon om hvilke regnskapsprinsipper som er brukt og kan også gi utvidet informasjon om enkelte regnskapstall. Ved en analyse av flere foretak er det viktig å være klar over at ulik bruk av regnskapsprinsipper fører til ulikheter i regnskapstallene og får også innvirkning på nøkkeltallsberegningen.

En regnskapsanalyse deles ofte inn i følgende hovedposter; rentabilitet, likviditet, finansiering og soliditet (Kristoffersen, 2016, s. 448). Gjennomgangen under vil ta for seg nøkkeltall som forteller om foretakets lønnsomhet, soliditet og likviditet.

2.8.1 Lønnsomhet

En vurdering av foretakets lønnsomhet forteller noe om foretakets evne til å skape inntjening. Når vi ser på regnskapstall er det vanskelig å vurdere om årets resultat er bra uten å vurdere forholdstallene. Et selskap med resultat på 1 million basert på en total kapital på 10 millioner vil ha en høyere lønnsomhet enn et selskap med resultat på 1 million basert på en total kapital på 100 millioner. Det vil være større risiko forbundet med sistnevnte da lønnsomheten målt i prosent er lavere. Når vi vurderer lønnsomheten er total kapitalrentabilitet, egenkapitalrentabilitet og EBITDA vanlige nøkkeltall.

Total kapitalrentabilitet forteller oss noe om hva inntjeningen er på selskapets kapital. Den forteller oss noe om hvor effektivt selskapet har forvaltet ressursene (Kristoffersen, 2016, s. 454).

$$\text{Totalkapitalrentabilitet} = \frac{(\text{Ordinært resultat før skatt} + \text{rentekostnader}) * 100 \%}{\text{Gjennomsnittlig totalkapital}}$$

Formel 3: Totalkapitalrentabilitet (hentet fra Eklund & Knutsen, 2003, s. 140)

Egenkapitalrentabiliteten er av mest interesse for eierne og forteller oss om avkastningen de har på sin investering i løpet av perioden.

$$\text{Egenkapitalrentabilitet} = \frac{\text{Ordinært resultat før skatt} * 100 \%}{\text{Gjennomsnittlig egenkapital}}$$

Formel 4: Egenkapitalrentabilitet (hentet fra Eklund & Knutsen, 2003, s. 153)

Et tredje nøkkeltall er EBITDA. EBITDA står for Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization. Oversatt til norsk vil det si resultat før skatt, renter, avskrivning og nedskrivning. Dette forholdstallet gir et innblikk i den underliggende kontantstrømmen til selskapet (Kvifte, 2010, s. 16). Hvilken avskrivningstid selskapene benytter på sine driftsmidler varierer og det samme gjør nedskrivningsvurderinger. EBITDA fjerner disse vurderingene og gjør at det vil være enklere å sammenligne på tvers av selskaper.

$$\text{EBITDA} = \text{Resultat før skatt, renter, avskrivning og nedskrivning}$$

Formel 5: EBITDA

2.8.2 Soliditet

Selskapets soliditet sier noe om selskapets evne til å tåle tap uten å have i økonomiske problemer (Tofteland, 2013, s. 212). Nøkkeltall om soliditet fokuserer på balansetall. Sentrale nøkkeltall for analyse av soliditet er egenkapitalandel og gjeldsgrad.

Når vi skal finne ut hvor stor andel av selskapet som er finansiert av eierne måler vi det i egenkapitalandel. Det vil si hvor stor del av eiendelene er finansiert med egenkapital. Jo høyere egenkapitalandeler er, jo mer solid er selskapet. Årsaken til dette er at selskapet da har mindre finansiert med fremmedkapital som krever oppgjør løpende. Eierne krever ikke utbytte løpende, men kreditorer forventer oppgjør på utestående.

$$\text{Egenkapitalandel} = \frac{\text{Egenkapital} * 100 \%}{\text{Totalkapital}}$$

Formel 6: Egenkapitalandel (hentet fra Kristoffersen, 2016, s. 465)

Gjeldsgraden er tett knyttet opp mot egenkapitalandel og forteller oss hvor mye av selskapet som er finansiert av fremmedkapital og hvor mye som er finansiert av eierne (Kristoffersen, 2016, s. 465). Desto lavere gjeldsgrad, desto lavere risiko for konkurs.

$$\text{Gjeldsgrad} = \frac{\text{Gjeld}}{\text{Egenkapital}}$$

Formel 7: Gjeldsgrad (hentet fra Eklund & Knutsen, 2003, s. 200)

2.8.3 Likviditet

Et selskaps likviditet sier noe om i hvilken stand selskapet er til å dekke sine løpende forpliktelser (Kristoffersen, 2016, s. 468). Selskapets likviditet måles ved å se på de mest omsettbare eiendelene målt mot de forpliktelsene som forfaller innen kort tid. Likviditeten måles som regel i likviditetsgrad 1 og 2, men noen bruker også likviditetsgrad 3.

$$\text{Likviditetsgrad 1} = \frac{\text{Omløpsmidler}}{\text{Kortsiktig gjeld}}$$

$$\text{Likviditetsgrad 2} = \frac{\text{Mest likvide omløpsmidler}}{\text{Kortsiktig gjeld}}$$

$$\text{Likviditetsgrad 3} = \frac{\text{Betalingsmidler}}{\text{Kortsiktig gjeld}}$$

Formel 8, 9 og 10 (hentet fra Eklund & Knutsen, 2003, s. 185)

Mest likvide omløpsmidler vil si de omløpsmidlene som på meget kort sikt kan omgjøres til betalingsmidler. Dette gjelder som regel alle omløpsmidler med unntak av varelager.

Etablerte normer tilsier at selskapet har god betjeningsevne dersom likviditetsgrad 1 > 2 og likviditetsgrad 2 > 1 (Eklund & Knutsen, 2003, s. 185).

Kapittel 3 Metode og datainnsamling

I dette kapittelet beskrives teori bak metode og en kvalitativ tilnærming. Valg av metode begrunnes før metode for datainnsamling presenteres. Til slutt diskuteres metodens validitet og reliabilitet.

3.1 Valg av metode

Forskningsmetode deles inn i kvalitativ og kvantitativ metode. Ved bruk av kvantitativ metode bruker en ofte en analytisk tilnærming. Problemet ses på fra avstand og en samler ofte inn mye data om få forhold. Datamengden brukes til å studere sammenhenger og trender. Det fokuseres som regel på data i form av målbare enheter. Spørreundersøkelser benyttes ofte som en kvantitativ metode. Fordelen med en kvantitativ metode er at vi får data i form av målbare enheter som kan benyttes til å utføre regneoperasjoner for å få et svar på vår problemstilling. Ved bruk av kvalitativ metode brukes ofte en mer direkte tilnærming. En oppsøker problemet direkte og går i dybden av problemet. Det innhentes mange opplysninger om og fra få aktører. Dybdeintervjuer benyttes som regel for å innhente informasjon om det som undersøkes (Dalland, 2020, s. 54-55). I denne oppgaven benyttes det en kvalitativ metode for å få svar på om valg av operasjonell eller finansiell leasing har betydning for bankers kredittvurdering.

For å få mest mulig sammenlignbare beslutningsgrunnlag for kredittvurderingen er det brukt casestudier. Casestudier er å foreta en grundig gjennomgang av en hendelse eller en organisasjon for å undersøke forhold som muligens ikke ville blitt avdekket ellers (Johannessen, Christoffersen & Tufte, 2020, s. 211). Det vil gi best reliabilitet til kredittvurderingen dersom beslutningsgrunnlaget er fra samme selskap. Derfor er det tatt utgangspunkt i selskaper som eksisterer i dag og som benytter operasjonell leasing som regnskapsprinsipp.

Det er fordeler og ulemper ved kvalitativ metode. En fordel med kvalitativ metode er at en kommer nær der som undersøkes. Ved bruk av kvalitativ metode som casestudier og intervjuer får en sterk nærhet til studiet og får mye informasjon om det som undersøkes. Det skaper en nyanserikdom som en ikke ville fått ved bruk av satte spørsmål i et spørreskjema med gitt svaralternativer. Nyanserikdommen gjør at en kan få frem nye sider eller forhold ved det som undersøkes. Når det brukes en mer åpen tilnærming til studiet, slik som ved kvalitativ metode, så øker dette fleksibiliteten til studiet. En kan gjennom prosessen tilpasse

problemstillingen og datainnsamlingsmetoden slik at den best tjener formålet med studiet (Jacobsen, 2015, s. 129-130).

En ulempe ved bruk av kvalitativ metode er ofte ressurskrevende da data som undersøkes gjøres på en grundig måte og det prioriteres å se på nyanser fremfor mange enheter. Når det fokuseres på få enheter så fører det til at svarene er vanskeligere å generalisere. Det betyr at svarene fra undersøkelsen er gode på å forklare det som undersøkes, men gir begrenset med opplysninger til andre forhold. Når det undersøkes få enheter står undersøkeren i fare for å komme for tett på det som studeres. Ved stor grad av egen involvering i undersøkelsen så kan ens egne ferdigheter prege resultatene og en kan miste evnen til kritisk vurdering av eget arbeid (Jacobsen, 2015, s. 131-132).

3.2 Metoder for datainnsamling

Det er to måter å innhente data fra et utvalg på; systematisk og strategisk. Systematisk utvalg brukes oftest ved kvantitativ metode og da søker en å hindre at utvalgsmetoden påvirker resultatet av undersøkelsen. Ved en strategisk metode så oppsøker en personer som en på forhånd mener kan bidra til undersøkelsen. Denne metoden benyttes oftest ved en kvalitativ metode (Dalland, 2020, s. 59).

I denne oppgaven er det foretatt et strategisk utvalg av data. For å kunne innhente data som kreves i oppgaven og for å kunne omarbeide et selskaps regnskap er det behov for direkte kontakt med ledelsen i det enkelte selskapet. Data som er nødvendig å få fra det enkelte selskapet for å omarbeide et regnskap er kontospesifisert årsregnskap og kopi av leasingavtaler. Av denne grunn er det foretatt et strategisk utvalg av selskaper som er med i undersøkelsen. Utvalget er foretatt ved å først velge en bransje hvor det er forventet en omfattende bruk av leasing som finansieringsform. Den utvalgte bransjen er entreprenørbransjen og nærmere bestemt de selskapene som er registrert med bransjekode 43.120 Grunnarbeider i Brønnøysundregistrene. Årsaken til at det er tatt utgangspunkt i entreprenørbransjen er fordi det er forventet bruk av leasing som finansieringsmetode i denne bransjen. Entreprenørvirksomheter er avhengige av anleggsmaskiner som gravemaskiner, lastebiler og lignende i sin virksomhet. Disse er store og dyre investeringer for selskapene og de aller fleste selskapene leaser eller tar opp banklån for å finansiere kjøpene. Det er hentet ut register fra Purehelp per 24.08.2020 over selskaper registrert med bransjekode 43.120 grunnarbeider for Rogaland. Rogaland er valgt er på grunn av at jeg er bosatt der og det vil

være enklere å besøke disse selskapene ved spørsmål og for gjennomgang av regnskapet. Det forventes ikke å føre til skjevhet i utvalget da det forventes at effekten ved omarbeidelser av regnskaper ikke er påvirket av hvilket fylke selskapet er lokalisert i. Per 24.08.2020 var det 310 aksjeselskaper i Rogaland registrert med bransjekode 43.120.

I oppgaven er fokuset på små foretak. Små foretak er definert i teoridelen kapittel 2.2.1. Et av kriteriene for å være definert som små foretak er å ha under 70 millioner i omsetning.

Utvalget i oppgaven er dermed bedrifter med under 70 millioner kroner i omsetning, men over kr 20 millioner. Det er tatt utgangspunkt i selskaper med omsetning over kr 20 millioner fordi det forventes at disse har et høyere omfang av leasingavtaler og at en omarbeidelse av regnskapet vil få større konsekvenser enn i selskaper med lavere omsetning. Det er 27 ulike selskaper med en omsetning mellom 20 og 70 millioner kroner. Jeg har hentet ut siste innsendte årsregnskap for disse selskapene per 24.08.20 og undersøkt om disse bruker unntaksreglene for små foretak om å unnlate å balanseføre leieavtaler som regnskapsprinsipp eller det tradisjonelle regelverket. For foretak som ikke har sendt inn årsregnskapet for 2019 per 24.08.20, er årsregnskapet for 2018 benyttet som grunnlag. For å undersøke hvordan leasing er behandlet i regnskapet har jeg studert i noteopplysningene til årsregnskapet om det opplyses om dette i regnskapsprinsippnoten eller om det er en egen note om leasingkostnader. Basert på gjennomgangen er det følgende fordeling på behandlingen av leieavtaler:

Operasjonell leasing	13 stk
Finansiell leasing	3 stk
Leie av annet selskap	7 stk
Uvisst	4 stk

Tabell 2: Behandling av leieavtaler

Ved leie fra et annet selskap er det vanligvis slik at det er et søsterselskap eller morselskap som leaser driftsmidlene og leier disse videre til driftsselskapet. De 4 selskapene merket «uvisst» opplyser ikke om hvilket prinsipp de bruker, men det antas at disse bruker unntaksreglene om operasjonell leasing.

Videre er det tatt direkte kontakt med de selskapene som har operasjonell leasing (13 stk) for å høre om de er interessert i å være med på undersøkelsen og to selskaper ønsket å være med. Det ble opprettet kontakt med disse og jeg fikk oversendt kontospesifisert årsregnskap og

leasingavtalene til begge selskapene. Dette ble brukt som grunnlag for å omarbeide regnskapet fra operasjonell leasing til finansiell leasing. I kapittel 4.3-4 presenteres de to selskapene og resultatene fra omarbeidelsen av deres opprinnelige regnskap gjennomgås.

De to selskaperes originale og omarbeidede regnskap er forskjellige, og jeg har i denne oppgaven ønsket å se på om dette har betydning for långivers vurderinger. For å få svar på dette har jeg tatt kontakt med ulike banker for å høre om de er interessert i å foreta en svare på en låneforespørsel og noen andre spørsmål om leasing. Forespørselen ble sendt til 25 ulike banker og det ble tatt kontakt via e-post, kontaktskjema på nettside og på telefon. 4 ulike banker ønsker å svare på spørsmålene. På grunn av situasjonen med covid-19 og at flere banker har stengte kontorer ble undersøkelsen tatt via e-post med påfølgende telefon for gjennomgang. Gjennomføring og resultater fra undersøkelsen er presentert i kapittel 5.

3.3 Reliabilitet og validitet

Når det foretas undersøkelser, er det viktig å vurdere dens reliabilitet og validitet. Når vi måler reliabilitet, vil det si påliteligheten til undersøkelsens data. Hvilke data som brukes, hvordan de samles inn og hvordan de bearbeides. Validitet forklares med oppgavens troverdighet og overførbarhet. Gir undersøkelsen svar på det vi har til hensikt å måle og kan resultatene overføres til andre (Johannessen et al., 2020, s. 250-251).

3.3.1 Reliabilitet

Oppgaven er delt i en case-del og en intervjudel. I case-delen tas det utgangspunkt i to innsendte årsregnskaper med tilhørende noteopplysninger. For disse to selskapene er det innhentet kontospesifisert årsregnskap og leasingavtaler som er inngått de siste 6 årene. Leasingavtalene er innhentet for å først vurdere om de defineres som operasjonelle eller finansielle ut fra kriteriene i NRS 14, for deretter å vurdere hvordan disse ville blitt behandlet regnskapsmessig dersom de var finansielle. Opplysninger i den enkelte leasingavtalen om terminbeløper og varighet på leasingavtalen danner grunnlaget for omarbeidelsen av regnskapet fra operasjonell leasing til finansiell leasing. I denne omarbeidelsen er det benyttet noe skjønn som gjør at dersom andre hadde gjort samme operasjonen så kunne det blitt andre resultater. For å bedre reliabiliteten i casestudiene er fremgangsmetoden for omarbeidelse av en avtale fra operasjonell til finansiell grundig forklart i kapittel 4.2.

Etter omarbeidelsen av regnskapene er disse og originalregnskapet benyttet som grunnlag i et intervju. På grunn av korona-situasjonen og travel hverdag hos intervjuobjektene har det vært vanskelig å møtes. Av denne grunn er intervjuene blitt foretatt via e-post og det ble laget en intervjuguide. I intervjuguiden er det forsøkt å ha noen åpne spørsmål og spørsmål direkte knyttet til en låneforespørsel. E-post er ikke nødvendigvis et godt verktøy da det for noen kan være lettere å forklare og formulere seg muntlig enn skriftlig og det vil være lettere å oppklare misforståelser ved direkte kontakt. Dette reduserer reliabiliteten ved benyttet intervjumetode. Optimalt sett skulle en møtt intervjuobjektene på en nøytral plass og fått presentert selskapene og gjennomgått disse før intervjuobjektene behandlet låneforespørsel. Intervjuguiden er lagt ved som vedlegg for å lette arbeidet for en eventuell repetisjon av undersøkelsen.

3.3.2 Validitet

Validitet handler om gyldighet og troverdighet til resultatene. Gir resultatene er riktig fremstilling av virkeligheten? Utarbeidelsen av casestudiene er personavhengig og krever at utarbeider, her oppgaveskriver, er kompetent og ikke gjør feil. Som et mål på validiteten er det foretatt avstemming mellom beregnede leasingkostnader basert på leieavtaler målt mot bokførte leasingkostnader. Dette gir et mål på hvor stor del av kostnadene som er dekket ved omarbeidelsen av regnskapet. Desto større avvik, desto lavere er validiteten på omarbeidelsen.

Ved undersøkelser er det viktig å være klar over og vurdere risikoen for at informantene ikke forteller hele sannheten eller gir et rettviseende bilde på situasjonen. Av denne grunn bør det foretas en vurdering på om informantene har evne til å gi riktig informasjon (Jacobsen, 2015, s. 230). E-post er brukt som intervjumetode og dette kan skape avstand mellom intervjuer og intervjuobjektet og føre til uklarhet. En risiko er også at intervjuobjektet er kortfattet og ikke gir like inngående svar som en ville gjort muntlig. Ved benyttelse av svar i en undersøkelse er det risiko for at gjengivelse av svarene er formet av forsker og noe av betydningen av svaret kan ha falt bort.

En annen vurdering som må gjøres er i hvilken grad funnene fra undersøkelsen kan generaliseres (Jacobsen, 2015, s. 237). Det er vanskelig å generalisere funnene fra en kvalitativ undersøkelse da det er få intervjuobjekt og disse er utvalg systematisk. Dette kan lede til skjevhet i utvalget og redusere validiteten. Utvalget i undersøkelsen er 2 caser og 4 intervjuobjekter, noe som er altfor lite til å generalisere. Det vil tross dette være mulig å bruke funnene til å gi informasjon om hvilken effekt klassifisering av leieavtaler gir, og hvilken betydning dette kan ha for bankers vurdering av selskapets kredittvilkår.

Kapittel 4 Resultat av caseundersøkelse

I dette kapittelet blir resultatene fra caseundersøkelsene presentert. Fremgangsmetoden for å omarbeide regnskapet fra operasjonell til finansiell leasing blir gjennomgått for en konkret avtale før vi ser på hvilken effekt prinsippendringen får for selskap A og deretter for selskap B. Resultatet fra omarbeidelsen er et nytt årsregnskap med noteopplysninger og disse nye regnskapene er sammen med det originale regnskapet brukt i en undersøkelse med ulike banker, se kapittel 4 for gjennomgang av denne undersøkelsen.

4.1 Presentasjon av entreprenørbransjen og selskapene

Først er det sett på hvordan entreprenørbransjen i Norge opplyser om leasing i årsregnskapet før de aktuelle selskapene presenteres. Presentasjon av entreprenørbransjen tas med som en bakgrunnsinformasjon som opplyser om benyttelsen av leasing i virksomheten og hvordan dette opplyses om i årsregnskapet.

4.1.1 Analyse av entreprenørbransjen

Har gått inn på Purehelp.no og tatt ut register over selskaper registrert med bransjekode 43.120 Grunnarbeider, med omsetning mellom 20 og 70 millioner kroner. Utvalget utgjør 411 selskaper og av disse er 397 aksjeselskaper, mens resterende er andre foretak som ENK, NUF o.l. Ekskluderer andre foretak fra utvalget. 2 av de leverte regnskapene var konsernregnskaper, disse ekskluderes også fra utvalget. Årsregnskapet for selskapene er tatt ut fra Brønnøysundregistrene for å innhente tall fra årsregnskapet og for å innhente informasjon fra notene til årsregnskapet om hvilket regnskapsprinsipp som benyttes med tanke på behandlingen av leasingavtaler.

Omsetning	Antall	Finansiell leasing	Operasjonell leasing	Eget utleieselskap	Ikke opplyst
20-30 mill	158	5	52	4	97
30-40 mill	95	1	33	3	58
40-50 mill	69	3	27	2	37
50-60 mill	42	5	19	2	16
60-70 mill	31	3	13	4	11
Sum	395	17	144	15	219

Tabell 3: Fordeling av selskaper

Omsetning	Antall	Finansiell leasing	Operasjonell leasing	Eget utleieselskap	Ikke opplyst
20-30 mill	40 %	3 %	33 %	3 %	61 %
30-40 mill	24 %	1 %	35 %	3 %	61 %
40-50 mill	17 %	4 %	39 %	3 %	54 %
50-60 mill	11 %	12 %	45 %	5 %	38 %
60-70 mill	8 %	10 %	42 %	13 %	35 %
Sum	395	4 %	36 %	4 %	55 %

Tabell 4: Fordeling av selskaper i %

Vi ser ut fra tabellen at det er en stor andel av selskapene som ikke opplyser hvilket prinsipp de bruker. Samtlige selskaper som er undersøkt er små foretak og opplyser at de som hovedregel benytter seg av unntaksreglene for små foretak. En kan anta at en stor del av de 55 % som ikke har opplyst eksplisitt hvilket prinsipp som benyttes, i realiteten benytter operasjonell leasing. Årsaken til dette er at de opplyser i prinsippnotene at de benytter unntaksreglene for små foretak og bruk av finansiell leasing avviker for unntaksreglene og skal dermed opplyses om. På grunn av en liten usikkerhet har de selskapene som ikke har opplyst eksplisitt om hvilket prinsipp de bruker blitt utelatt fra analysene. Med tanke på at dette er selskaper som forventes å ha høye leasingkostnader i regnskapet, er det betenkelig at over halvparten ikke opplyser hvordan leasingkostnadene er behandlet. Regnskapsloven § 7-1 sier at det skal gis opplysninger i notene som er nødvendige for å bedømme selskapets stilling og resultat. Herunder er det oppfattet at leasingkostnadene er av en slik karakter at det bør opplyses om i noteopplysninger.

4 % av selskapene er organiserte med egne utleieselskaper. Her er det egne søsterselskaper eller morselskaper som eier alle driftsmidlene og leier disse ut til driftsselskapet. Noe av hensikten med en slik organisering er å redusere risiko og forhindre at driftsmidlene går med i fallet ved en eventuell konkurs. Forholdsmessig er det flest blant de med høyest omsetning som benytter denne formen. I antall er det såpass få at det er vanskelig å tolke noe direkte ut fra tallene.

Totalt 17 av 395 selskaper bruker finansiell leasing som regnskapsprinsipp. Det utgjør 4 % av selskapene. Dette viser at de aller fleste bruker forenklingsreglene som er for små foretak.

Også her kan en se at det er de selskapene med høyest omsetning som i størst grad bruker finansiell leasing.

36 %, tilsvarende 144 av 395 opplyser at de bruker operasjonell leasing som regnskapsprinsipp. Dette er hovedregelen for små foretak og det er tydelig at det er det som brukes i entreprenørbransjen.

4.1.2 Presentasjon av selskapene

Av forespurte selskaper var det to selskaper som ønsker å være med på undersøkelsen. På grunn av at det presenteres informasjon som kan være sensitiv har selskapene blitt anonymisert. Hvert selskap er tildelt en bokstav for å sikre anonymiteten og for å gi en god struktur på undersøkelsen.

For hvert av selskapene er årsregnskapet for 2019 hentet ut fra Brønnøysundregistrene. Årsregnskapet er lagt inn i årsoppgjørprogrammet Total Årsoppgjør for å anonymisere selskapsinformasjon. Det omarbeidede regnskapet er også lagt inn i Total Årsoppgjør for å sørge for en lik utforming på de ulike regnskapene.

Begge disse selskapene benytter seg av unntaksreglene for små foretak om å unnlate å balanseføre leieavtaler, jmfør rskl. § 5-11. Dette vil si at alle leieavtalene er behandlet operasjonelt i originalt regnskap. Ved omarbeidelse av regnskapet foretas det en prinsippendring fra at unntaksreglene benyttes til at de ordinære reglene om balanseføring benyttes. Dette er en prinsippendring etter regnskapsloven § 4-3 og virkningen av endringen skal føres direkte mot egenkapitalen per 01.01. Prinsippendringen til de ordinære reglene om balanseføring av leieavtaler fører til at samtlige leieavtaler for selskap A og selskap B er behandlet som finansielle leieavtaler. Det er foretatt en konkret vurdering av hver avtale basert på avtalens innhold samt opplysninger fra daglig leder om hva de tenker om avtalen. Ved vurderingen er avtalenes innhold målt opp mot kriteriene i NRS 14.26. Følgende to kriterier er oppfylt på samtlige avtaler:

- Leietaker har rett til kjøp av eiendelen til en pris som forventes å være vesentlig lavere enn markedsverdi på det tidspunkt retten kan benyttes. På tidspunkt for inngåelse av leieavtalen er det derfor rimelig sikkert at leietaker vil kjøpe eiendelen.
- Nåverdien av estimerte leiebetalinger tilsvarer i hovedsak markedsverdien av eiendelen ved inngåelse av leieavtalen.

Selskapenes leieavtaler er gjennomgått med henblikk på skattemessig behandling. Samtlige leieavtaler er vurdert å være operasjonelle skattemessig i henhold til vurderinger i kapittel 2.3.5. Det er særlig det at leasingselskapet står som juridisk eier som gjør at avtalene anses å være operasjonelle skattemessig.

4.2 Eksempel: Fra operasjonell til finansiell leasing

For å vise hva som er endringen fra å behandle en leieavtale som operasjonell til finansiell er det tatt utgangspunkt i en konkret avtale. Dette gjelder avtale nummer 11 for selskap Bv2 (omarbeidet), se også tabeller under gjennomgang av selskap Bv2 under kapittel 4.4. Viser til vedlegg 5 for sladdet kopi av leieavtalen. I leieavtalen er det opplyst at prisen på driftsmiddelet er kr 3 100 000, hvorav kr 500 000 forskuddsbetales og lånebeløp blir kr 2 600 000. Det er terminvise beløper på kr 46 479 og leieperioden er fra 01.09.2017 til 31.08.2022. Nominell rente er oppgitt å være 2,85 % ved avtaleinngåelse. Opplysningene som er nevnt ovenfor er opplyst i hver enkelt leieavtale som er gjennomgått i denne oppgaven, slik at dette eksempelet viser godt hvilke vurderinger som er gjort for den enkelte avtalen på det enkelte selskapet.

4.2.1 Operasjonell leasing

I opprinnelig regnskap er avtalen behandlet som operasjonell leasing i henhold til unntaksreglene i regnskapsloven for små foretak. Dette gjør at terminbeløpet på kr 46 479 blir kostnadsført som «Annen driftskostnad» og utgjør kr 557 748 for hele året. Ved avtaleinngåelse ble det betalt kr 500 000 på forskudd. Dette forskuddet skal fordeles over leieperioden som er 60 måneder/terminer og utgjør kr 8 333 per termin, tilsvarende kr 100 000 årlig. Dette gjør at resultatregnskapet for 2019 blir belastet med kr 657 748 som følge av leieavtalen. I inngående balanse utgjør forskuddsbetalt leie kr 366 667 og i utgående balanse kr 266 667, basert på henholdsvis 44 og 32 gjenstående terminer.

4.2.3 Finansiell leasing

Selskapet har bestemt seg for å begynne å behandle leieavtalen finansielt i stedet for operasjonelt. Dette er en prinsippendring og en skal da måle hva forskjellen på inngående balanse er gitt at avtalen hadde blitt behandlet finansielt fra starten av. Denne forskjellen blir bokført mot egenkapitalen per 01.01. Under foretas det beregninger for å komme frem til effekten prinsippendring får per 01.01 samt effekten på 2019-regnskapet.

Før vi viser hvordan denne leieavtalen ville blitt behandlet finansielt må vi først se på om den oppfyller kravene til å være en finansiell leieavtale. NRS 14.26 lister opp ulike kriterier for å være en finansiell leieavtale. To av disse kravene er at nåverdien av leiebetalingene tilsvarer markedsverdien av eiendelen og at leietaker i løpet av perioden (som regel ved utløp av perioden) har rett til kjøp av eiendelen til en pris som er vesentlig under markedsverdi.

Driftsmiddelet som leies er en borerigg og daglig leder i selskapet har opplyst at kostprisen på en tilsvarende borerigg ligger på ca. 3 millioner kroner. Han opplyser samtidig om at det er vanlig at han ved utløpet av leieperioden kjøper ut driftsmiddelet fra leasingselskapet for en månedsleie. Disse to opplysningene gjør at vilkårene for at leieavtalen skal være finansiell er til stede.

Driftsmiddelet er en borerigg og denne er sammen med daglig leder vurdert til å ha en levetid på 10 år. Det er valgt lineære avskrivninger og med utgangspunkt i en kostpris på kr 3 100 000 blir årlig avskrivningsbeløp kr 310 000. Per 01.01.2019 er driftsmiddelet avskrevet med 16 måneder, tilsvarende kr 413 333 og har en bokført verdi på kr 2 686 667 og per 31.12.2019 er bokført verdi kr 2 376 667.

På grunn av at det er innbetalt en forskuddsbetaling på kr 500 000, er lånebeløpet som ble tatt opp ved avtaleinngåelse kr 2 600 000. Månedlig terminbeløp utgjør kr 46 479, dette beløpet består av avdrag og renter på lånebeløpet. Renten er oppgitt å være 2,85 % og ettersom det er fast månedlig terminbeløp er dette et annuitetslån. Basert på disse parameterne er det beregnet en nedbetalingsplan på lånet. Utdrag er presentert i tabell under og hele nedbetalingsplanen er vedlagt i vedlegg 5. Per 01.01.2019 er det betalt 16 terminer og restgjelden er kr 1 941 723, per 31.12.2019 er det betalt 28 terminer og restgjelden er kr 1 431 699. Totale leiebetalinger for 2019 utgjør kr 557 748, fordelt på kr 47 724 i renter og kr 510 024 i avdrag.

Termin	Terminbeløp	Renter	Avdrag	Restgjeld
0				2 600 000
1	46 479	6 050	40 429	2 559 571
2	46 479	5 956	40 523	2 519 048
3	46 479	5 862	40 617	2 478 430
4	46 479	5 767	40 712	2 437 719
5	46 479	5 672	40 807	2 396 912
6	46 479	5 577	40 902	2 356 010
7	46 479	5 482	40 997	2 315 014
8	46 479	5 387	41 092	2 273 921
9	46 479	5 291	41 188	2 232 734
10	46 479	5 195	41 284	2 191 450
11	46 479	5 099	41 380	2 150 070
12	46 479	5 003	41 476	2 108 594
13	46 479	4 907	41 572	2 067 022
14	46 479	4 810	41 669	2 025 353
15	46 479	4 713	41 766	1 983 586
16	46 479	4 616	41 863	1 941 723
17	46 479	4 518	41 961	1 899 762
18	46 479	4 421	42 058	1 857 704
19	46 479	4 323	42 156	1 815 548
20	46 479	4 225	42 254	1 773 293
21	46 479	4 126	42 353	1 730 940
22	46 479	4 028	42 451	1 688 489
23	46 479	3 929	42 550	1 645 939
24	46 479	3 830	42 649	1 603 290
25	46 479	3 731	42 748	1 560 542
26	46 479	3 631	42 848	1 517 694
27	46 479	3 532	42 947	1 474 747
28	46 479	3 432	43 047	1 431 699

Tabell 5: Nedbetalingsplan eksempelavtale

Forskuddsbetalingen på kr 500 000 blir behandlet som et rent avdrag på lånegjelden og fører til at låneopptaket er forskjellig fra kostprisen til driftsmiddelet. For å behandle dette korrekt ved en prinsippending skal forskuddsbetalingen ikke reflekteres i regnskapet, slik den gjør ved operasjonell leasing. Ovenfor er det opplyst at forskuddsbetalt beløp per 01.01 utgjør kr 366 667 og kr 266 667 per 31.12.

Over er de momentene som vi trenger for å beregne effekten av prinsippendingen gjennomgått. Per 01.01 skal vi legge til bokført verdi av driftsmiddelet og restbeløp på leasinggjeld, mens vi skal fjerne resterende forskuddsbetalt leie.

Oppsummering	01.01.2019
Anleggsmidler	2 686 667
Forskuddsbetalt leie	- 366 667
Leasinggjeld	- 1 941 723
Differanse	378 277
Utsatt skatt	- 83 221
Egenkapital	- 295 056
Sum	-

Tabell 6: Oppsummering balanseeffekt

Når vi summerer opp endringene per 01.01 får vi en differanse på kr 378 277. Denne differansen er fordi eiendelene som legges til balansen har større verdi enn gjelden som legges til. Denne skal fordeles på egenkapital og utsatt skatt og utgjør en økning i disse regnskapspostene. Skattekostnaden utgjør 22 % som gjør at kr 83 221 skal føres mot utsatt skatteforpliktelse, mens resterende kr 295 056 skal justeres mot egenkapitalen. Årsaken til at det oppstår en differanse som skal føres mot egenkapitalen er at det er forskjell mellom løpetiden på leieavtalen og avskrivningstiden på driftsmiddelet. I dette tilfellet er avskrivningstiden dobbelt så lang som leieperioden og vil føre til at regnskapet vil være forskjellig basert om avtalen behandles operasjonelt eller finansielt. Når leieperioden er over i 2022 vil det ved utgangen av året være en restverdi på driftsmiddelet på kr 1 446 667 basert på nåværende avskrivningsplan. Dette viser at den ulike behandlingen av avtalen har en total regnskapsmessig effekt på kr 1 446 667 fra år 1 til år 5, hvorav økt egenkapital vil være kr 1 128 400 (78 %) ved behandling av avtalen finansielt. Denne forskjellen vil reduseres fra år 6 til år 10 med kr 310 000 årlig (kr 206 667 i år 10). Ved utgangen av år 10 har avtalen fått lik effekt på regnskapet uavhengig av om den er behandlet operasjonelt og finansielt.

4.2.4 Skattemessig behandling

Den skattemessige behandlingen av leieavtalen skal vurderes separat fra den regnskapsmessige behandlingen og det er noe ulike vilkår. Det tas utgangspunkt i hvem som er den privatrettslige eieren av driftsmiddelet. Når vi ser på leieavtalen så fremgår det at dette er en leieavtale hvor lånebeløpet og rente er oppgitt. Under «forsikring» står det at «leietaker er ansvarlig for at objektet til enhver tid er forsikret til fordel for *leasingselskapet* (navn er sladdet)». Det at forsikringen skal gjøres til fordel for leasingselskapet skyldes at det er leasingselskapet som står som privatrettslig eier av driftsmiddelet. Denne avtalen er dermed en leieavtale og ikke et kjøp og skal derfor behandles som en operasjonell avtale skattemessig.

Det vil si at den skattemessige behandlingen blir lik som under «operasjonell leasing».

Total fradragført beløp skattemessig for 2019 er kr 657 748.

Når vi endrer regnskapsprinsipp til finansiell leasing regnskapsmessig må det gjøres tilpasninger for å sørge for at den skattemessige behandlingen av leieavtalen blir operasjonell. Det regnskapsmessige og skattemessige regnskapet vil bli forskjellig.

Dersom vi ikke foretar noen korreksjoner i det skattemessige regnskapet, vil kun rentekostnaden på kr 47 724 bli kostnadsført skattemessig. For å få skattemessig fradrag for avdragsdelen på kr 510 024 og kostnadsført forskuddsleasing på kr 100 000 må vi hensynta dette i midlertidige forskjeller i skatteregnskapet. Vi må også korrigere for regnskapsmessige avskrivninger som er gjort når avtalen er behandlet finansielt. Effekten eksempelavtalen får på midlertidige forskjeller er vist i tabell under.

Midlertidige forskjeller	01.01.2019	31.12.2019	Endring
Anleggsmidler	2 686 667	2 376 667	310 000
Langsiktig gjeld	- 1 941 723	- 1 431 699	- 510 024
Andre forskjeller	- 366 667	- 266 667	- 100 000
Sum midlertidige forskjeller	378 277	678 301	- 300 024
Utsatt skatt 31.12.19. basert på 22 %	83 221	149 226	- 66 005

Tabell 7: Midlertidige forskjeller eksempelavtale

Her er bokførte verdier per 01.01 og 31.12 lagt inn og endringen fra IB til UB er beløpet som blir hensyntatt skattemessig og fører til økt skattemessig fradrag. Endring på langsiktig gjeld kr 510 024 samsvarer med avdragsdelen og endringen på andre forskjeller stemmer med forskuddsbetalt leasing. I oversikten over midlertidige forskjeller er det også gjort en korreksjon på kr 310 000 på anleggsmidler. Dette er gjort fordi avskrivningene i regnskapet på kr 310 000 ikke skal ha noen skattemessig effekt. I sum fører disse korreksjonene til at skattemessig fradragført beløp blir det samme enten en bruker operasjonell eller finansiell leasing som regnskapsprinsipp.

4.3 Selskap A, omarbeidet og påvirkning

Opprinnelig regnskap til selskap A er i vedlegg 1, mens omarbeidet regnskap er i vedlegg 2. I innsendt årsregnskap ser vi at selskapet har en omsetning på 55,9 millioner, driftsresultat på 4,0 millioner og resultat før skatt på 4,0 millioner. Selskapet har driftsmidler til bokført verdi

kr 3,8 millioner, egenkapital på 10,2 millioner og en totalkapital på 21,6 millioner. Selskapet har et godt resultat for 2019 og har en egenkapitalandel på 47 %.

For å omarbeide regnskapet har jeg innhentet kopi av samtlige leasingkontrakter som selskapet har hatt siden 2014. Dette utgjør totalt 27 ulike kontrakter. Av disse løper fremdeles 23 og 4 stk er innfridd. 1 av disse er solgt i 2019 og hensyntas ikke fordi det ikke vil ha noen effekt på utgående balanse per 31.12.2019. I leasingkontraktene er det oppgitt løpetid, terminbeløp, rentesats, eventuelt forskuddsbetalt beløp og kostpris på driftsmiddelet. Disse parameterne er lagt inn i Excel-modell som beregner nedbetalingsplan (Melhus, 2020). Nedbetalingsplanen er brukt for å estimere restgjeld på leasingkontraktene per 01.01.2019 og 31.12.2019. Restgjeld per 01.01.2019 er vurdert til kr 10 578 640 og per 31.12.2019 til å være kr 20 463 012.

De leasede driftsmidlene har en total kostpris på kr 41 423 692. Ettersom driftsmidlene har begrenset levetid skal disse avskrives etter en fornuftig avskrivningsplan, jf. rskl. § 5-3. Den økonomiske levetiden på de enkelte driftsmidlene er gjennomgått med daglig leder i selskapet og dette danner grunnlaget for avskrivningstiden på driftsmidlene. Restverdi på driftsmidlene etter foretatte avskrivninger per 31.12.2019 er kr 27 275 847.

Avtalenr	Avtaleperiode	Type	Kostpris	Rest forskudd per 31.12.2018	Rest forskudd per 31.12.2019	Estimert kostnadsfør ing 2019	Restgjeld pr 31.12.2018	Restgjeld pr 31.12.2019	Avskrivning stid år	Restverdi pr 31.12.2019	Restverdi pr 31.12.2018
1	02.2014-01.2021	Borerigg	1 370 000			225 664	- 449 758	- 236 707	7	212 024	407 738
2	06.2014-05.2019	Gravemaskin	1 625 000	37 500	-	146 156	- 107 532	-	7	328 869	561 012
3	09.2014-08.2019	Gravemaskin	1 385 000	53 333	-	199 072	- 143 484	-	7	329 762	527 619
4	06.2014-05.2019	Gravemaskin	1 590 000	33 333	-	143 377	- 108 905	-	7	321 786	548 929
5	07.2015-06.2020	Gravemaskin	1 785 000		21 073	382 878	- 485 907	- 163 741	7	637 500	892 500
6	08.2015-07.2020	Lastebil	1 524 000			330 226	- 509 178	- 189 611	7	562 429	780 143
7	08.2015-07.2020	Lastebil	1 524 000			330 226	- 509 178	- 189 611	7	562 429	780 143
8	08.2015-07.2020	Lastebil	1 468 000			318 092	- 490 468	- 182 644	7	541 762	751 476
9	03.2016-02.2021	Gravemaskin	2 415 000	172 917	89 917	515 129	- 904 576	- 495 139	7	1 092 500	1 437 500
10	06.2016-05.2021	Hjullaster	550 000			117 620	- 274 985	- 163 990	10	352 917	407 917
11	04.2017-03.2022	Gravemaskin	2 320 000			499 597	- 1 546 541	- 1 087 314	7	1 408 571	1 740 000
12	07.2017-06.2022	Hjullaster	3 240 000	369 000	261 000	686 516	- 1 928 493	- 1 400 978	10	2 430 000	2 754 000
13	05.2017-04.2022	Varebil	290 000			66 509	- 202 063	- 146 088	7	179 524	220 952
14	08.2017-07.2022	Varebil	189 594			40 439	- 138 315	- 101 482	7	124 139	151 224
15	08.2017-07.2022	Varebil	189 594			40 439	- 138 315	- 101 482	7	124 139	151 224
16	08.2017-07.2022	Varebil	189 594			40 439	- 138 315	- 101 482	7	124 139	151 224
17	08.2017-07.2022	Varebil	189 594			40 439	- 138 315	- 101 482	7	124 139	151 224
18	08.2017-07.2024	Gravemaskin	1 590 000	320 357	271 071	245 212	- 1 177 471	- 1 014 840	7	1 268 214	1 495 357
19	11.2018-10.2023	Gravemaskin	1 725 000	475 000	375 000	362 659	- 1 186 841	- 956 635	7	1 437 500	1 683 929
20	01.2019-12.2025	Knuseverk	4 300 000			678 526	-	- 3 744 702	10	3 870 000	-
21	03.2019-02.2024	Gravemaskin	2 100 000			375 045	-	- 1 773 501	7	1 850 000	-
22	01.2019-12.2023	Traktor	1 260 000			271 213	-	- 1 024 293	8	1 102 500	-
23	03.2019-02.2024	Varebil	204 317			36 747	-	- 172 569	7	179 994	-
24	09.2019-08.2027	Knuseverk	6 350 000		603 946	302 087	-	- 5 514 431	8	6 085 417	-
25	12.2019-11.2024	Gravemaskin	1 025 000		362 500	24 332	-	- 640 109	7	1 012 798	-
26	12.2019-11.2024	Gravemaskin	1 025 000		48 333	19 415	-	- 960 180	7	1 012 798	-
SUM			41 423 692	1 461 440	2 032 841	6 366 406	- 10 578 640	- 20 463 012		27 275 847	15 594 109

Tabell 8: Oversikt leasingavtaler selskap A

4.3.1 Effekt på inngående balanse

Når en skal vurdere effekten som prinsippendringen har på inngående balanse må en finne verdien av de leasede driftsmidlene og restgjelden per 01.01. Dette fremgår i tabell over med hhv kr 15 594 109 og kr 10 578 640. På enkelte aktive leasingavtaler er det betalt forskuddsleie ved oppstart av leiekontrakten. Ved operasjonell leasing balanseføres dette og kostnadsføres over leieperioden. Ved finansiell leasing behandles dette som reduksjon i forpliktelsen på avtaleinngåelsestidspunktet. Resterende forskudd på aktive avtaler må fjernes fra balansen. Per 01.01 utgjør dette kr 1 461 440. Foretatte endringer er oppsummert i tabell nedenfor.

Oppsummering	2018
Leasede driftsmidler	15 594 109
Forskuddsbetalt leie	-1 461 440
Leasinggjeld	-10 578 640
Differanse	3 554 029

Tabell 9: Effekt av prinsippendring på inngående balanse selskap A

Differansen er på kr 3 554 029 og denne skal fordeles mellom egenkapital og utsatt skattekostnad. Differansen oppstår som følge av at det er ulik økonomisk levetid på driftsmidlene og avtaleperiode. Årsaken til at differansen skal fordeles mellom egenkapital og utsatt skatt er for å forhindre at prinsippendringen får skattemessig effekt. Skattesatsen var for 2019 på 22 % og andel utsatt skatt utgjør kr 781 887. Effekten på egenkapitalen utgjør dermed en økning på kr 2 772 142. Egenkapitalen til selskapet øker fra kr 10,2 millioner til kr 13,0 millioner per 01.01. Totalkapitalen øker med kr 14,1 millioner til kr 35,7 millioner. Totalkapitalen øker med 153 % som følge av prinsippendringen og balanseføring av leieavtalene. Egenkapitalen for selskapet er endret fra 47 % til 36 %. I henhold til unntaksreglene for små foretak i regnskapsloven § 6-6 annet ledd er ikke sammenligningstallene for 2018 omarbeidet, effekten på inngående balanse er derfor opplyst om i prinsippnoten på det omarbeidede regnskapet i vedlegg 2.

4.3.2 Effekt på 2019

I opprinnelig årsregnskap var leasingkostnadene utgiftsført som annen driftskostnad. I note 6 til årsregnskapet er det opplyst at årlig leie av ikke balanseførte driftsmidler var kr 7 124 097. Ved behandling av avtaler som finansiell leasing skal leiekostnadene bokføres som avdrag på

gjeld og rentekostnader. Ved gjennomgang av avtalene er det beregnet en utgiftsføring på kr 6 366 406, se tabell 8 kolonne «Estimert kostnadsføring 2019». Differanse mot opprinnelig regnskap utgjør kr 757 691, av dette utgjør driftsmiddel som er solgt i 2019 kr 462 645. Reell differanse er dermed kr 295 046 og vurderes som uvesentlig mot opprinnelig kr 7 124 097 i kostnadsført leasing. Av utgiftsføringen på kr 6 366 406 er det beregnet at kostnadsføring av forskuddsbetalt leie utgjør kr 490 728 og årets betalte leie er kr 5 875 678. Årets betalte leie er i omarbeidet regnskap fordelt på rentekostnader kr 557 863 og avdrag på gjeld kr 5 317 815. Årsaken til at det kostnadsføring av forskuddsbetalt leie holdes utenfor skyldes at dette ikke er en betaling som har skjedd i 2019, men et tidligere år. Dette er gjort i henhold til beregnet nedbetalingsplan for den enkelte avtalen. Se tabell under for fordeling av renter og avdrag på de ulike avtalene.

Avtalenr	Leiebetalinger i 2019	Renter	Avdrag	Restgjeld per 31.12.2019	Restgjeld per 31.12.2018	Opptak gjeld 2019
1	225 664	12 613	213 052	- 236 707	- 449 758	
2	108 656	1 124	107 532	-	- 107 532	
3	145 738	2 254	143 484	-	- 143 484	
4	110 044	1 139	108 905	-	- 108 905	
5	332 303	10 136	322 167	- 163 741	- 485 907	
6	330 226	10 659	319 567	- 189 611	- 509 178	
7	330 226	10 659	319 567	- 189 611	- 509 178	
8	318 092	10 267	307 825	- 182 644	- 490 468	
9	432 129	22 693	409 437	- 495 139	- 904 576	
10	117 620	6 625	110 996	- 163 990	- 274 985	
11	499 597	40 370	459 227	- 1 087 314	- 1 546 541	
12	578 516	51 001	527 514	- 1 400 978	- 1 928 493	
13	66 509	10 534	55 975	- 146 088	- 202 063	
14	40 439	3 606	36 833	- 101 482	- 138 315	
15	40 439	3 606	36 833	- 101 482	- 138 315	
16	40 439	3 606	36 833	- 101 482	- 138 315	
17	40 439	3 606	36 833	- 101 482	- 138 315	
18	195 927	33 296	162 631	- 1 014 840	- 1 177 471	
19	262 659	32 453	230 206	- 956 635	- 1 186 841	
20	678 526	123 228	555 298	- 3 744 702	-	4 300 000
21	375 045	48 546	326 499	- 1 773 501	-	2 100 000
22	271 213	35 507	235 707	- 1 024 293	-	1 260 000
23	36 747	4 999	31 748	- 172 569	-	204 317
24	268 903	70 465	198 439	- 5 514 431	-	5 712 870
25	11 832	1 941	9 891	- 640 109	-	650 000
26	17 749	2 929	14 820	- 960 180	-	975 000
SUM	5 875 678	557 863	5 317 815	- 20 463 012	- 10 578 640	15 202 187

Tabell 10: Fordeling renter og avdrag selskap A

Oppsummert har prinsippendringen følgende påvirkning på årsregnskapet for 2019.

Leasede driftsmidler	
Inngående balanse	-
Prinsippendring 01.01	15 594 109
Kjøp driftsmidler	16 264 317
Avskrivninger i 2019	- 4 582 579
Utgående balanse	27 275 847
Leasinggjeld	
Inngående balanse	-
Prinsippendring 01.01	- 10 578 640
Opptak gjeld i 2019	- 15 202 187
Avdrag i 2019	5 317 815
Utgående balanse	- 20 463 012
Resultatposter	
Avskrivninger	- 4 582 579
Annen driftskostnad	6 366 406
Annen rentekostnad	- 557 863
Skattekostnad	- 269 712
Samlet resultateffekt	956 252

Tabell 11: Effekt av prinsippendring selskap A

Det oppstår en økt skattekostnad i 2019 på kr 269 712 som følge av prinsippendringen. Denne skattekostnaden oppstår som følge av at vi behandler leasingavtalene finansielt i regnskapet og operasjonelt i skatteregnskapet. Det blir ingen endring i betalbar skatt fordi skattemessig overskudd er likt før og etter prinsippendringen, ettersom prinsippendringen kun får regnskapsmessige følger. Den økte skattekostnaden fører til økt utsatt skatt i regnskapet og vil bli reversert gjennom leieperioden.

4.3.3 Endringer i noteopplysninger

I henhold til regnskapsloven § 7-35 skal det i noteopplysninger opplyses om bakgrunnen for prinsippendringen og virkningen av denne. I noteopplysningene til årsregnskapet er det for selskap A opplyst om endringene som prinsippendringen har medført. Følgende tekst er tatt inn i prinsippnoten, se vedlegg 2:

«Selskapet har i år endret regnskapsprinsipp fra å benytte unntaksreglene for små foretak om å unnlate å balanseføre leieavtaler til å benytte ordinære regnskapsregler om balanseføring av leieavtaler. Det foretas en konkret vurdering per avtale om de skal behandles som operasjonell eller finansiell i regnskapet.

Selskapet benytter seg av unntaksregelen for små foretak og unnlater å omarbeide sammenligningstallene, jf. regnskapsloven § 6-6.

Virkningen av prinsippendringen er ført mot egenkapitalen per 01.01.

Følgende per 01.01 er foretatt som følge av prinsippendringen:

Balanseførte leasede driftsmidler kr 15 594 109

Balanseført leasinggjeld kr -10 578 640

Endring forskuddsbetalt leasing kr - 1 461 440

Endring utsatt skatteforpliktelse kr -781 887

Endring annen egenkapital kr -2 772 142.»

Virkningen av prinsippendringen får også følger for note 2 om driftsmidler, note 3 om skattekostnad og midlertidige forskjeller og note 7 om egenkapital. Note 6 er helt omarbeidet fra originalregnskap til omarbeidet regnskap. Dette skyldes andre krav om noteopplysninger når en har finansiell leasing enn operasjonell leasing. Note 6 om leasing følger kravene i NRS 14 punkt 61 og opplyser om sum resterende estimerte leiebetalinger og nåverdien av disse.

4.3.4 Sammenligning opprinnelig mot omarbeidet regnskap

Ovenfor er grunnlaget for omarbeidelsen av regnskapet gjennomgått. Jeg skal nå sammenfatte dette og vise endringene det får for årsregnskapet og sentrale nøkkeltall. Se tabeller nedenfor for presentasjon av endringene. Kun regnskapslinjer som er endret fra opprinnelig til omarbeidet regnskap er presentert i tabellene.

Resultatposter	Opprinnelig	Omarbeidet	Endring
Avskrivninger	- 1 304 936	- 5 887 515	- 4 582 579
Annen driftskostnad	- 20 321 884	- 13 955 477	6 366 407
Driftsresultat	3 950 039	5 795 824	1 845 785
Annen rentekostnad	- 5 471	- 563 334	- 557 863
Resultat før skatt	3 967 820	5 193 786	1 225 966
Skattekostnad	- 874 664	- 1 144 376	- 269 712
Resultat etter skatt	3 093 156	4 049 410	956 254

Tabell 12: Sammenligning selskap A opprinnelig mot omarbeidet

Som vi ser ovenfor så har prinsippvalget stor betydning for balansepostene. Verdien av bokførte driftsmidler øker med 27,3 millioner, tilsvarende 911 %. Totalkapitalen øker med 24,8 millioner, tilsvarende 115 %. Det er også betydelige endringer i resultatpostene og driftsresultatet øker med 1,8 millioner, tilsvarende 45 %, mens resultat før skatt øker med 1,2 millioner, tilsvarende 31 %.

4.3.5 Endringer i nøkkeltall

Når vi nå har foretatt en omarbeidelse av regnskapet til finansiell leasing har dette fått vesentlige konsekvenser for regnskapet. I tabellene under er resultat og balanse for opprinnelig og omarbeidet regnskap presentert. Deretter er ulike sentrale nøkkeltall presentert.

Resultatregnskap 2019	Opprinnelig	Omarbeidet
Salgsinntekt	55 931 789	55 931 789
Varekostnad	- 10 038 192	- 10 038 192
Lønnskostnad	- 20 316 739	- 20 316 739
Avskrivninger	- 1 304 936	- 5 887 515
Annen driftskostnad	- 20 321 884	- 13 955 477
Driftsresultat	3 950 038	5 733 866
Finansinntekter	139 455	139 455
Finanskostnader	- 121 673	- 679 536
Resultat før skatt	3 967 820	5 193 785

Tabell 13: Resultatregnskap 2019 selskap A

Balanseregnskap per 01.01.2019	Opprinnelig	Omarbeidet
Anleggsmidler	2 483 360	1 871 830
Leasede driftsmidler	-	15 594 109
Langsiktige fordringer	-	-
Varelager	-	-
Kortsiktige fordringer	9 732 312	8 270 872
Bankinnskudd	4 764 071	4 764 071
Sum eiendeler	16 979 743	30 500 882
Egenkapital	9 137 582	11 909 724
Langsiktig gjeld	-	170 357
Øvrig langsiktig gjeld	-	10 578 640
Kortsiktig gjeld	7 842 161	7 842 161
Sum egenkapital og gjeld	16 979 743	30 500 882

Tabell 14: Balanseregnskap 01.01.2019 selskap A

Balanseregnskap per 31.12.2019	Opprinnelig	Omarbeidet
Anleggsmidler	3 829 679	3 419 250
Leasede driftsmidler	-	27 275 847
Langsiktige fordringer	-	-
Varelager	-	-
Kortsiktige fordringer	9 240 508	7 207 667
Bankinnskudd	8 530 049	8 530 049
Sum eiendeler	21 600 236	46 432 813
Egenkapital	10 230 739	13 959 134
Langsiktig gjeld	-	641 170
Øvrig langsiktig gjeld	-	20 463 012
Kortsiktig gjeld	11 369 497	11 369 497
Sum egenkapital og gjeld	21 600 236	46 432 813
Ubenyttet kassekreditt	500 000	500 000

Tabell 15: Balanseregnskap 31.12.2019 selskap A

Nøkkeltall	Opprinnelig	Omarbeidet
Totalkapitalrentabilitet	21 %	15 %
Egenkapitalrentabilitet	41 %	40 %
EBITDA	5 254 974	11 621 381
Egenkapitalandel	47 %	30 %
Gjeldsgrad	1,11	2,33
Likviditetsgrad 1	1,61	1,43
Likviditetsgrad 2	1,61	1,43
Likviditetsgrad 3	0,79	0,79

Tabell 16: Nøkkeltall selskap A

Fra nøkkeltallene ser vi at omarbeidet regnskap har svakere nøkkeltall for totalkapitalrentabilitet, egenkapitalandel og gjeldsgrad. Hovedårsaken til at disse nøkkeltallene er forverret skyldes at selskapets langsiktige gjeld er økt fra kr 0 til kr 21 104 182 som følge av innarbeidelse av leasinggjeld og endring av utsatt skatteforpliktelse. Nøkkeltallene for likviditetsgrad 1 og 2 er også dårligere og dette skyldes at forskuddsbetalt leasing i opprinnelig regnskap var klassifisert som kortsiktig fordring i stedet for langsiktig fordring som ville vært mer korrekt. Ved omarbeidelse til finansiell leasing har vi fjernet forskuddsbetalt leasing og dermed får dette effekt på likviditetsgrad 1 og 2.

Nominelt sett har egenkapitalen økt med 3,7 millioner kroner og EBITDA har økt med 6,4 millioner. Det er et sunt tegn å ha høyest mulig egenkapital og EBITDA da dette viser at selskapet er godt finansiert av eierne og har god kontantstrøm fra driften av selskapet.

4.4 Selskap B, omarbeidet og påvirkning

Opprinnelig regnskap til selskap B er i vedlegg 3, mens omarbeidet regnskap er i vedlegg 4. Gjennomgangen av selskap A gir utfyllende forklaring på hvordan regnskapet er omarbeidet. Fremstillingen av selskap B vil derfor være noe forenklet. I opprinnelig årsregnskap ser vi at selskapet har en omsetning på 24,0 millioner, driftsresultat på 2,0 millioner og resultat før skatt på 1,9 millioner. Selskapet har driftsmidler til bokført verdi kr 0,6 millioner, egenkapital på 1,3 millioner og en total kapital på 6,8 millioner. Selskapet har et godt resultat for 2019 og har en egenkapitalandel på 19 %.

For å omarbeide regnskapet har jeg innhentet kopi av samtlige leasingkontrakter som selskapet har hatt siden 2014. Det utgjør totalt 18 ulike kontrakter. Av disse løper fremdeles 13 og 5 stk er innfridd. De driftsmidlene som er innfridd, er kjøpt ut og er fremdeles i behold. I leasingkontraktene er det oppgitt terminbeløp, rentesats, eventuelt forskuddsbetalt beløp og kostpris på driftsmiddelet. Basert på disse opplysningene har jeg estimert en nedbetalingsplan for leieperioden. Nedbetalingsplanen er brukt for å estimere restgjeld per 01.01.2019 og 31.12.2019. Restgjeld per 01.01.2019 er vurdert til kr 12 257 757 og per 31.12.2019 til å være kr 8 004 665.

De leasede driftsmidlene har en total kostpris på kr 30,4 millioner og en bokført verdi på kr 17,5 millioner per 31.12.2019. Den økonomiske levetiden på de enkelte driftsmidlene er gjennomgått med ledelsen i selskapet og danner grunnlaget for avskrivningene.

Avtalensnr	Oppstartsperiode	Type	Kostpris driftsmiddel	Rest forskudd per 31.12.2018	Rest forskudd per 31.12.2019	Estimert kostnadsførings 2019	Restgjeld pr 31.12.2018	Restgjeld pr 31.12.2019	Avskrivningsstid	Restverdi pr 31.12.2018	Restverdi pr 31.12.2019
1	02.2014-01.2019	Boreingg	2 460 000	6 667	-	-	-	-	10	1 394 000	1 148 000
2	04.2015-03.2020	Boreingg	1 375 000	-	-	307 135	396 924	101 439	10	859 375	721 875
3	06.2015-05.2020	Varebil	380 000	-	-	-	-	-	7	185 476	131 190
4	09.2012-08.2017	Boreingg	3 220 000	-	-	-	-	-	10	1 180 667	858 667
5	01.2014-12.2018	Varebil	450 000	1 667	-	8 053	6 367	-	7	166 071	101 786
6	03.2017-02.2022	Varebil	520 600	84 890	58 770	110 056	259 928	182 562	7	390 450	316 079
7	11.2015-10.2020	Varebil	405 000	-	-	88 249	163 486	79 527	7	226 607	168 750
8	11.2015-10.2020	Varebil	405 000	-	-	88 249	163 486	79 527	7	226 607	168 750
9	11.2015-10.2020	Varebil	405 000	-	-	88 249	163 486	79 527	7	226 607	168 750
10	07.2015-06.2020	Boreingg	3 700 000	-	-	802 653	1 237 142	463 190	10	2 435 833	2 065 833
11	09.2017-08.2022	Boreingg	3 100 000	366 667	266 667	657 748	1 941 723	1 431 699	10	2 686 667	2 376 667
12	05.2016-04.2021	Gravemaskin	5 345 000	241 667	141 667	1 141 451	2 428 614	1 444 062	8	3 619 010	2 950 885
13	09.2016-08.2020	Boreingg	1 400 000	87 500	37 500	367 885	541 945	235 591	10	1 085 000	945 000
14	04.2017-03.2022	Varebil	449 518	33 333	23 333	95 908	272 695	193 621	7	342 490	278 273
15	06.2017-05.2022	Varebil	706 096	70 000	50 000	150 944	433 947	314 690	7	554 790	453 919
16	09.2018-08.2023	Boreingg	4 610 000	466 667	366 667	995 804	3 857 389	3 081 989	10	4 456 333	3 995 333
17	12.2018-11.2023	Varebil	490 625	100 000	80 000	111 074	390 625	317 240	7	490 625	420 536
18	07.2012-06.2017	Boreingg	940 000	-	-	-	-	-	10	329 000	235 000
SUM			30 361 839	1 459 057	1 024 603	5 013 457	12 257 757	8 004 665		20 855 609	17 505 293

Tabell 17: Oversikt leasingavtaler selskap B

4.4.1 Effekt på inngående balanse

Når en skal vurdere effekten som prinsippendringen har på inngående balanse må en finne verdien av de leasede driftsmidlene og restgjelden per 01.01. Dette fremgår i tabell over med hhv kr 20 855 609 og kr 12 257 757. På enkelte aktive leasingavtaler er det betalt forskuddsleie ved oppstart av leiekontrakten. Ved operasjonell leasing balanseføres dette og kostnadsføres over leieperioden. Ved finansiell leasing behandles dette som reduksjon i forpliktelsen. Resterende forskudd på aktive avtaler må fjernes fra balansen. Per 01.01 utgjør dette kr 1 459 057. Endringer er oppsummert i tabell nedenfor.

Oppsummering	2018
Leasede driftsmidler	20 855 609
Forskuddsbetalt leie	-1 459 057
Leasinggjeld	-12 257 757
Differanse	7 138 796

Tabell 18: Effekt av prinsippendring på inngående balanse selskap B

Differansen er på kr 7 138 796 og denne skal fordeles mellom egenkapital og utsatt skattekostnad. Skattesatsen var for 2019 på 22 % og andel utsatt skatt utgjør kr 1 570 535 og effekten på egenkapitalen utgjør en økning på kr 5 568 260. I henhold til unntaksreglene for små foretak i regnskapsloven § 6-6 annet ledd er ikke sammenligningstallene for 2018 omarbeidet, effekten på inngående balanse er derfor opplyst om i prinsippnoten på det

omarbeidede regnskapet i vedlegg 4.

4.4.2 Effekt på 2019

I opprinnelig årsregnskap var leasingkostnadene utgiftsført som annen driftskostnad. I note 5 til årsregnskapet er det opplyst at årlig leie av ikke balanseførte driftsmidler var kr 5 076 719. Ved behandling av avtaler som finansiell leasing skal leiekostnadene bokføres som avdrag på gjeld og rentekostnader.

Ved gjennomgang av avtalene er det beregnet en utgiftsføring på kr 5 013 457, se tabell 17. Differanse mot opprinnelig regnskap utgjør kr 63 262. Dette anses som et akseptabelt avvik, som ikke har noen reell betydning for det omarbeidede regnskapet. Av utgiftsføringen på kr 5 013 457 er det beregnet at kostnadsføring av forskuddsbetalt leie utgjør kr 434 453 og årets betalte leie er kr 4 579 004. Årets betalte leie er i omarbeidet regnskap fordelt på rentekostnader kr 325 912 og avdrag på gjeld kr 4 253 092.

Avtalenr	Leiebetalinger i 2019	Renter	Avdrag	Restgjeld per 31.12.2019	Restgjeld per 31.12.2018	Opptak gjeld 2019
1	-	-	-	-	-	
2	307 135	11 650	295 485	- 101 439	- 396 924	
3	-	-	-	-	-	
4	-	-	-	-	-	
5	6 386	19	6 367	-	- 6 367	
6	83 936	6 569	77 367	- 182 562	- 259 928	
7	88 249	4 290	83 959	- 79 527	- 163 486	
8	88 249	4 290	83 959	- 79 527	- 163 486	
9	88 249	4 290	83 959	- 79 527	- 163 486	
10	802 653	28 701	773 951	- 463 190	- 1 237 142	
11	557 748	47 724	510 024	- 1 431 699	- 1 941 723	
12	1 041 451	56 899	984 552	- 1 444 062	- 2 428 614	
13	317 885	11 530	306 354	- 235 591	- 541 945	
14	85 908	6 835	79 073	- 193 621	- 272 695	
15	130 944	11 687	119 257	- 314 690	- 433 947	
16	895 804	120 404	775 400	- 3 081 989	- 3 857 389	
17	84 408	11 023	73 385	- 317 240	- 390 625	
18	-	-	-	-	-	
SUM	4 579 004	325 912	4 253 092	- 8 004 665	- 12 257 757	-

Tabell 19: Fordeling av renter og avdrag selskap B

Leasede driftsmidler	
Inngående balanse	-
Prinsippendring 01.01	20 855 609
Kjøp driftsmidler	-
Avskrivninger	- 3 350 316
Utgående balanse	17 505 293
Leasinggjeld	
Inngående balanse	-
Prinsippendring 01.01	-12 257 757
Opptak gjeld	-
Avdrag	4 253 092
Utgående balanse	- 8 004 665
Resultatposter	
Avskrivninger	- 3 350 316
Annen driftskostnad	5 013 457
Annen rentekostnad	- 325 912
Skattekostnad	- 294 191
Resultateffekt	1 043 038

Tabell 20: Effekt av prinsippendring selskap B

Overfor er det presentert hvilken påvirkning prinsippendringen har på årsregnskapet for 2019. Det oppstår en økt skattekostnad i 2019 på kr 294 191 som følge av prinsippendringen. Denne skattekostnaden oppstår som følge av at vi behandler leasingavtalene finansielt i regnskapet og operasjonelt i skatteregnskapet. Det blir ingen endring i betalbar skatt ettersom skattemessig overskudd er likt før og etter prinsippendringen. Den økte skattekostnaden fører til økt utsatt skatt i regnskapet og vil bli reversert gjennom leieperioden.

4.4.3 Endringer i noteopplysninger

Det er foretatt samme type endringer som for selskap A. Effekten av prinsippendringen er medtatt i regnskapsprinsippnoten i tillegg til at effektene er vist i øvrige aktuelle noter. Note 5 om leasing er ny og er innarbeidet etter kravene i NRS 14.

4.4.4 Sammenligning opprinnelig mot omarbeidet regnskap

Ovenfor er grunnlaget for omarbeidelsen av regnskapet gjennomgått. Jeg skal nå sammenfatte dette og vise endringene det får for årsregnskapet og sentrale nøkkeltall. Se tabeller nedenfor for presentasjon av endringene. Kun regnskapslinjer som er endret fra opprinnelig til omarbeidet regnskap er presentert i tabellene.

Balansposter	Opprinnelig	Omarbeidet	Endring
Driftsmidler	591 499	18 096 792	17 505 293
Andre langsiktige fordringer	1 028 023	3 420	- 1 024 603
Egenkapital	1 295 664	7 906 963	6 611 299
Utsatt skattefordel (-)/utsatt skatt	900 266	2 764 992	1 864 726
Langsiktig gjeld	-	8 004 665	8 004 665
Totalkapital	6 778 021	23 258 711	16 480 690
Resultatposter	Opprinnelig	Omarbeidet	Endring
Avskrivninger	- 238 850	- 3 589 166	- 3 350 316
Annen driftskostnad	- 9 464 811	- 4 451 354	5 013 457
Driftsresultat	2 015 956	3 679 097	1 663 141
Annen rentekostnad	- 92 214	- 418 126	- 325 912
Resultat før skatt	1 924 318	3 261 547	1 337 229
Skattekostnad	- 423 350	- 717 541	- 294 191
Resultat etter skatt	1 500 968	2 544 006	1 043 038

Tabell 21: Sammenligning selskap B opprinnelig mot omarbeidet

Som vi ser ovenfor så har prinsippvalget stor betydning for balansepostene. Verdien av bokførte driftsmidler øker med 17,5 millioner, tilsvarende 2 959 %. Totalkapitalen øker med 16,5 millioner, tilsvarende 243 %. Det er også betydelige endringer i resultatpostene og driftsresultatet øker med 1,6 millioner, tilsvarende 82 %, mens resultat før skatt øker med 1,3 millioner, tilsvarende 69 %.

4.4.5 Endringer i nøkkeltall

Overfor er grunnlaget for omarbeidelsen av regnskapet gjennomgått, og vi skal nå sammenligne omarbeidet regnskap med det opprinnelige regnskapet. Ved å gjøre dette ser vi effekten endringen fra operasjonell til finansiell leasing har hatt. Først presenteres resultat og balansetall før aktuelle nøkkeltall vises.

Resultatregnskap 2019	Opprinnelig	Omarbeidet
Salgsinntekt	24 008 809	24 008 809
Varekostnad	- 3 954 155	- 3 954 155
Lønnskostnad	- 8 335 037	- 8 335 037
Avskrivninger	- 238 850	- 3 589 166
Annen driftskostnad	- 9 464 811	- 4 451 354
Driftsresultat	2 015 956	3 679 097
Finansinntekter	576	576
Finanskostnader	- 92 214	- 418 126
Resultat før skatt	1 924 318	3 261 547

Tabell 22: Resultatregnskap 2019 selskap B

Balanseregnskap per 01.01.2019	Opprinnelig	Omarbeidet
Anleggsmidler	814 799	814 799
Leasede driftsmidler	-	20 855 609
Langsiktige fordringer	1 500 421	41 364
Varelager	895 000	895 000
Kortsiktige fordringer	3 638 131	3 638 131
Bankinnskudd	321 821	321 821
Sum eiendeler	7 170 172	26 566 724
Egenkapital	944 595	6 512 855
Langsiktig gjeld	979 327	2 549 862
Øvrig langsiktig gjeld	-	12 257 757
Kortsiktig gjeld	5 246 250	5 246 250
Sum egenkapital og gjeld	7 170 172	26 566 724

Tabell 23: Balanseregnskap 01.01.2019 selskap B

Balanseregnskap per 31.12.2019	Opprinnelig	Omarbeidet
Anleggsmidler	591 499	591 499
Leasede driftsmidler	-	17 505 293
Langsiktige fordringer	1 028 023	3 420
Varelager	1 124 000	1 124 000
Kortsiktige fordringer	3 750 753	3 750 753
Bankinnskudd	283 746	283 746
Sum eiendeler	6 778 021	23 258 711
Egenkapital	1 295 664	7 906 963
Langsiktig gjeld	900 266	2 764 992
Øvrig langsiktig gjeld	-	8 004 665
Kortsiktig gjeld	4 582 091	4 582 091
Sum egenkapital og gjeld	6 778 021	23 258 711
Ubenyttet kassekreditt	4 402 428	4 402 428

Tabell 24: Balanseregnskap 31.12.2019 selskap B

Nøkkeltall	Opprinnelig	Omarbeidet
Totalkapitalrentabilitet	29 %	15 %
Egenkapitalrentabilitet	172 %	45 %
EBITDA	2 254 806	7 268 263
Egenkapitalandel	19 %	34 %
Gjeldsgrad	4,23	1,94
Likviditetsgrad 1	2,09	2,09
Likviditetsgrad 2	1,84	1,84
Likviditetsgrad 3	1,02	1,02

Tabell 25: Nøkkeltall selskap B

Selskapet har økt sin total kapital fra kr 7,2 millioner til kr 26,6 millioner og egenkapitalen er økt fra kr 0,9 millioner til kr 6,5 millioner. Som en følge av dette er nøkkeltallene for total kapitalrentabilitet og egen kapitalrentabilitet kraftig redusert. Til tross for at total kapitalen er økt mye, er egenkapitalen styrket i forhold til det opprinnelige regnskapet. Ifølge teorien skal egen kapitalandelen gå ned ved omarbeidelse av regnskapet til finansiell leasing, men her ser vi at den øker. Det er store merverdiene i de leasede driftsmidlene som blir reflektert i det omarbeidede regnskapet fører til at egenkapitalen er økt vesentlig. Merverdiene oppstår som følge av at leieperioden på leasingkontraktene er mye kortere enn den økonomiske levetiden på driftsmidlene. Denne skjevheten gjør at det i dette tilfellet blir bedre egen kapitalandel til tross for at vi innarbeider 8,0 millioner kroner i leasinggjeld og 1,9 millioner kroner i utsatt skatteforpliktelse.

EBITDA er økt med 5,0 millioner og gir indikasjoner på at kontantstrømmen fra driften er mye bedre enn hva den var opprinnelig. Årsaken til at EBITDA endrer seg så mye er at leasingkostnadene er fjernet fra «Annen driftskostnad» og «Avskrivninger» og «Annen rentekostnad» har økt i stedet for. Ved beregning av EBITDA holdes avskrivninger og rentekostnader utenfor. Likviditetsgrad 1-3 er upåvirket som følge av at ingen omløpsmidler og kortsiktig gjeld er upåvirket av regnskapsprinsippendringen.

Kapittel 5 Presentasjon av avgitte svar under intervjuer

I dette kapittelet blir svarene fra foretatte intervjuer gjennomgått. 4 ulike banker har svart på en undersøkelse som har som formål å se på om banker foretar en ulik kredittvurdering på det originale regnskapet målt mot det omarbeidede regnskapet. Den eneste forskjellen mellom originalt og omarbeidet regnskap er behandlingen av leasingkontrakter og det er interessant å se om banker vurderer den finansielle risikoen ulikt mellom de to regnskapene.

Etter at vi nå har fått presentert resultatene fra omarbeidelsen av regnskapene skal vi se på hvilke vurderinger långivere, her banker, har gjort etter å ha blitt fremlagt regnskapene. For å få en bedre sammenlignbarhet og struktur har spørsmålene som ble stilt blitt kategorisert. Dette er gjort for å samle svarene fra de ulike bankene i samme kategori for å få en mer helhetlig gjennomgang. For å en god struktur og anonymisere intervjuobjektene er hvert intervjuobjekt tildelt en bokstav. Intervjuobjektene er ansatt i en bank og har fra 1 til 23 års erfaring. Bankene som intervjuobjektene er ansatt i er to nasjonale banker og to regionale banker.

Før vi ser på svarene på låneforespørlene er det viktig å danne seg en forståelse av hvilke vurderinger banker gjør ved en låneforespørsel. For å knytte dette opp mot denne oppgaven er det også viktig å se på hvilke nøkkeltall som er relevante og om bankene ser på hvilke regnskapsprinsipper selskapet bruker. Det ble stilt 3 generelle spørsmål hvor intervjuobjekt A, B og C svarte.

5.1 Hvilke vurderinger gjør en bank ved en låneforespørsel?

Intervjuobjekt A opplyser at det for dem er viktig at selskapet har en god betjeningsevne og at de har evne til å tåle perioder med dårlige resultater. For å se på dette er historiske regnskapstall viktige samtidig som de også ser på fremtidsutsiktene til bransjen de opererer i. I tillegg er det viktig at de har tillit til ledelsen og eierne da det er disse som skal forvalte midlene som blir utlånt. Manglende tro på at ledelsen eller eierne kan drive profitabelt gjør at de ikke ønsker å gi dem lån. I den senere tiden har det også blitt viktigere å se at selskapet driver bærekraftig og vurdere hvilke tiltak de gjør på dette området.

Intervjuobjekt B sier at de vurderer selskapet som en helhet. Den finansielle situasjonen er viktig å se på. Hvordan er selskapet finansiert, og hvor mye egenkapital det er i selskapet sier noe om selskapets historikk og eierne/ledelsen. Gjennom samtaler med ledelsen og eierne

danner de seg et inntrykk av selskapet og om de har tro på selskapets betjeningsevne av lånet. Historiske årsregnskaper, periodetall for inneværende år og budsjetter frem i tid er viktig å ha for å vurdere resultatgrad og sammensetning av balanse. Bransjen som selskapet opererer i, har også betydning. Er det hard konkurranse eller nedgangstider i bransjen har dette innvirkning for lånevurderingen. Dersom selskapet har noen sentrale avtaler med leverandører og kunder har også dette betydning fordi dette kan si noe om fremtidig forutsigbarhet i kjøps- og salgsvilkår. Dersom selskapet har en sentral kunde som står for mye av omsetningen så kan dette være positivt da det danner forutsigbarhet for fremtidig kontantstrøm og herunder betjeningsevne av lånet.

For intervjuobjekt C er det viktig å foreta en grundig vurdering av ledelsen og dens historikk og gjennomføringsevne. De må ha tro på selskapets konsept og de planene som blir skissert i møte med selskapet. Det foretas en beregning av selskapets betjeningsevne for å kunne vurdere hvor god evne de har til å betjene dagens forpliktelser og forpliktelsene som det nye lånet eventuelt vil gi. Informasjon fra årsregnskapet og perioderegnskap brukes aktivt og godheten i ulike regnskapsposter vurderes. Sentrale regnskapsposter er:

- Noter til årsregnskapet. Ser etter supplerende informasjon til årsregnskapet.
- Kundefordringer og leverandørgjeld. Det innhentes aldersfordelt kundefordrings- og leverandørliste for å se om det er noe tapsrisiko på kunder eller om selskapet er sene med å gjøre opp sine forpliktelser.
- Konsernmellomværende. Store konsernmellomværende kan gi indikasjoner på redusert betjeningsevne.
- Ansvarlige lån. Har eierne eller andre ansvarlige lån til selskapet?
- Andre fordringer. Hva er eventuelt innholdet i disse fordringene og er dette fordringer som kommer til å bli oppgjort.
- Utvikling i resultatposter i forhold til aktivitetsnivå og omsetning.

I tillegg til disse punktene er selskapets soliditet viktig, herunder selskapets egenkapital og utbyttehistorikk. En lav egenkapital kan være ok dersom selskapet har en utbyttehistorikk som viser at det er tatt ut mye i utbytter fordi dette indikerer at selskapet har drevet godt tidligere år. Det kan også vitne om at eierne har et høyt kapitalbehov og ønsker å fortsette med utbytter som igjen vil redusere selskapets betjeningsevne.

5.2 Hvilke nøkkeltall er sentrale ved vurderingen?

Intervjuobjekt A opplyser at de bruker flere nøkkeltall for å lage en finansiell score på selskapet. Den finansielle scoren de får gir dem et handlingsrom for lånebeløp og rentenivå. De viktigste nøkkeltallene i den finansielle scoren er egenkapitalprosent, likviditetsgrad 3 og at selskapet har positive resultater de siste 3 årene.

Hvilke nøkkeltall som er viktige for intervjuobjekt B avhenger av hvilken bransje selskapet opererer i. Noen bransjer har større kapitalbehov enn andre bransjer. Det er forskjell på kapitalbehovet til en handelsbutikk og et smelteverk. Av denne grunnen er det også viktig å foreta en konkret vurdering på hvilke nøkkeltall som er sentrale for den bransjen selskapet er en del av.

For intervjuobjekt C er nøkkeltall i utgangspunktet underordnet, men det kan allikevel gi indikasjoner på uheldige forhold som gjør at de ønsker å foreta ytterligere undersøkelser. Det er viktigere å ha troen på ledelsen og deres presentasjon av selskapet og casen enn konkrete nøkkeltall. Nøkkeltall brukes allikevel for å ha kontroll på aktiviteten i selskapene i bankens portefølje, dette for å ha en oversikt over eventuell tapsrisiko i porteføljen. Ved lånetilsagn brukes det ofte covenant krav knyttet til tilsagnet. Covenantene kan være krav til en gitt egenkapitalandel eller et gitt forhold mellom netto rentebærende gjeld og EBITDA.

5.3 Har valget av selskapers regnskapsmessige behandling av leieavtaler betydning for banker?

Intervjuobjekt A opplyser at de fleste banker bruker egenkapitalprosent som en viktig parameter. Ved omlegging til finansiell leasing forventes det at egenkapitalprosenten svekkes, som vil få betydning for rentenivå og krav til at selskapet har mer egenfinansiering. Vår bank bruker nøkkeltall for å lage en finansiell score og da hensyntas ikke ulike regnskapsprinsipp som operasjonell eller finansiell leasing. Dette kan skape skjevhet, men det er et verktøy for å få en uniform kredittvurdering for å ha kontroll på vår portefølje.

Intervjuobjekt B opplyser at de ikke foretar noen justeringer på regnskapstallene avhengig av hvilket regnskapsprinsipp som benyttes. De bruker de regnskapstallene som foreligger og bruker disse som et analyseverktøy. Regnskapsanalysen fungerer som et supplement i lånevurderingen slik at det er ikke avgjørende for de å korrigere noe i tallene.

Intervjuobjekt C bruker i likhet med intervjuobjekt A ofte egenkapitalprosent som grunnlag og har et covenant krav knyttet til dette. Det foretas ikke noen justeringer for finansiell leasing selv om dette som standard skal føre til lavere egenkapitalprosent. Det er viktigere for oss å forstå virksomheten enn å justere for finansiell leasing.

5.4 Svar på låneforespørsler

Banker benytter årsregnskapet aktivt i sin vurdering av en låneforespørsel. Vi har under kapittel 4.3-4 gjennomgått hvilke endringer som er gjort når to ulike selskaper har endret regnskapsprinsipp og hvilke konsekvenser dette har hatt for sentrale nøkkeltall. Det er ikke noe forskjell på originalt årsregnskap og omarbeidet årsregnskap annet enn behandlingen av leieavtaler i regnskapet. Bankene har blitt fremlagt 4 ulike årsregnskaper med tilhørende noteopplysninger, se vedlegg 1-4. For å ha en mest mulig lik låneforespørsel på de ulike selskapene har vi opplyst at selskapet har fått tilbud av leasingselskapet om å kjøpe ut de leasede driftsmidlene fra leieavtalen. Utkjøpsbeløpet tilsvarer resterende leasinggjeld som er beregnet i omarbeidet versjon; for selskap A kr 20 500 000 og for selskap B kr 8 000 000. Først ble det stilt spørsmål om banken ville finansiere utkjøpet, deretter til hvilke vilkår og hva som ligger til grunn for vurderingen.

5.4.1 Svar basert på selskap A – originalt regnskap

Intervjuobjekt A sier at de ønsker å gi lån for å finansiere utkjøpet av driftsmidlene. Renten på lånet vil ligge mellom 3 – 3,5 % og de ville tatt sikkerhet i selskapets eiendeler. Vurderingene som ligger bak er en scoring av selskapet som baserer seg på selskapets betjeningsevne, tæringsevne og ledelse, samt sikkerhetsdekning.

Intervjuobjekt B kan være med å finansiere utkjøpet av driftsmidlene. De opplyser om at det er en stor investering med tanke på omsetningen og at resultatet har variert de siste to årene. De ønsker ytterligere informasjon fra selskapet om hvor mye egenfinansiering de kan bidra med for at ikke hele utkjøpet blir lånefinansiert. Et lån på 20,5 millioner kroner vil gi høye summer i renter og avdrag for dette selskapet med deres nøkkeltall. Banken og kunden må være trygge på at det er tilstrekkelig kontantstrøm for å betjene lånet. Rentebetingelser på lånet vil ligge rundt 3,5 %, men vil basere seg på lånets løpetid.

Intervjuobjekt C ønsker å finansiere opptil 80 % av forespurt beløp, kr 16 400 000 og en løpetid på lånet på 10 år. Dette krever at selskapet dekker 20 % av utkjøpet fra egne midler

eller at eierne går inn med ytterligere kapital. For en lånefinansiering på 80 % vil rentesats være 3,5 % med etableringskostnader på 0,5 % av lånesum. Som en sikkerhet for lånet ønskes det 1. prioritets pant i selskapets driftsmidler, varelager og kundefordringer. Som covenant krav kreves det at selskapet til enhver tid skal ha en bokført egenkapital tilsvarende minimum 20 % av selskapets total kapital. Forutsetningene som ligger bak lånetilbudet, er at regnskapstallene for 2019 tilsvarer et normalår og at driftsresultatet bedres som følge av utkjøp av driftsmidlene. Det forventes at driftsresultatet vil være bedret med ca. 5 millioner kroner som følge av bortfall av leasingkostnader justert for økte avskrivninger.

Intervjuobjekt D er interessert i å fullfinansiere utkjøpet til en rente tilsvarende 3 måneders NIBOR med et påslag på 2,3 % og med en løpetid på 5-7 år. 3 måneders NIBOR utgjør på tilbudspunktet 0,42 %, slik at nominell rente blir 2,72 %. Nominell rente er basert på en scoring av selskapet hvor scoren blir 7,3 av 10. Dette gjør at selskapet er i risikoklasse A og tilsier at det er lav risiko for tap, derfor kan rentenivået være såpass lavt. Intervjuobjekt D opplyser at hen personlig synes et påslag på 2,3 % er noe lavt med tanke på at sikkerhetsdekningen utgjør 72 %. Hen ville forsøkt å økt påslaget til 2,75 %, men dette ville vært kundeavhengig. Det forutsettes at selskapet blir fullkunde hos banken og at det tas pant i varelager, driftsløsøre, flåte og kundefordringer på kr 20 millioner hver.

5.4.2 Svar basert på selskap Av2 – omarbeidet regnskap

For selskap Av2 forklarer samtlige intervjuobjekter at det ikke vil være noen endringer i lånetilbudet fra det som ble gitt til selskap A. Selskapet resultat og balanse er endret, men ikke i en slik grad at det får betydning for lånevilkårene.

5.4.3 Svar basert på selskap B – originalt regnskap

Intervjuobjekt A ønsker å finansiere utkjøpet på kr 8 000 000. Lånet er stort i forhold til selskapets egenkapital og total kapital, og egenkapitalandelen vil være 8,7 % etter kjøpet. Derfor ønsker banken å stille krav om at 10-20 % av kjøpet finansieres av selskapet selv. På grunn av lav egenkapital vil rentenivået være mellom 3,5 og 4 %.

Intervjuobjekt B er noe skeptisk til å fullfinansiere dette utkjøpet på grunn av selskapets lave egenkapital og varierende resultat. En investering på 8 millioner er ganske stor for et selskap med 6,8 millioner i total kapital før låneopptaket. Lånet vil gi høye utbetalinger til renter og avdrag og det stilles spørsmål om betjeningsevnen. Selskapet har høy «Annen driftsinntekt»

og trenger forklaring på hva dette er for å kunne vurdere et normalresultat for selskapet. Banken kan tilby et lån på kr 8 millioner mot at det tas pant i selskapets eiendeler og stiller krav om at det ikke kan vedtas utbytte før egenkapitalandelen er på 25 %. Rentesats vil være i området 3,5 - 4 %.

Intervjuobjekt C kan finansiere 80 % av utkjøpet til en rente på 3,8 % og en løpetid på 10 år. Etableringskostnader ved låneopptaket er 0,5 % av lånebeløp og det stilles krav om pant i selskapets eiendeler. Lånet er stort i forhold til egenkapitalen og aktiviteten i selskapet. Som krav til lånet kan ikke selskapet ta ut utbytte før egenkapitalandelen har nådd 20 %. Det forventes at driftsresultatet til selskap B vil bedre seg betraktelig etter utkjøpet av driftsmidlene. Bortfall av årlig leasingkostnad forventes å være kr 5 millioner, mens økte avskrivninger på ca. kr 1 million vil føre til at driftsresultatet vil være bedret med 4 millioner kroner ved utkjøp av leasing driftsmidlene.

Intervjuobjekt D kan tilby et lån på kr 8 millioner med løpetid på 5-7 år med en rentesats på 3 måneders NIBOR + 3,05 %, tilsvarende 3,46 %. Selskapet har forholdsmessig lav egenkapital og basert på regnskapstall og nøkkeltall får selskapet en score på 6,7. En score på 6,7 tilsvarer risikoklasse B og tilsier at risikoen er høyere her enn ved risikoklasse A. Dette fører til at det kreves et høyere rentepåslag for å dekke opp for økt tapsrisiko for banken. Til grunn for lånetilbudet er at det tas pant i selskapets varelager, driftsløsøre, flåte og kundefordringer med kr 8 millioner hver.

5.4.4 Svar basert på selskap Bv2 – omarbeidet regnskap

Intervjuobjekt A tilbyr et lån på kr 8 millioner med rentesats mellom 3 og 3,5 % med pant i selskapets eiendeler. Til grunn for denne vurderingen ligger en scoring som baserer seg på selskapets betjeningsevne, soliditet og sikkerhetsdekning.

Intervjuobjekt B svarer at de ønsker å fullfinansiere investeringen med en rente på 3,5 %. Regnskapstallene for selskap Bv2 er bedre enn selskap B og har bedre egenkapital og oppnår bedre nøkkeltall. Dette gjør at selskapet får en bedre score og viser bedre soliditet som er viktig i vurderingen av selskapets evne til å tåle tap. Driftsresultatet er godt og viser at selskapet har god betjeningsevne til å håndtere låneopptaket.

Intervjuobjekt C ønsker å finansiere utkjøpet og tilbyr 80 % finansiering med en rente på 3,5 %. Selskapet har bedret egenkapitalen og gjeldsgraden er redusert, som gjør at selskapet virker mer sikkert. Banken stiller krav om at egenkapitalandelen til enhver tid skal være på 20 % av totalkapitalen.

Intervjuobjekt D er interessert i å finansiere utkjøpet med et lån kr 8 millioner. Til grunn for denne vurderingen ligger en analyse av selskapets regnskapstall som danner grunnlag for en finansiell score. Selskapets score er på 7,0 av 10 og er i risikoklasse B. Dette fører til at tilbudt rente er 3 måneders NIBOR + 3,05. Risikoklasse B gir en økt risiko for tap og en høyere forventet betjeningskostnad for banken og dermed krevet det et høyere rentepåslag enn for selskaper med høyere score.

Kapittel 6: Analyse og drøfting av funnene

I dette kapitlet blir informasjon som er funnet i resultatdelen, kapittel 4 og 5, analysert og drøftet mot teori. Samtidig blir det gitt mulige forklaringer og betydning av svarene som ble mottatt under intervjuene.

6.1 Hvilke vurderinger gjør banker ved en låneforespørsel

De ulike intervjuobjektene er opptatt av å innhente mye av den samme informasjonen når de skal foreta en vurdering av et selskap i forbindelse med en låneforespørsel. Samtlige svarer at det er viktig for dem å vurdere selskapets betjeningsevne. Betjeningsevnen til selskapet sier noe om hvor kapabel selskapet er til å betjene sine forpliktelser. For å vurdere betjeningsevnen ses det på selskapets driftsresultat og EBITDA samt selskapets resultatgrad. Disse nøkkeltallene forteller om selskapets inntjening og dermed også betjeningsevne.

I tillegg til betjeningsevne er det også konsensus om at selskapets soliditet og egenkapital er viktig å se på. Intervjuobjekt C er også opptatt av å se på utbyttehistorikk som også sier noe om hvor mye selskapet har klart å generere av avkastning til eierne. En god utbyttehistorikk kan bøte for lav egenkapital da dette viser at selskapet historisk har vært profitabelt og at soliditeten i selskapet ville vært høyere uten alle utbyttene.

Det er ikke bare den finansielle situasjonen som er av betydning for bankene, men også troen og tilliten til ledelsen og eierne. Intervjuobjekt A, B og C sier at de foretar en vurdering av ledelsen for å danne seg et inntrykk av selskapet og om ledelsen er kapabel til å drive lønnsomt.

De ulike bankene bruker årsregnskapet og eventuelle perioderegnskap til å estimere en finansiell score som gir en vurdering på risikoen ved selskapet. Intervjuobjektene opplyser at de ikke foretar noen justeringer på om selskapet benytter operasjonell leasing eller finansiell leasing. Teorien tilsier at de ulike metodene har betydning for ulike nøkkeltall. Operasjonell leasing gir en lavere balansesum og gjør at egenkapitalandelen i selskapet er høyere enn ved benyttelse av finansiell leasing. Ved bruk av finansiell leasing øker selskapets totalkapital ved at leasing eiendelene og leasinggjelden blir innarbeidet i regnskapet. Økt balansesum fører til at egenkapitalandelen reduseres og det er forventet at dette gir negative utslag i den finansielle scoren som de ulike bankene får.

6.2 Behandling av leieavtaler i regnskapet og lånevilkår

Regnskapsloven skiller mellom små foretak og øvrige foretak. I loven er det forenklingsregler for små foretak som har til hensikt å redusere kompleksiteten ved å utarbeide et årsregnskap. En av forenklingsreglene er at små foretak kan unnlate å balanseføre leieavtaler, jmfør rskl. § 5-11. Oppgaven har fokusert på entreprenørbransjen og de som er registrert i Brønnøysundregistrene med bransjekode 43.120 Grunnarbeider. Det er 395 entreprenørselskaper i Norge som har en omsetning på mellom 20 og 70 millioner kroner. Ved gjennomgang av noteopplysningene til årsregnskapet for disse selskapene er det 4 % som behandler leieavtalene som finansielle, mens 36 % bruker unntaksreglene og unnlater å balanseføre leieavtalene. 4 % er organisert med et eget utleieselskap, mens hele 55 % ikke opplyser i noteopplysningene hvordan de behandler leieavtalene i regnskapet.

Av de som opplyser hvordan de behandler leieavtalene behandler 89 % disse etter unntaksreglene for små foretak og unnlater å balanseføre leieavtalene. 11 % benytter hovedreglene og balansefører leieavtalene. Dette viser at en meget stor andel av selskapene velger å unnlate å balanseføre leieavtaler og behandler disse som operasjonelle. Å behandle leieavtalene som operasjonelle er regnskapsmessig enklere da en kun trenger å kostnadsføre de terminvise beløpene, mens en ved finansielle avtaler blant annet må beregne renter, avdrag og avskrivningstid. Av denne grunn er det ikke ulogisk at leieavtalene i de fleste tilfellene blir behandlet operasjonelt.

Et av grunnvilkårene i regnskapsloven står i § 3-2a og sier at årsregnskapet skal gi et rettviseende bilde av foretakets finansielle stilling og resultat. Dette vilkåret går foran andre bestemmelser i loven. Det viktigste er at årsregnskapet skal gi et rett bilde av den økonomiske tilstanden til foretaket og dersom noen bestemmelser i loven gjør at årsregnskapet gir et misvisende bilde av den finansielle situasjonen, så skal bestemmelsen fravikes. Når forenklingsregler vedtas så fører det til at årsregnskapets informasjonsverdi synker. Det som er interessant å tenke på er hvor går grensen for når et årsregnskap ikke gir rettviseende bilde av et foretaks finansielle situasjon. Benyttelse av forenklingsreglene kan gjøre at regnskapet blir vesentlig forandret fra de ordinære reglene. Men hvor er grensen for når årsregnskapet blir misvisende?

I oppgaven er det foretatt to casestudier hvor det er tatt utgangspunkt i to virkelige selskaper. Disse er små foretak og benytter unntaksreglene for små foretak og behandler sine leieavtaler

operasjonelt. Begge selskapene har utstrakt bruk av leasing som finansieringsform ved kjøp av driftsmidler og anleggsutstyr. Det ble foretatt en gjennomgang av samtlige leieavtaler som disse hadde og de ble vurdert opp mot vilkårene i NRS 14.26 og 14.27. Samtlige leieavtaler ble vurdert som finansielle, hovedsakelig grunnet at nåverdien av leiebetalingene tilsvarer omtrentlig markedsverdi av eiendelen og at leietaker har rett til utkjøp til en pris som er under markedsverdi. Det vil si at dersom selskapene ikke hadde benyttet seg av unntaksreglene for små foretak så ville det vært korrekt å behandle disse som finansielle leieavtaler. I casestudiene er det sett på hvordan årsregnskapet til de to selskapene kunne sett ut dersom de hadde behandlet leieavtalene i tråd med de ordinære regnskapsreglene.

6.2.1 Selskap A

Før hadde selskap A driftsmidler til en verdi av 3,4 millioner kroner, men som følge av at leieavtalene ble behandlet finansielt økte verdien av driftsmidlene til 30,7 millioner kroner. Det er viktig å påpeke at verdiene har vært til stede i begge tilfellene, men de har ikke blitt presentert. Det samme gjelder gjeldssiden av balansen. Her hadde selskapet tidligere ingen langsiktig gjeld, men ved endring av regnskapsprinsipp så har selskapet en gjeld på 20,5 millioner kroner (ser vekk fra utsatt skatteforpliktelse på kr 0,6 millioner kroner). Disse opplysningene kan være av stor betydning for en bruker av regnskapet. Da tenkes det primært på eiere og långivere. I små foretak er som regel eierne sterkt involvert i driften, slik at disse bør være klar over at det er verdier som ikke blir vist i regnskapet. For långiverne som ikke har intern informasjon å bygge på så kan denne endringen potensielt gjøre at de endrer sitt bilde av selskapet. For å se på långivere endret sitt bilde av selskap A etter at leieavtalene ble behandlet finansielt ble det sett på om originalt regnskap og omarbeidet regnskap ga ulike kredittvilkår ved en lånesøkning. Låneforespørselen var på 20,5 millioner kroner, tilsvarende leasinggjeld og årsaken til låneforespørselen var at selskapet ønsket å kjøpe driftsmidlene ut fra leieavtalen.

Alle de 4 bankene ville finansiere utkjøpet av driftsmidlene å gi lån. 3 av bankene ville fullfinansiere utkjøpet, mens den ene ville finansiere 80 %. Rentesatsen på lånene var fra 2,72 % til 3,5 %. Samtlige banker ga samme lånetilbud til det opprinnelige og det omarbeidede selskapet. Det ble vist til at selskapets resultat og balanse var endret, men ikke i en slik grad at det fikk betydning for lånevilkårene.

Når vi ser nærmere på de to versjonene av selskap A, så er både original versjon og omarbeidet versjon meget finansielt sunne. Egenkapitalen er nominelt sett høy og egenkapitalandelen utgjør henholdsvis 47 % og 30 %. EBITDA, som gir en indikasjon på kontantstrømmen, er meget bra med 5,3 og 11,6 millioner kroner. Når selskapets nøkkeltall er gode for begge versjonene, så er det forståelig at det ikke vil være store forskjeller på lånetilbudene fra bankene. Bankene vurderer selskapene etter finansiell score og når denne er høy i begge tilfellene, så slår prinsippendringen lite ut i deres vurderinger. Vi ser at for et selskap som er godt finansiert med høy egenkapital og har gode resultater, så gjør ikke bankene en ulik vurdering av selskapet basert på hvordan leieavtalene behandles i regnskapet.

6.2.2 Selskap B

Selskap B har en mye lavere total kapital enn selskap A og har også en del lavere egenkapital. Selskapets egenkapital er opprinnelig 1,3 millioner kroner mot selskap As 10,2 millioner kroner. Selv om disse selskapene opererer i samme bransje, er deres kapitalstruktur annerledes. Selskap B fremstår som mer usikkert enn selskap A da selskapet har lavere egenkapitalandel og høyere gjeldsgrad. Selskap B sin EBITDA er også 3 millioner kroner lavere enn selskap A sin. Ved gjennomgang av leieavtalene til selskap B ble det oppdaget at selskapet leaser mange borerigger med høy kostpris. Tilnærmet samtlige leieavtaler hadde en løpetid på 5 år. Dette til tross for at daglig leder i selskapet mente at boreriggene har en levetid på 10 år. Daglig leder mente at det ikke var hensiktsmessig med så lang leieavtale og han hadde heller lyst til å ha kort leietid og betale mer i perioden. Noe av årsaken til dette var at han ved utløpet av leieperioden pleide å kjøpe ut driftsmidlene og selge disse med høy fortjeneste, for så å leie nye maskiner.

Når leieavtaleperioden er mye kortere enn den økonomiske levetiden til driftsmidlene, blir forskjellen mellom behandlingen som operasjonell og finansiell leasing større. Vi ser et tydelig utslag på dette når vi omarbeidet selskap B sitt regnskap. Per 31.12.2019 ble det innarbeidet er verdi på leasede driftsmidler på 17,5 millioner kroner, en gjeld til leasingselskapene på 8 millioner kroner og en økt egenkapital på 6,6 millioner kroner. Totalkapitalen til selskapet er nesten 4-doblet. Verdien på de leasede driftsmidlene er over det dobbelte av tilhørende gjeld på leieavtalene. Dette er et bevis på den store forskjellen mellom avtalenes løpetid og den økonomiske avskrivningstiden på driftsmidlene.

En borerigg er en transportabel maskin som brukes til å bore i stein og fjell. Det er store maskiner som utsettes for hardt arbeid. Av den grunn blir det ifølge daglig leder i selskap B byttet ut enkelte deler løpende, men maskinen i sin helhet har lang varighet. Daglig leder i selskap A estimerte også at deres borerigger hadde en økonomisk levetid på 10 år. Den økonomiske levetiden til driftsmidler skal være en individuell vurdering og det skal årlig vurderes for eventuelle nedskrivningsindikatorer ifølge NRS(F) Nedskrivning av anleggsmidler punkt 3. Av forenklingsårsaker er disse vurderingene ikke gjort, og det er forutsatt lineære avskrivninger gjennom hele perioden. Både selskap B og A har gode resultater for perioden og det er ingen nedskrivningsindikatorer som trengs å vurderes. Dersom vi hadde antatt en kortere økonomisk levetid på driftsmidlene ville verdien på driftsmidlene vært lavere og da ville heller ikke forskjellen i egenkapital fra originalt til omarbeidet vært like stor. Den økonomiske levetiden er gjennomgått med begge daglige lederne og de er samstemte i sin vurdering av den økonomiske levetiden og de henviste også til at den estimerte verdien på driftsmidlene samsvarer godt med markedsverdien på tilsvarende driftsmidler.

For å undersøke om brukerne av regnskapet vurderer originalt og omarbeidet regnskap ulikt er det tatt utgangspunkt i långiverne. 4 banker fikk spørsmålet om de ville finansiere utkjøp av de leasede driftsmidlene fra leieavtalene for 8 millioner kroner. 8 millioner kroner er tilsvarende estimert restgjeld på leieavtalene per 31.12.2019. Samme låneforespørsel ble gitt for selskap B og selskap Bv2 (omarbeidet).

Svarene fra bankene på låneforespørselen til selskap B varierer noe. Intervjuobjekt A og C ønsker ikke å finansiere hele utkjøpet og stiller krav til at selskapet skal finansierer 10-20 % selv. Det vil si at de ønsker å gi et lån på 6,4 millioner kroner. Intervjuobjekt B er også skeptisk til å fullfinansiere hele utkjøpet. De peker på at det er selskapets egenkapitalandel som er lav og intervjuobjekt A sier at egenkapitalandelen etter kjøpet og låneopptaket vil være 8,7 %. Dette synes hen er lavt og ønsker derfor at selskapet finansierer deler av kjøpet selv. Intervjuobjekt B peker også på at investeringen/utkjøpet på 8 millioner kroner er ganske stort sett i forhold til selskapets total kapital på 6,8 millioner kroner før kjøpet. Hen peker på at lånet vil gi høye utbetalinger til renter og avdrag og setter spørsmål ved betalingsevnen.

Det faktum at intervjuobjekt B mener at låneopptaket på 8 millioner kroner vil føre til høye utbetalinger av renter og avdrag viser manglende forståelse for hensikten med låneopptaket.

Når selskapet skal kjøpe ut driftsmidlene fra leasingavtalene vil de månedlige betalingene til leasingselskapet bortfalle. Dermed vil det være tilgjengelig likviditet til å betjene det nye lånet. Sett bort fra ulik rentesats på leieavtaler og banklån vil det nye banklånet føre til bedre likviditet ettersom resterende løpetid på leieavtalene er kortere enn løpetiden på tilbudt banklån. Det fører til at terminbeløpene blir lavere etter utkjøp og selskapet har bedre betjeningsevne.

Rentesatsen på tilbudte lån er fra 3,46 % til 4 %. Intervjuobjekt A og B fastsetter ikke en eksakt rentesats, men estimerer denne til å bli mellom 3,5 til 4 %. Rentenivået er høyere enn hva som ble tilbudt selskap A. De ulike bankene viser til den lave egenkapitalandelen som en årsak til høyere rente. Lav egenkapitalandel fører til større tapsrisiko for bankene da selskapet er mer sårbart ved fremtidige underskudd. Intervjuobjekt D opplyser at selskapet oppnår en finansiell score på 6,7 av 10, noe som tilsvarer risikoklasse B.

Når vi ser på svarene på lånesøknaden til selskap Bv2 så er tilbudt rentenivå lavere. Intervjuobjekt A antok en rente mellom 3,5 – 4 % på selskap B, dette er endret til mellom 3 og 3,5 % for selskap Bv2, i tillegg kreves det ikke lenger noe krav om egenfinansiering. Fra intervjuobjekt er tilbudt rente endret fra 3,5 – 4 % til 3,5 % og intervjuobjekt C har endret fra 3,8 til 3,5 %. Intervjuobjekt D tilbyr samme rente for begge selskapene selv det vises til at den finansielle scoren er økt fra 6,7 til 7,0. Intervjuobjekt D klassifiserer selskap Bv2 i likhet med selskap B i risikoklasse B og dette er med på å forklare hvorfor tilbudt rente er den samme.

Når vi vet at selskap B og selskap Bv2 er det samme selskapet, er det underlig at de tilbyr ulike rentevilkår på like låneforespørsler. Når vi studerer regnskapene til de to selskapene så ser vi at hvordan leieavtaler behandles har stor betydning for ulike regnskapsposter. I eksempel 1 og 2 i teorikapittelet så vi at ulik behandling av leieavtaler ikke har noen effekt over lang tid da effektene utlignes. Teoretisk skal effekten også utlignes over tid for selskap B og selskap Bv2 også, selv om den ulike behandlingen har stor effekt per 31.12.2019.

Ved bruk av finansiell leasing som regnskapsprinsipp ville selskap B fått bedre lånevilkår hos 3 av de 4 bankene som har vært med i undersøkelsen. Når det får slike utslag, kan det også påstås at det originale årsregnskapet ikke gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til selskapet slik kravet er etter regnskapsloven § 3-2a? Kan en si at unntaksregelen for små foretak om å unnlate å balanseføre leieavtaler i dette tilfellet fører til et misvisende

årsregnskap og at det dermed ikke oppfyller lovkravene? Kravet om rettvise bilde kom inn i loven i 2004 og i innstillingen til loven ble det bemerket at kun var i særlige unntakstilfellet kravet ikke var oppfylt. Finanskomiteen var enig i departementets vurdering om at kravet om rettvise bilde ikke skulle hindre små foretak om å bruke de valgmulighetene som ligger i regnskapsloven (Finanskomiteen, 2004, s. 17). Ved henvisning til lovforarbeider ser vi at unntaksreglene for små foretak går foran kravet om å gi et rettvise bilde av selskapets finansielle stilling og resultat.

Selv om små foretak har anledning til å bruke bestemmelser som gir et misvisende bilde av foretaket, ser vi at brukerne kan bli villedet. I vårt tilfelle ser vi at 3 av 4 banker endret sine kredittvilkår som følge av en endring av regnskapsprinsipp og selv om det ikke er undersøkt her, kunne det vært interessant å sett på om andre brukere også ville endret sin mening om selskapet.

6.3 Styrker og svakheter ved studien

Fremgangsmåten som er valgt for å undersøke om små foretaks valg av behandling av leieavtaler har betydning for bankers kredittvurdering har bydd på flere utfordringer. Det å be om innblikk i et selskaps regnskap og leieavtaler har vært utfordrende å få tillatelse til. For det første er dette sensitiv informasjon som ledelsen ofte ikke har lyst til å dele. I tillegg ytret flere av de som ble kontaktet at de anså dette som merarbeid som de ikke ønsket å utsette seg for. Ledelsen i de selskapene som ble undersøkt var nødt til å selv kontakte leasingselskaper for kopi av leieavtaler, noe som gjorde at flere takket nei til å bli med. De to selskapene som takket ja, har vært to forholdsvis forskjellige selskaper og vi har fått sett at prinsippendring fra operasjonell til finansiell leasing har hatt ulik effekt. Det at det er tatt utgangspunkt i to reelle selskaper anses som en styrke ved undersøkelsen ettersom det viser effektene i praksis og ikke kun ved fiktive eksempler. Casestudier muliggjør en mer dyptgående analyse enn analyse på større datamengder. En analyse på større datamengder kunne vært og sett på de selskapene registrert med bransjekode 43.120 Grunnarbeider i Norge og analysert forskjeller i nøkkeltall mellom de som behandlet leieavtaler operasjonelt og de som behandlet dem finansielt. Ved en slik analyse er det allikevel vanskelig å generalisere resultatet da selskaper av natur er forskjellige og datamengden ville vært lav, se tabell 3.

I casestudiene får vi sett tydelig hvordan leieavtaler kan behandles og hvilke utslag behandling av leieavtalene som operasjonelle og finansielle får. Fremgangsmetoden som er

benyttet har også gitt noen feilkilder. Ved omarbeidelse av selskap A er det en uforklart differanse mellom estimert kostnadsført beløp på de leasingavtalene som er omarbeidet og opplysninger i notene til årsregnskap på kr 295 046. Tilsvarende avvik for selskap B er kr 63 262. Et slikt avvik kan forklares med at det er gjort noen leieavtaler er endret fra den versjonen som er mottatt, eller det kan antyde at ikke alle leieavtalene er mottatt. Dette reduserer påliteligheten ved resultatene av omarbeidelsen av regnskapene. Det er vurdert at avvikene ikke ville hatt betydning for bankenes vurderinger, men dette forblir en antakelse.

Koronarestriksjoner høsten og vinteren 2020 har gjort at det har vært vanskeligere ha fysiske møter. Forskjellige banker har i perioder hatt stengt for kundemøter og det har ført til at dialog med intervjuobjektene fra bankene er gjort via e-post. Dialog via e-post kan være problematisk da svar som blir gitt muntlig ofte er mer utfyllende og forklarende enn hva som blir gitt skriftlig. Dette har ført til at svarene som er mottatt i denne undersøkelsen har vært kortfattede og gjort at analysegrunnlaget er redusert. Det ble foreslått å bruke elektroniske kommunikasjonsverktøy som Microsoft Teams eller Zoom, men intervjuobjektene ønsket ikke dette og foretrakk å svare via e-post.

Kapittel 7: Konklusjon

7.1 Konklusjon

I denne oppgaven er det undersøkt om behandling av leieavtaler operasjonelle eller finansielle har betydning for et selskaps lånebetingelser. For å undersøke dette er det tatt utgangspunkt i casestudier av to selskaper som regnes som små foretak og som i dag behandler leieavtalene i henhold til unntaksreglene for små foretak om å unnlate å balanseføre leieavtaler. Vi har sett på hvordan regnskapet deres ville sett ut dersom de hadde behandlet leieavtalene sine etter de ordinære regnskapsreglene og behandlet disse som finansielle. De ulike regnskapene er analysert med tanke på hvordan regnskapene er endret og hvilke utslag dette har for sentrale nøkkeltall.

En så ved analyse av de ulike regnskapene at regnskapet er vesentlig forandret etter at leieavtalene ble behandlet som finansielle. For selskap A ble det innarbeidet verdier i leasede driftsmidler til en verdi av kr 27,3 millioner og tilhørende gjeld på kr 20,5 millioner kroner. Totalkapitalen endret seg fra 21,6 millioner til 46,4 millioner kroner. Sentrale nøkkeltall som egenkapitalandel sank fra 47 til 30 %, mens EBITDA økte fra 5,3 til 11,6 millioner kroner. For selskap B førte omarbeidelsen til at leasede driftsmidler til en verdi på kr 17,5 millioner kroner ble innarbeidet i regnskapet. Resterende gjeld på avtalene var kr 8,0 millioner kroner. I førte endringene til at totalkapitalen økte fra 6,8 til 23,3 millioner kroner. I dette tilfellet økte egenkapitalandelen fra 19 til 34 % og EBITDA økte med 5 millioner kroner. Endringer i nøkkeltall stemmer godt overens med teorien bortsett fra egenkapitalandelen og gjeldsgraden til selskap B hvor disse er forbedret etter omarbeidelsen.

Etter gjennomgangen av de ulike regnskapene ble disse regnskapene presentert for 4 ulike banker hvor vi ba dem om å svare på en låneforespørsel. Først svarte bankene på hvilke vurderinger de tar når de får en låneforespørsel før de svarte på de konkrete forespørslene fra selskapene. Som beslutningsgrunnlag bruker bankene aktivt årsregnskapet i tillegg til at de foretar en vurdering av ledelsen. Årsregnskapet benyttes til å danne en finansiell score som brukes til å beregne risiko knyttet ved utlånet. Samtlige banker ga et lånetilbud til de ulike selskapene og en så at det for selskap A ikke var noen forskjell i kredittvilkår om en benyttet seg av unntaksreglene for små foretak om å unnlate å balanseføre leieavtalene. For selskap B så ble det gitt bedre betingelser når leieavtalene ble behandlet som finansielle. Dette skyldes

at selskapets finansielle stilling fremsto bedre etter omarbeidelsen, noe som vises i nøkkeltallene.

Det er vanskelig å generalisere funnene som er gjort i denne studien da det ikke gis noen entydige svar. Vi ser at dersom det er stor forskjell i leieavtalenes løpetid og den estimerte levetiden på de leide eiendelene, så vil valg av hvordan leieavtalene regnskapsføres ha større utslag. Om dette utslaget gjør at selskapets lånebetingelser endres avhenger av selskapets finansielle situasjon og størrelsen på leieavtalene. Resultatene kan allikevel være med å gi et innblikk i hvordan banker vurderer leieavtaler og i hvor stor grad et regnskap kan bli påvirket av ulik behandling av leieavtaler.

7.2 Forslag til videre forskning

Denne oppgaven ser på långivers vurdering av årsregnskapet. Det kunne vært interessant å også undersøkt andre brukeres vurdering av årsregnskapet og ulik behandling av leieavtaler har betydning for deres vurdering av årsregnskapet. I lånetilbudene fra bankene ble det stilt krav om sikkerhet i selskapets eiendeler, herunder driftsmidler, varelager og kundefordringer. Ved bruk av leieavtaler tas det kun pant i de leide driftsmidlene. Det ville vært interessant å sett på hva som er årsaken til at banker krever høyere sikkerhet enn leasingselskaper ved sine lånetilsagn og sett på om det har betydning for rentenivået.

Oppgaven fokuserer på små foretaks bruk av leieavtaler. Det kunne vært interessant å undersøke samme tilfelle for øvrige foretak hvor det ikke eksisterer unntaksregler for balanseføring av leieavtaler. Studie av Renø (2015) viser at selskaper i Nord-Norge i stor grad klassifiserer sine leieavtaler som operasjonelle når de oppfyller kravene til å være finansielle. Det vil også bli spennende å se fremover om nye IFRS 16 får betydning for norsk lovgivning og om behandling av operasjonelle leieavtaler i praksis forbys.

Litteraturliste

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Eklund, T. & Knutsen, K. (2003). *Regnskapsanalyse med årsoppgjør* (7. utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Finanskomiteen. 2004. *Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) og enkelte andre lover (gjennomføring av EØS-regler om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder m.m.)* (Innst. O. nr. 17 (2004-2005)). Hentet fra <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Odelstinget/2004-2005/inno-200405-017/?lvl=0>

Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?* (3. utg.). Oslo: Cappelen Damm AS

Justis- og politidepartementet. (1975). *Om lov om aksjeselskaper.* (Ot. Prp. Nr. 19 (1974-75)). Hentet fra https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1974-75&paid=4&wid=a&psid=DIVL409&pgid=a_0283

Gulden, B. P. (2016). *Revisjon, teori og metode* (7. utg.). Oslo: Cappelen Damm AS

Hansen, R. W (2013). Finansiering og kredittvurdering av SMB/Familiebedrifter. *Praktisk økonomi & finans* (nr. 3, 2013), side 11-20.

Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tuft P.A. (2020). *Forskningsmetode for økonomisk-administrative fag* (4. utg.). Oslo: Abstrakt forslag AS.

Kristoffersen, T. (2014). *Virksomhetsstyring og regnskapsorganisering.* Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Kristoffersen, T. (2016). *Årsregnskapet – en grunnleggende innføring* (5. utg.). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Kvifte, S. S. & Johnsen, A. (2015). *Konseptuelle rammeverk for regnskap* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Kvifte, S. S. (2010). Aktuelt om internasjonale regnskapsstandarder: Leieavtaler i balansen. *Revisjon og Regnskap, 2010(1)*, side. 15-16, Hentet fra <https://www.revregn.no/i/2010/1/revisjon-1-2010-8>

Melhus, K (2020 22. desember). Lånekalkulator for annuitetslån. Hentet fra <https://www.excelguru.no/lanekalkulator-for-annuitetslan/>

Nordea Finans (2020, 29. oktober). Leasing. Hentet fra <https://equipment.nordeafinance.no/leasing/>

Norsk RegnskapsStiftelse. (2000) *Norsk RegnskapsStandard 8 God regnskapsskikk for små foretak*. Hentet fra <https://www.regnskapsstiftelsen.no/regnskap/regnskapsstandarder/nrs-8-god-regnskapsskikk-for-sma-foretak/>

Norsk RegnskapsStiftelse. (2018) *Norsk RegnskapsStandard 8 God regnskapsskikk for små foretak*. Hentet fra <https://www.regnskapsstiftelsen.no/wp-content/uploads/2018/03/2018-02-NRS-8-God-regnskapsskikk-for-sm%C3%A5-foretak-2018.pdf>

Norsk RegnskapsStiftelse. (2008) *Norsk RegnskapsStandard 14 Leieavtaler*. Hentet fra <https://www.regnskapsstiftelsen.no/wp-content/uploads/2015/01/NRS-14-Leieavtaler-2008.pdf>

Norsk RegnskapsStiftelse. (2009) *NRS(F) Nedskrivning av anleggsmidler*. Hentet fra <https://www.regnskapsstiftelsen.no/regnskap/regnskapsstandarder/nrsf-nedskrivning-av-anleggsmidler/>

Norsk RegnskapsStiftelse (2020, 21. desember). *Hvem står bak NRS*. Hentet fra <https://www.regnskapsstiftelsen.no/om-nrs/hvem-star-bak-nrs/>

NOU 1993:2 (1992). *Differensierte krav til årsoppgjør, konsernoppjør og revisjonsplikt*. Oslo: Finans- og tolldepartementet.

NOU 1995:30 (1995). *Ny regnskapslov*. Oslo: Finans- og tolldepartementet.

NOU 2003:23 (2003). *Evaluering av regnskapsloven*. Oslo: Finansdepartementet.

Purehelp.no AS (24. august). *Bransje 43120 Grunnarbeider, Rogaland*. Hentet fra <https://www.purehelp.no/pro/diagnose>

PwC. (2016). *Ny IFRS-standard for regnskapsføring av leieavtaler. Endelig er standarden klar, er du?* Hentet fra <https://www.pwc.no/no/publikasjoner/ifrs/regnskapsforing-av-leieavtaler.pdf>

Regnskapsloven. (1977). *Lov om regnskapsplikt mv. (L13.05.1977 nr. 35)*. Hentet fra <https://www.rettsdata.no/rettsdata-apen/regnskapsloven-1977-opphevet/l-g119770513z2d35-r100001/>

Regnskapsloven. (1998). *Lov om årsregnskap mv. (LOV-1998-07-17-56)*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56>

Renø, Ø. (2010) *Regnskapsmessig behandling av finansielle leieavtaler – en introduksjon av praksis* (Masteroppgave, Universitetet i Tromsø). Hentet fra <https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/2658/thesis.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Skattedirektoratet. (2020) *Skatte-ABC 2020*. Hentet fra <https://www.skatteetaten.no/en/rettskilder/type/handboker/skatte-abc/>

Skatteloven. (1999). *Lov om skatt av formue og inntekt. (LOV-1999-03-26-14)*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-03-26-14>

Sund, P (2013). utfordringer for utleier og leietaker: Leasing – regnskap og skatt. *Regnskap og Revisjon* (nr. 4, 2013), side 52-59.

Tofteland, A. (2013) *Finansregnskap – vurdering og analyse* (3. utg.). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Tornes, M. B., Skaar, M. R. & Iversen, E. T. (2015). *Regnskapsmessig behandling av leieavtaler* (Bacheloroppgave, Høgskolen Stord/Haugesund). Hentet fra <https://hvlopen.brage.unit.no/hvlopen-xmlui/handle/11250/293992>

Østebø, Y. L., Hatteland, A. H. (2019). *Fører endringene som følge av implementeringen av IFRS 16 Leieavtaler til økt verdirelevans av regnskapet?* (Masteroppgave, Universitetet i Stavanger). Hentet fra <https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/handle/11250/2712478>

Vedlegg 1: Årsregnskap selskap A (original)

Årsregnskap for 2019

Selskap A

Innhold

Resultatregnskap

Balanse

Noter

Resultatregnskap for 2019

Selskap A

	Note	2019	2018
Salgsinntekt		54 930 679	50 984 752
Annen driftsinntekt		1 001 110	846 859
Sum driftsinntekter		55 931 789	51 831 611
Varekostnad		(10 038 192)	(13 531 155)
Lønnskostnad	1	(20 316 739)	(18 055 033)
Avskrivning på driftsmidler og immaterielle eiendeler	2	(1 304 936)	(1 318 000)
Annen driftskostnad	1, 6	(20 321 884)	(18 024 988)
Sum driftskostnader		(51 981 751)	(50 929 176)
Driftsresultat		3 950 039	902 435
Annen renteinntekt		26 731	29 555
Annen finansinntekt		112 724	96 188
Sum finansinntekter		139 455	125 743
Rentekostnad til foretak i samme konsern	9	(96 000)	(145 480)
Annen rentekostnad		(5 471)	(5 711)
Annen finanskostnad		(20 202)	(20 238)
Sum finanskostnader		(121 673)	(171 429)
Netto finans		17 782	(45 686)
Ordinært resultat før skattekostnad		3 967 820	856 749
Skattekostnad på ordinært resultat	3	(874 664)	(235 598)
Ordinært resultat		3 093 156	621 151
Årsresultat		3 093 156	621 151
Overføringer			
Tilleggsutbytte		2 000 000	0
Annen egenkapital		1 093 156	621 151
Sum		3 093 156	621 151

Balanse pr. 31. desember 2019
Selskap A

	Note	2019	2018
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler			
Utsatt skattefordel	3	410 429	611 530
Goodwill	2	425 400	0
Sum immaterielle eiendeler		835 829	611 530
Varige driftsmidler			
Maskiner og anlegg	2, 8	1 823 900	1 252 700
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner, ol.	2, 8	1 169 950	619 130
Sum varige driftsmidler		2 993 850	1 871 830
Sum anleggsmidler		3 829 679	2 483 360
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer	8	5 757 964	6 692 349
Andre fordringer		3 482 544	3 039 963
Sum fordringer		9 240 508	9 732 312
Bankinnskudd, kontanter og lignende	5	8 530 049	4 764 071
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		8 530 049	4 764 071
Sum omløpsmidler		17 770 557	14 496 383
Sum eiendeler		21 600 236	16 979 743

Balanse pr. 31. desember 2019
Selskap A

	Note	2019	2018
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital	4, 7	1 200 000	1 200 000
Sum innskutt egenkapital		1 200 000	1 200 000
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	7	9 030 739	7 937 582
Sum opptjent egenkapital		9 030 739	7 937 582
Sum egenkapital	7	10 230 739	9 137 582
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		3 173 496	3 021 637
Betalbar skatt	3	673 563	24 352
Skyldige offentlige avgifter		2 563 623	1 275 442
Kortsiktig konserngjeld	9	3 056 928	1 842 056
Annen kortsiktig gjeld		1 901 887	1 678 674
Sum kortsiktig gjeld		11 369 497	7 842 161
Sum gjeld		11 369 497	7 842 161
Sum egenkapital og gjeld		21 600 236	16 979 743

Noter til årsregnskapet 2019 Selskap A

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak. Forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelsen.

Bruk av estimater

Utarbeidelse av regnskap i samsvar med regnskapsloven krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av selskapets regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn.

Salgsinntekter

Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget, netto etter fradrag for merverdiavgift, returer, rabatter og andre avslag.

Salg av varer inntektsføres når risiko og kontroll i all hovedsak er overført kjøperen.

Med risiko menes eiendelens gevinst og tapspotensiale mens kontroll defineres som beslutnings og råderett. Erfaringstall anvendes for å estimere og regnskapsføre avsetninger for kvantumsrabatter og retur på salgstidspunktet.

Salg av tjenester inntektsføres etter hvert som de er levert.

Anleggskontrakter

Arbeid under utførelse knyttet til fastpriskontrakter med lang tilvirkningstid vurderes etter løpende avregnings metode hvor inntektsføring skjer i takt med fremdriften av prosjektet. Fullføringsgraden beregnes som påløpte kostnader i prosent av forventet totalkostnad. Totalkostnaden revurderes løpende. Når kontraktens utfall ikke kan estimeres pålitelig, vil kun inntekter tilsvarende påløpte prosjektkostnader inntektsføres. For prosjekter som antas å gi tap, kostnadsføres hele det beregnede tapet umiddelbart.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi.

Fordringer klassifiseres som omløpsmidler hvis de skal tilbakebetales i løpet av ett år. For gjeld er analoge kriterier lagt til grunn. Første års avdrag på langsiktige fordringer og langsiktig gjeld klassifiseres likevel ikke som omløpsmiddel og kortsiktig gjeld.

Enkelte poster er vurdert etter andre regler. Postene det gjelder vil være blant de postene som omhandles nedenfor.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært til restverdi over driftsmidlenes forventede utnyttbare levetid. Ved endring i avskrivningsplan fordeles virkningen over gjenværende avskrivningstid ("knekkpunktmetoden"). Vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende. Påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Skillet mellom vedlikehold og påkostning/forbedring regnes i forhold til driftsmidlets stand ved kjøp av driftsmidlet. Tomter avskrives ikke.

Utgifter til leie av driftsmidler kostnadsføres. Forskuddsbetalinger balanseføres som forskuddsbetalt kostnad, og fordeles over leieperioden.

Nedskrivning av anleggsmidler

Ved indikasjon på at balanseført verdi av et anleggsmiddel er høyere enn virkelig verdi, foretas det test for verdifall. Testen foretas for det laveste nivå av anleggsmidler som har selvstendige kontantstrømmer. Hvis balanseført verdi er høyere enn både salgsverdi og gjenvinnbart beløp, foretas det nedskrivning til det høyeste av salgsverdi og gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi. Bruksverdi er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen.

Tidligere nedskrivninger, med unntak for nedskrivning av goodwill, reverseres hvis grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning for tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Noter til årsregnskapet 2019 Selskap A

Pensjoner

Premier til innskuddsbasert pensjonsordning organisert gjennom livsforsikringsselskap kostnadsføres den perioden innskuddet gjelder og inngår blant lønnskostnader i resultatregnskapet. Forpliktelser eller pensjonsmidler knyttet til kollektiv forsikret pensjonsordning balanseføres ikke.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt beregnes med 22 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt eventuelt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført.

Oppføring av utsatt skattefordel på netto skattereduserende forskjeller som ikke er utlignet og underskudd til fremføring, er begrunnet med antatt fremtidig inntjening. Utsatt skattefordel som kan balanseføres og utsatt skatt er oppført netto i balansen.

Note 1 - Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte mm.

	2019	2018
Lønn	17 474 868	15 436 082
Arbeidsgiveravgift	2 518 947	2 223 525
Pensjonskostnader	256 093	227 584
Andre relaterte ytelser / Refusjoner	66 831	167 841
Sum	20 316 739	18 055 033

Gjennomsnittlig antall årsverk sysselsatt i regnskapsåret 33 33

Ytelser til ledende personer	Daglig leder	Styret
Lønn	787 058	0
Annen godtgjørelse	4 392	0
Sum	791 450	0

Det er ikke gitt lån/sikkerhetsstillelse til daglig leder, styrets leder eller andre nærstående parter.

OTP

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Revisor

Kostnadsført honorar til revisor for 2019 utgjør kr 137 000,- ekskl.mva.

Lovpålagt revisjon	55 500
Andre tjenester	81 500
Sum honorar til revisor	137 000

Noter til årsregnskapet 2019 Selskap A

Note 2 - Spesifikasjon av varige driftsmidler

	Goodwill	Bygninger og tomter	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre, inventar o.l	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2019		347 407	35 673 891	1 360 865	37 382 163
Tilgang i året	498 000	0	1 464 095	919 641	2 881 736
Avgang i året	0	0	(908 050)	(21 080)	(929 130)
Anskaffelseskost 31.12.2019	498 000	347 407	36 229 936	2 259 426	39 334 769
Akkumulerte avskr. 31.12.2019	(72 600)	(347 407)	(34 406 036)	(1 089 476)	(35 915 519)
Balanseført verdi pr. 31.12.2019	425 400	0	1 823 900	1 169 950	3 419 250
Årets avskrivninger	(72 600)	0	(884 595)	(347 741)	(1 304 936)
Økonomisk levetid	4 år	10 år	3-7 år	3-10 år	

Avskrivningsplan

Note 3 - Skatt

	2019	2018
Ordinært resultat før skattekostnad	3 967 820	856 749
+/- Permanente forskjeller	7 928	46 734
+/- Årets endring i midlertidige forskjeller	(914 096)	(797 605)
Årets skattegrunnlag	3 061 652	105 878
Betalbar inntektsskatt for selskapet basert på 22%	673 563	24 352
Sum	673 563	24 352
+/- Endring i utsatt skatt	201 101	211 246
Skattekostnad i resultatregnskapet	874 664	235 598
Betalbar skatt i skattekostnad	673 563	24 352
Betalbar skatt i balansen	673 563	24 352

Skatteeffekten av midlertidige forskjeller som har gitt opphav til utsatt skatt og utsatte skattefordeler, spesifisert på typer av midlertidige forskjeller:

Midlertidige forskjeller knyttet til:	01.01.2019	31.12.2019	Endring
Varige driftsmidler	(2 730 372)	(1 667 532)	(1 062 840)
Fordringer	(49 309)	(198 053)	148 744
Sum midlertidige forskjeller	(2 779 682)	(1 865 586)	(914 096)
Utsatt skattefordel 31.12.19. basert på 22%	(611 530)	(410 429)	(201 101)

Noter til årsregnskapet 2019 Selskap A

Note 4 - Aksjonærer

Foretaket har 1 000 aksjer, pålydende kr 1 200, noe som gir en samlet aksjekapital på kr 1 200 000.

Foretaket har 1 aksjonær.

Aksjonærens navn	Antall aksjer	Eierandel
Holding AS	1 200	100 %
Sum		100 %

Aksjer og opsjoner eiet av medlemmer i styret og daglig leder:

Aksjonærens navn	Verv	Aksjer
Peder Ås	Styreleder	1 200

Note 5 - Bankinnskudd

	2019	2018
Bundne skattetrekkmidler	832 022	617 349

Note 6 - Leasing

Årlig leie av ikke balanseførte driftsmidler

Leasingkostnader	2019	2018
Kostnadsført leasingleie varebiler (6 stk)	269 337	229 423
Kostnadsført leasingleie lastebiler (3 stk)	994 671	987 666
Kostnadsført leasingleie gravemaskiner (9 stk), borerigg, hjullastere (2 stk), traktor og knuseverk (2 stk)	5 860 089	4 386 522
Sum	7 124 097	5 603 611

Note 7 - Egenkapital

	Aksjekapital	Annen EK	Sum
Egenkapital 01.01.2019	1 200 000	7 937 582	9 137 582
Tilleggsutbytte		(2 000 000)	(2 000 000)
Årets resultat		3 093 156	3 093 156
Egenkapital 31.12.2019	1 200 000	9 030 739	10 230 739

Note 8 - Fordringer, gjeld, pantstillelser og garantier m.v

Eiendeler er stillet som sikkerhet for	2019	2018
Ubenyttet kassekreditt	500 000	500 000
Entreprenørgarantier	995 013	501 650
Sum	1 495 013	1 001 650

Balanseført verdi av pantsatte eiendeler

	2019	2018
Maskiner og anlegg	1 823 900	1 252 700
Driftsløsøre, inventar og utstyr	1 169 950	619 130
Kundefordringer	5 757 964	6 692 349
Sum	8 751 814	8 564 179

Noter til årsregnskapet 2019

Selskap A

Note 9 - Mellomværende med selskap i samme konsern

Gjeld	2019	2018
Kortsiktig gjeld	3 056 928	1 842 056
Kostnadsførte renter	96 000	145 480

Note 10 - Hendelser etter balansedagen og fortsatt drift

Koronapandemien som inntraff i januar 2020 har ikke betydning for årsregnskapet for 2019.

Hendelsen har heller ikke hatt vesentlig negativ betydning for foretakets stilling og resultat i perioden mellom balansedagen og tidspunktet for avleggelse av årsregnskapet. Foreløpig har selskapet god aktivitet og ved avleggelse av årsregnskapet er det ingenting som tyder på at koronaepidemien vil ha negative konsekvenser i 2020.

Hendelsen anses ikke å ha skapt vesentlig usikkerhet om foretakets evne til fortsatt drift. Årsregnskapet er derfor avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

Vedlegg 2: Årsregnskap selskap Av2 (omarbeidet)

Årsregnskap for 2019

Selskap A v2

Innhold

Resultatregnskap

Balanse

Noter

Resultatregnskap for 2019

Selskap A v2

	Note	2019	2018
Salgsinntekt		54 930 679	50 984 752
Annen driftsinntekt		1 001 110	846 859
Sum driftsinntekter		55 931 789	51 831 611
Varekostnad		(10 038 192)	(13 531 155)
Lønnskostnad	1	(20 316 739)	(18 055 033)
Avskrivning på driftsmidler og immaterielle eiendeler	2	(5 887 515)	(1 318 000)
Annen driftskostnad	1	(13 955 477)	(18 024 988)
Sum driftskostnader		(50 197 922)	(50 929 176)
Driftsresultat		5 733 867	902 435
Annen renteinntekt		26 731	29 555
Annen finansinntekt		112 724	96 188
Sum finansinntekter		139 455	125 743
Rentekostnad til foretak i samme konsern	9	(96 000)	(145 480)
Annen rentekostnad		(563 334)	(5 711)
Annen finanskostnad		(20 202)	(20 238)
Sum finanskostnader		(679 536)	(171 429)
Netto finans		(540 081)	(45 686)
Ordinært resultat før skattekostnad		5 193 786	856 749
Skattekostnad på ordinært resultat	3	(1 144 376)	(235 598)
Ordinært resultat		4 049 410	621 151
Årsresultat		4 049 410	621 151
Overføringer			
Tilleggsutbytte		2 000 000	0
Annen egenkapital		2 049 410	621 151
Sum		4 049 410	621 151

Balanse pr. 31. desember 2019
Selskap A v2

	Note	2019	2018
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler			
Utsatt skattefordel	3	0	611 530
Goodwill	2	425 400	0
Sum immaterielle eiendeler		425 400	611 530
Varige driftsmidler			
Maskiner og anlegg	2, 8	1 823 900	1 252 700
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner, ol.	2, 8	1 169 950	619 130
Leasede driftsmidler	2, 6	27 275 847	0
Sum varige driftsmidler		30 269 697	1 871 830
Sum anleggsmidler		30 695 097	2 483 360
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer	8	5 757 964	6 692 349
Andre fordringer		1 449 703	3 039 963
Sum fordringer		7 207 667	9 732 312
Bankinnskudd, kontanter og lignende	5	8 530 049	4 764 071
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		8 530 049	4 764 071
Sum omløpsmidler		15 737 716	14 496 383
Sum eiendeler		46 432 813	16 979 743

Balanse pr. 31. desember 2019
Selskap A v2

	Note	2019	2018
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital	4, 7	1 200 000	1 200 000
Sum innskutt egenkapital		1 200 000	1 200 000
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	7	12 759 134	7 937 582
Sum opptjent egenkapital		12 759 134	7 937 582
Sum egenkapital	7	13 959 134	9 137 582
Gjeld			
Avsetning for forpliktelser			
Utsatt skatt	3	641 170	0
Sum avsetning for forpliktelser		641 170	0
Øvrig langsiktig gjeld			
Leasinggjeld	6	20 463 012	0
Sum annen langsiktig gjeld		20 463 012	0
Sum langsiktig gjeld		21 104 182	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		3 173 496	3 021 637
Betalbar skatt	3	673 563	24 352
Skyldige offentlige avgifter		2 563 623	1 275 442
Kortsiktig konserngjeld	9	3 056 928	1 842 056
Annen kortsiktig gjeld		1 901 887	1 678 674
Sum kortsiktig gjeld		11 369 497	7 842 161
Sum gjeld		32 473 679	7 842 161
Sum egenkapital og gjeld		46 432 813	16 979 743

Noter til årsregnskapet 2019 Selskap A v2

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak. Forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelsen.

Bruk av estimater

Utarbeidelse av regnskap i samsvar med regnskapsloven krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av selskapets regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn.

Salgsinntekter

Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget, netto etter fradrag for merverdiavgift, retur, rabatter og andre avslag.

Salg av varer inntektsføres når risiko og kontroll i all hovedsak er overført kjøperen.

Med risiko menes eiendelens gevinst og tapspotensiale mens kontroll defineres som beslutnings og råderett. Erfaringstall anvendes for å estimere og regnskapsføre avsetninger for kvantumsrabatter og retur på salgstidspunktet.

Salg av tjenester inntektsføres etter hvert som de er levert.

Anleggskontrakter

Arbeid under utførelse knyttet til fastpriskontrakter med lang tilvirkningstid vurderes etter løpende avregnings metode hvor inntektsføring skjer i takt med fremdriften av prosjektet. Fullføringsgraden beregnes som påløpte kostnader i prosent av forventet totalkostnad. Totalkostnaden revurderes løpende. Når kontraktens utfall ikke kan estimeres pålitelig, vil kun inntekter tilsvarende påløpte prosjektkostnader inntektsføres. For prosjekter som antas å gi tap, kostnadsføres hele det beregnede tapet umiddelbart.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretslopet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi.

Fordringer klassifiseres som omløpsmidler hvis de skal tilbakebetales i løpet av ett år. For gjeld er analoge kriterier lagt til grunn. Første års avdrag på langsiktige fordringer og langsiktig gjeld klassifiseres likevel ikke som omløpsmiddel og kortsiktig gjeld.

Enkelte poster er vurdert etter andre regler. Postene det gjelder vil være blant de postene som omhandles nedenfor.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært til restverdi over driftsmidlenes forventede utnyttbare levetid. Ved endring i avskrivningsplan fordeles virkningen over gjenværende avskrivningstid ("knekkpunktmetoden"). Vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende. Påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Skillet mellom vedlikehold og påkostning/forbedring regnes i forhold til driftsmidlets stand ved kjøp av driftsmidlet. Tomter avskrives ikke.

Leieavtaler

Selskapet har i år endret regnskapsprinsipp fra å benytte unntaksreglene for små foretak om å unnlate å balanseføre leieavtaler til å benytte ordinære regnskapsregler om balanseføring av leieavtaler.

Det foretas en konkret vurdering per avtale om de skal behandles som operasjonell eller finansiell i regnskapet. Selskapet benytter seg av unntaksregelen for små foretak og unnlater å omarbeide sammenligningstallene, jf. regnskapsloven § 6-6.

Virkningen av prinsippendringen er ført mot egenkapitalen per 01.01.

Følgende per 01.01 er foretatt som følge av prinsippendringen:

Balanseførte leasede driftsmidler kr 15 594 109

Balanseført leasinggjeld kr -10 578 640

Endring forskuddsbetalt leasing kr - 1 461 440

Endring utsatt skatteforpliktelse kr -781 887

Endring annen egenkapital kr -2 772 142

Noter til årsregnskapet 2019 Selskap A v2

Nedskrivning av anleggsmidler

Ved indikasjon på at balanseført verdi av et anleggsmiddel er høyere enn virkelig verdi, foretas det test for verdifall. Testen foretas for det laveste nivå av anleggsmidler som har selvstendige kontantstrømmer. Hvis balanseført verdi er høyere enn både salgsverdi og gjenvinnbart beløp, foretas det nedskrivning til det høyeste av salgsverdi og gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi. Bruksverdi er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen.

Tidligere nedskrivninger, med unntak for nedskrivning av goodwill, reverseres hvis grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning for tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Pensjoner

Premier til innskuddsbasert pensjonsordning organisert gjennom livsforsikringselskap kostnadsføres den perioden innskuddet gjelder og inngår blant lønnskostnader i resultatregnskapet. Forpliktelser eller pensjonsmidler knyttet til kollektiv forsikret pensjonsordning balanseføres ikke.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt beregnes med 22 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt eventuelt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført.

Oppføring av utsatt skattefordel på netto skattereduserende forskjeller som ikke er utlignet og underskudd til fremføring, er begrunnet med antatt fremtidig inntjening. Utsatt skattefordel som kan balanseføres og utsatt skatt er oppført netto i balansen.

Note 1 - Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte mm.

	2019	2018
Lønn	17 474 868	15 436 082
Arbeidsgiveravgift	2 518 947	2 223 525
Pensjonskostnader	256 093	227 584
Andre relaterte ytelser / Refusjoner	66 831	167 841
Sum	20 316 739	18 055 033

Gjennomsnittlig antall årsverk sysselsatt i regnskapsåret

	33	33

Ytelser til ledende personer	Daglig leder	Styret
Lønn	787 058	0
Annen godtgjørelse	4 392	0
Sum	791 450	0

Det er ikke gitt lån/sikkerhetsstillelse til daglig leder, styrets leder eller andre nærstående parter.

OTP

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Revisor

Kostnadsført honorar til revisor for 2019 utgjør kr 137 000,- ekskl.mva.

Lovpålagt revisjon	55 500
Andre tjenester	81 500
Sum honorar til revisor	137 000

Noter til årsregnskapet 2019 Selskap A v2

Note 2 - Spesifikasjon av varige driftsmidler

	Goodwill	Bygninger og tomter	Maskiner og anlegg	Driftsløse inventar o.l	Leasede driftsmidler	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2019		347 407	35 673 891	1 360 865	25 159 375	62 541 538
Tilgang i året	498 000	0	1 464 095	919 641	16 264 317	19 146 053
Avgang i året	0	0	(908 050)	(21 080)	0	(929 130)
Anskaffelseskost 31.12.2019	498 000	347 407	36 229 936	2 259 426	41 423 692	80 758 461
Akkumulerte avskr. 31.12.2019	(72 600)	(347 407)	(34 406 036)	(1 089 476)	(14 147 846)	(50 063 365)
Balanseført verdi pr. 31.12.2019	425 400	0	1 823 900	1 169 950	27 275 846	30 695 096
Årets avskrivninger	(72 600)	0	(884 595)	(347 741)	(4 582 579)	(5 887 515)
Økonomisk levetid	4 år	10 år	3-7 år	3-10 år	5-10 år	
Avskrivningsplan						

Note 3 - Skatt

	2019	2018
Ordinært resultat før skattekostnad	5 193 786	856 749
+/- Permanente forskjeller	7 928	46 734
+/- Årets endring i midlertidige forskjeller	(2 140 061)	(797 605)
Årets skattegrunnlag	3 061 652	105 878
Betalbar inntektsskatt for selskapet basert på 22%	673 563	24 352
Sum	673 563	24 352
+/- Endring i utsatt skatt	470 813	211 246
Skattekostnad i resultatregnskapet	1 144 376	235 598
Betalbar skatt i skattekostnad	673 563	24 352
Betalbar skatt i balansen	673 563	24 352

Skatteeffekten av midlertidige forskjeller som har gitt opphav til utsatt skatt og utsatte skattefordeler, spesifisert på typer av midlertidige forskjeller:

Midlertidige forskjeller knyttet til:	01.01.2019	31.12.2019	Endring
Anleggsmidler	12 863 737	25 608 315	(12 744 578)
Omløpsmidler	(49 309)	(198 053)	148 744
Langsiktig gjeld	(10 578 640)	(20 463 012)	9 884 372
Andre forskjeller	(1 461 440)	(2 032 841)	571 401
Sum midlertidige forskjeller	774 348	2 914 409	(2 140 061)
Utsatt skatt 31.12.19. basert på 22%	170 357	641 170	(470 813)

Utsatt skatt per 01.01.2019 stemmer ikke med regnskapet som viser en utsatt skattefordel på kr 611 530. Differanse er kr 781 887 og skyldes virkning av prinsippendring.

Noter til årsregnskapet 2019 Selskap A v2

Note 4 - Aksjonærer

Foretaket har 1 000 aksjer, pålydende kr 1 200, noe som gir en samlet aksjekapital på kr 1 200 000.

Foretaket har 1 aksjonær.

Aksjonærens navn	Antall aksjer	Eierandel
Holding AS	1 200	100 %
Sum		100 %

Aksjer og opsjoner eiet av medlemmer i styret og daglig leder:

Aksjonærens navn	Verv	Aksjer
Peder Ås	Styreleder	1 200

Note 5 - Bankinnskudd

	2019	2018
Bundne skattetrekksmidler	832 022	617 349

Note 6 - Leasing

Investeringer i driftsløsøre og produksjonsutstyr med bokført verdi kr 27 275 847 pr 31.12.2019 er finansiert gjennom leasingavtaler. Leasingsselskapet har pant i leasede driftsmidler.

Spesifikasjon av avtaler	Leasingforpliktelse balanseført i årsregnskapet	Estimerte leiebetalinger 2020	Estimerte leiebetalinger 2021 - 2024	Estimerte leiebetalinger etter 2024
Leasingavtaler	20 463 012	5 882 916	11 125 589	5 032 954
Sum	20 463 012	5 882 916	11 125 589	5 032 954

Nåverdi på fremtidige betalinger forutsatt en diskonteringsrente på 5 % er kr 19 117 654.

Note 7 - Egenkapital

	Aksjekapital	Annen EK	Sum
Egenkapital 01.01.2019	1 200 000	7 937 582	9 137 582
Prinsippendring ført mot EK per 01.01		2 772 142	2 772 142
Tilleggsutbytte		(2 000 000)	(2 000 000)
Årets resultat		4 049 410	4 049 410
Egenkapital 31.12.2019	1 200 000	12 759 134	13 959 134

Note 8 - Fordringer, gjeld, pantstillelser og garantier m.v

Eiendeler er stillet som sikkerhet for	2019	2018
Ubenyttet kassekreditt	500 000	500 000
Entreprenørgarantier	995 013	501 650
Sum	1 495 013	1 001 650

Balanseført verdi av pantsatte eiendeler

	2019	2018
Maskiner og anlegg	1 823 900	1 252 700
Driftsløsøre, inventar og utstyr	1 169 950	619 130
Kundefordringer	5 757 964	6 692 349
Sum	8 751 814	8 564 179

Noter til årsregnskapet 2019 Selskap A v2

Note 9 - Mellomværende med selskap i samme konsern

Gjeld	2019	2018
Kortsiktig gjeld	3 056 928	1 842 056
Kostnadsførte renter	96 000	145 480

Note 10 - Hendelser etter balansedagen og fortsatt drift

Koronapandemien som inntraff i januar 2020 har ikke betydning for årsregnskapet for 2019.

Hendelsen har heller ikke hatt vesentlig negativ betydning for foretakets stilling og resultat i perioden mellom balansedagen og tidspunktet for avleggelse av årsregnskapet. Foreløpig har selskapet god aktivitet og ved avleggelse av årsregnskapet er det ingenting som tyder på at koronaepidemien vil ha negative konsekvenser i 2020.

Hendelsen anses ikke å ha skapt vesentlig usikkerhet om foretakets evne til fortsatt drift. Årsregnskapet er derfor avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

Vedlegg 3: Årsregnskap selskap B (original)

Årsregnskap for 2019

Selskap B

Innhold

Resultatregnskap

Balanse

Noter

Resultatregnskap for 2019

Selskap B

	Note	2019	2018
Salgsinntekt		22 592 659	24 028 333
Annen driftsinntekt		1 416 150	845 000
Sum driftsinntekter		24 008 809	24 873 333
Varekostnad		(3 954 155)	(5 398 692)
Lønnskostnad	1	(8 335 037)	(9 581 941)
Avskrivning på driftsmidler og immaterielle eiendeler	2	(238 850)	(248 600)
Annen driftskostnad	1, 5	(9 464 811)	(9 199 843)
Sum driftskostnader		(21 992 853)	(24 429 076)
Driftsresultat		2 015 956	444 256
Annen renteinntekt		576	1 431
Sum finansinntekter		576	1 431
Annen rentekostnad		(92 214)	(89 240)
Sum finanskostnader		(92 214)	(89 240)
Netto finans		(91 638)	(87 809)
Ordinært resultat før skattekostnad		1 924 318	356 447
Skattekostnad på ordinært resultat	3	(423 350)	(39 087)
Ordinært resultat		1 500 968	317 360
Årsresultat		1 500 968	317 360
Overføringer			
Utbytte		750 000	840 000
Annen egenkapital		750 968	(522 640)
Sum		1 500 968	317 360

Balanse pr. 31. desember 2019
Selskap B

	Note	2019	2018
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Maskiner og anlegg	2, 5	189 799	296 399
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner, ol.	2, 5	401 700	518 400
Sum varige driftsmidler		591 499	814 799
Finansielle anleggsmidler			
Andre langsiktige fordringer	5	1 028 023	1 500 421
Sum finansielle anleggsmidler		1 028 023	1 500 421
Sum anleggsmidler		1 619 522	2 315 220
Omløpsmidler			
Varer			
Varer	5	1 124 000	895 000
Sum varer		1 124 000	895 000
Fordringer			
Kundefordringer	5	3 035 054	3 029 431
Andre kortsiktige fordringer		715 700	608 700
Sum fordringer		3 750 753	3 638 131
Bankinnskudd, kontanter og lignende	6	283 746	321 821
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		283 746	321 821
Sum omløpsmidler		5 158 499	4 854 952
Sum eiendeler		6 778 021	7 170 172

Balanse pr. 31. desember 2019
Selskap B

	Note	2019	2018
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital	7	258 000	258 000
Overkurs		270 603	670 503
Sum innskutt egenkapital		528 603	928 503
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital		767 061	16 092
Sum opptjent egenkapital		767 061	16 092
Sum egenkapital		1 295 664	944 595
Gjeld			
Avsetning for forpliktelser			
Utsatt skatt	4	900 266	979 327
Sum avsetning for forpliktelser		900 266	979 327
Sum langsiktig gjeld		900 266	979 327
Kortsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner	5	597 572	1 205 772
Leverandørgjeld		1 298 907	1 493 748
Betalbar skatt	3	502 411	0
Skyldige offentlige avgifter		595 526	706 710
Utbytte		750 000	840 000
Annen kortsiktig gjeld		837 676	1 000 019
Sum kortsiktig gjeld		4 582 091	5 246 250
Sum gjeld		5 482 357	6 225 577
Sum egenkapital og gjeld		6 778 021	7 170 172

Noter til årsregnskapet 2019 Selskap B

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.

Salgsinntekter

Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres i takt med utførelsen. Andelen av salgsinntekter som knytter seg til fremtidige serviceytelser, balanseføres som uopptjent inntekt ved salget og inntektsføres deretter i takt med levering av ytelsene.

Anleggsmidler

Lineære avskrivninger over driftsmidlenes forventede økonomiske levetid er lagt til grunn ved beregning av avskrivningsbeløp.

Egentilvirkede ferdigvarer og varer i arbeid

Anskaffelseskost for disse varene er direkte kostnader og indirekte variable tilvirkningskostnader. Ved beregning av virkelig verdi er salgpris på et framtidig salgstidspunkt fratrukt salgskostnader og tilvirkningskostnader som påløper for å bringe varer i arbeid i salgsferdig stand.

Pensjonsforpliktelser

Selskapet har pensjonsavtale gjennom en forsikringsavtale. Pensjonsforpliktelser og pensjonsmidlene er ikke oppført i regnskapet. Årets betalte premie er bokført i resultatregnskapet.

Råvarer og varer i arbeid

Ved beregning av anskaffelseskost, er gjennomsnittlig anskaffelseskost lagt til grunn. Ved beregning av virkelig verdi er gjenanskaffelseskost anvendt som en tilnærming til virkelig verdi.

Fordringer

Kundefordringer føres opp i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning for påregnelig tap. Avsetning til påregnelig tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Andre fordringer er også gjenstand for en tilsvarende vurdering.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter periodens betalbare skatt som blir utlignet og forfaller til betaling i neste regnskapsår. I tillegg til endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med skattesatsen ved utgangen av regnskapsåret (22 %) på grunnlag av skattereduserende og skatteøkende midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. I beregningen er det også medtatt ligningsmessig framførbart underskudd ved regnskapsårets utgang. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført.

Note 1 - Lønnskostnader etc

Spesifikasjon av lønnskostnader	2019	2018
Lønn	6 930 087	8 105 822
Arbeidsgiveravgift	1 013 922	1 177 109
Pensjonskostnader	127 484	137 472
Andre relaterte ytelser	263 545	161 538
Sum	8 335 037	9 581 941

Foretaket har sysselsatt 12 årsverk i regnskapsåret.

Lønn og styregodtgjørelse mv til ledende personer og revisor

Daglig leder	998 348	
	2019	2018
Revisjon	65 000	57 000

Det er ikke utbetalt pensjonsytelser eller andre ytelser enn lønn til daglig leder og styremedlemmer.

Foretaket er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning for selskapets ansatte jfr. lov om obligatorisk tjenestepensjon. Foretaket har etablert en tjenestepensjonsordning som tilfredsstiller kravene i loven.

Noter til årsregnskapet 2019 Selskap B

Note 2 - Spesifikasjon av varige driftsmidler

	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre, inventar o.l	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2019	12 646	401 700	1 562 125	1 976 471
Tilgang i året	0	0	39 400	39 400
Avgang i året	(7 588)	(54 000)	0	(61 588)
Anskaffelseskost 31.12.2019	5 058	347 700	1 601 525	1 954 283
Akk. av- og nedskr. 01.01.2019	(12 646)	(105 300)	(1 043 725)	(1 161 671)
Akkumulerte avskr. 31.12.2019	(5 058)	(157 900)	(1 199 825)	(1 362 783)
Balanseført verdi pr. 31.12.2019	0	189 800	401 700	591 500
Årets avskrivninger		(82 750)	(156 100)	(238 850)
Økonomisk levetid				
Avskrivningsplan		3-5 år	1-10 år	

Note 3 - Skatt

	2019	2018
Ordinært resultat før skattekostnad	1 924 318	356 447
+/- Permanente forskjeller		7 033
+/- Årets endring i midlertidige forskjeller	383 652	379 830
- Fremførbart underskudd / korreksjonsinntekt	(24 285)	(743 310)
Årets skattegrunnlag	2 283 686	0
Betalbar inntektsskatt for selskapet basert på 22%	502 411	
Sum	502 411	
+/- Endring i utsatt skatt	(79 061)	39 087
Skattekostnad i resultatregnskapet	423 350	39 087
Betalbar skatt i skattekostnad	502 411	
Betalbar skatt i balansen	502 411	0

Note 4 - Midl. forskjeller - Utsatt skatt/skattefordel

Utsatt skatt/utsatt skattefordel i balansen avsettes på grunnlag av forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier i henhold til norsk regnskapsstandard for skatt. Midlertidige skatteøkende og skattereduserende forskjeller som kan utlignes er nettopført.

Midlertidige forskjeller knyttet til:	01.01.2019	31.12.2019	Endring
Anleggsmidler	4 285 846	4 528 624	(242 778)
Omløpsmidler	(143 000)	(679 400)	536 400
Gevinst- og tapskonto	332 923	242 893	90 030
Skattemessig fremførbart underskudd	(24 285)	0	(24 285)
Sum midlertidige forskjeller	4 451 484	4 092 117	359 367
Utsatt skatt 31.12.19. basert på 22%	979 327	900 266	79 061

Noter til årsregnskapet 2019

Selskap B

Note 5 - Pantstillelser og garantier

Gjeldspost med forfall senere enn 5 år fra balansedagen utgjør per 31.12.2019 kr 0.

Pantsettelsler	2019	2018
Kredittramme sikret med pant	5 000 000	5 000 000
Pantsatte eiendeler		
Maskiner og anlegg	189 799	296 399
Driftsløsøre, verktøy og biler	401 700	518 400
Varelager	1 124 000	895 000
Kundefordringer	3 035 054	3 029 431
Sum pantsatte eiendeler	4 750 553	4 739 230

Selskapet leaser diverse utstyr, biler og maskiner. Gjenværende løpetid er 0-5 år.
Samlet leasingkostnader:

	2019	2018
Leasingbeløp	5 076 719	4 905 222

Forskuddsleasing er oppført som Andre langsiktige fordringer i balansen med kr 1 028 023 pr. 31.12.2019.

Note 6 - Bankinnskudd

Skattetrekkinnskudd utgjør pr 31.12. i år kr 283 746.

Note 7 - Aksjekapital

Selskapet har 258 aksjer hver pålydende kr 1 000, samlet aksjekapital utgjør kr 258 000. Selskapet har kun en aksjeklasse.

Daglig leder og styreleder, Peder Ås eier alle aksjene i selskapet.

Vedlegg 4: Årsregnskap selskap Bv2 (omarbeidet)

Årsregnskap for 2019

Selskap B v2

Innhold

Resultatregnskap

Balanse

Noter

Resultatregnskap for 2019

Selskap B v2

	Note	2019	2018
Salgsinntekt		22 592 659	24 028 333
Annen driftsinntekt		1 416 150	845 000
Sum driftsinntekter		24 008 809	24 873 333
Varekostnad		(3 954 155)	(5 398 692)
Lønnskostnad	1	(8 335 037)	(9 581 941)
Avskrivning på driftsmidler og immaterielle eiendeler	2	(3 589 166)	(248 600)
Annen driftskostnad	1	(4 451 354)	(9 199 843)
Sum driftskostnader		(20 329 712)	(24 429 076)
Driftsresultat		3 679 097	444 256
Annen renteinntekt		576	1 431
Sum finansinntekter		576	1 431
Annen rentekostnad		(418 126)	(89 240)
Sum finanskostnader		(418 126)	(89 240)
Netto finans		(417 550)	(87 809)
Ordinært resultat før skattekostnad		3 261 547	356 447
Skattekostnad på ordinært resultat	3	(717 541)	(39 087)
Ordinært resultat		2 544 006	317 360
Årsresultat		2 544 006	317 360
Overføringer			
Utbytte		750 000	840 000
Annen egenkapital		1 794 006	(522 640)
Sum		2 544 006	317 360

Balanse pr. 31. desember 2019
Selskap B v2

	Note	2019	2018
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Maskiner og anlegg	2, 6	189 799	296 399
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner, ol.	2, 6	401 700	518 400
Leasede driftsmidler	2, 5	17 505 293	0
Sum varige driftsmidler		18 096 792	814 799
Finansielle anleggsmidler			
Andre langsiktige fordringer		3 420	1 500 421
Sum finansielle anleggsmidler		3 420	1 500 421
Sum anleggsmidler		18 100 212	2 315 220
Omløpsmidler			
Varer	6	1 124 000	895 000
Sum varer		1 124 000	895 000
Fordringer			
Kundefordringer	6	3 035 054	3 029 431
Andre kortsiktige fordringer		715 700	608 700
Sum fordringer		3 750 753	3 638 131
Bankinnskudd, kontanter og lignende	7	283 746	321 821
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		283 746	321 821
Sum omløpsmidler		5 158 499	4 854 952
Sum eiendeler		23 258 711	7 170 172

Balanse pr. 31. desember 2019
Selskap B v2

	Note	2019	2018
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital	8, 9	258 000	258 000
Overkurs	9	270 603	670 503
Sum innskutt egenkapital		528 603	928 503
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	9	7 378 360	16 092
Sum opptjent egenkapital		7 378 360	16 092
Sum egenkapital	9	7 906 963	944 595
Gjeld			
Avsetning for forpliktelser			
Utsatt skatt	4	2 764 992	979 327
Sum avsetning for forpliktelser		2 764 992	979 327
Øvrig langsiktig gjeld			
Leasinggjeld	5	8 004 665	0
Sum annen langsiktig gjeld		8 004 665	0
Sum langsiktig gjeld		10 769 657	979 327
Kortsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner	6	597 572	1 205 772
Leverandørgjeld		1 298 907	1 493 748
Betalbar skatt	3	502 411	0
Skyldige offentlige avgifter		595 526	706 710
Utbytte		750 000	840 000
Annen kortsiktig gjeld		837 676	1 000 019
Sum kortsiktig gjeld		4 582 091	5 246 250
Sum gjeld		15 351 748	6 225 577
Sum egenkapital og gjeld		23 258 711	7 170 172

Noter til årsregnskapet 2019 Selskap B v2

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.

Salgsinntekter

Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres i takt med utførelsen. Andelen av salgsinntekter som knytter seg til fremtidige serviceytelser, balanseføres som uopptjent inntekt ved salget og inntektsføres deretter i takt med levering av ytelsene.

Anleggsmidler

Lineære avskrivninger over driftsmidlenes forventede økonomiske levetid er lagt til grunn ved beregning av avskrivningsbeløp.

Leieavtaler

Selskapet har i år endret regnskapsprinsipp fra å benytte unntaksreglene for små foretak om å unnlate å balanseføre leieavtaler til å benytte ordinære regnskapsregler om balanseføring av leieavtaler. Det foretas en konkret vurdering per avtale om de skal behandles som operasjonell eller finansiell i regnskapet. Selskapet benytter seg av unntaksregelen for små foretak og unnlater å omarbeide sammenligningstallene, jf. regnskapsloven § 6-6. Virkningen av prinsippendringen er ført mot egenkapitalen per 01.01. Følgende per 01.01 er foretatt som følge av prinsippendringen:
Balanseførte leasede driftsmidler kr 20 855 609
Balanseført leasinggjeld kr -12 257 757
Endring forskuddsbetalt leasing kr - 1 459 057
Endring utsatt skatteforpliktelse kr -1 570 535
Endring annen egenkapital kr -5 568 260

Egentilvirkede ferdigvarer og varer i arbeid

Anskaffelseskost for disse varene er direkte kostnader og indirekte variable tilvirkningskostnader. Ved beregning av virkelig verdi er salgspris på et framtidig salgstidspunkt fradrett salgskostnader og tilvirkningskostnader som påløper for å bringe varer i arbeid i salgsferdig stand.

Pensjonsforpliktelser

Selskapet har pensjonsavtale gjennom en forsikringsavtale. Pensjonsforpliktelser og pensjonsmidlene er ikke oppført i regnskapet. Årets betalte premie er bokført i resultatregnskapet.

Råvarer og varer i arbeid

Ved beregning av anskaffelseskost, er gjennomsnittlig anskaffelseskost lagt til grunn. Ved beregning av virkelig verdi er gjenanskaffelseskost anvendt som en tilnærming til virkelig verdi.

Fordringer

Kundefordringer føres opp i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning for påregnelig tap. Avsetning til påregnelig tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Andre fordringer er også gjenstand for en tilsvarende vurdering.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter periodens betalbare skatt som blir utlignet og forfaller til betaling i neste regnskapsår. I tillegg til endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med skattesatsen ved utgangen av regnskapsåret (22 %) på grunnlag av skattereduserende og skatteøkende midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. I beregningen er det også medtatt ligningsmessig framførbart underskudd ved regnskapsårets utgang. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført.

Noter til årsregnskapet 2019 Selskap B v2

Note 1 - Lønnskostnader etc

Spesifikasjon av lønnskostnader	2019	2018
Lønn	6 930 087	8 105 822
Arbeidsgiveravgift	1 013 922	1 177 109
Pensjonskostnader	127 484	137 472
Andre relaterte ytelser	263 545	161 538
Sum	8 335 037	9 581 941

Foretaket har sysselsatt 12 årsverk i regnskapsåret.

Lønn og styregodtgjørelse mv til ledende personer og revisor

Daglig leder	998 348	
	2019	2018
Revisjon	65 000	57 000

Det er ikke utbetalt pensjonsytelser eller andre ytelser enn lønn til daglig leder og styremedlemmer.

Foretaket er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning for selskapets ansatte jfr. lov om obligatorisk tjenstepensjon. Foretaket har etablert en tjenstepensjonsordning som tilfredsstiller kravene i loven.

Note 2 - Spesifikasjon av varige driftsmidler

	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre, inventar o.l	Leasede driftsmidler	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2019	12 646	401 700	1 562 125	30 361 839	32 338 310
Tilgang i året	0	0	39 400	0	39 400
Avgang i året	(7 588)	(54 000)	0	0	(61 588)
Anskaffelseskost 31.12.2019	5 058	347 700	1 601 525	30 361 839	32 316 122
Akk. av- og nedskr. 01.01.2019	(12 646)	(105 300)	(1 043 725)	(9 506 230)	(10 667 901)
Akkumulerte avskr. 31.12.2019	(5 058)	(157 900)	(1 199 825)	(12 856 546)	(14 219 329)
Balanseført verdi pr. 31.12.2019	0	189 800	401 700	17 505 293	18 096 793
Årets avskrivninger		(82 750)	(156 100)	(3 350 316)	(3 589 166)
Økonomisk levetid		3-5 år	1-10 år	7-10 år	
Avskrivningsplan					

Noter til årsregnskapet 2019 Selskap B v2

Note 3 - Skatt

	2019	2018
Ordinært resultat før skattekostnad	3 261 547	356 447
+/- Permanente forskjeller		7 033
+/- Årets endring i midlertidige forskjeller	(953 578)	379 830
- Fremførbart underskudd	(24 285)	(743 310)
Årets skattegrunnlag	2 283 685	0
Betalbar inntektsskatt for selskapet basert på 22%	502 411	
Sum	502 411	
+/- Endring i utsatt skatt	215 130	39 087
Skattekostnad i resultatregnskapet	717 541	39 087
Betalbar skatt i skattekostnad	502 411	
Betalbar skatt i balansen	502 411	0

Note 4 - Midl. forskjeller - Utsatt skatt/skattefordel

Utsatt skatt/utsatt skattefordel i balansen avsettes på grunnlag av forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier i henhold til norsk regnskapsstandard for skatt. Midlertidige skatteøkende og skattereduserende forskjeller som kan utlignes er nettoført.

Midlertidige forskjeller knyttet til:	01.01.2019	31.12.2019	Endring
Anleggsmidler	25 141 455	22 033 917	3 107 538
Omløpsmidler	(143 000)	(679 400)	536 400
Langsiktig gjeld	(12 257 757)	(8 004 665)	(4 253 092)
Gevinst- og tapskonto	332 923	242 893	90 030
Andre forskjeller	(1 459 057)	(1 024 603)	(434 454)
Skattemessig fremførbart underskudd	(24 285)	0	(24 285)
Sum midlertidige forskjeller	11 590 279	12 568 142	(977 863)
Utsatt skatt 31.12.19, basert på 22%	2 549 861	2 764 991	(215 130)

Utsatt skatt per 01.01.2019 stemmer ikke med regnskapet som viser en utsatt skatt på kr 979 327. Differanse er kr 1 570 535 og skyldes virkning av prinsippendring.

Note 5 - Leasing

Investeringer i driftsløsøre og produksjonsutstyr med bokført verdi kr 17 505 293 pr 31.12.2019 er finansiert gjennom leasingavtaler. Leasingsselskapet har pant i leasede driftsmidler.

Spesifikasjon av avtaler	Leasingforpliktelse balanseført i årsregnskapet	Estimerte leiebetalinger 2020	Estimerte leiebetalinger 2021 - 2024	Estimerte leiebetalinger etter 2024
Leasingavtaler	8 004 665	3 941 292	4 421 431	0
Sum	8 004 665	3 941 292	4 421 431	0

Nåverdi på fremtidige betalinger forutsatt en diskonteringsrente på 5 % er kr 7 643 133.

Noter til årsregnskapet 2019

Selskap B v2

Note 6 - Pantstillelser og garantier

Gjeldspost med forfall senere enn 5 år fra balansedagen utgjør per 31.12.2019 kr 0.

Pantsettelse	2019	2018
Kredittramme sikret med pant	5 000 000	5 000 000
Pantsatte eiendeler		
Maskiner og anlegg	189 799	296 399
Driftsløsøre, verkøy og biler	401 700	518 400
Varelager	1 124 000	895 000
Kundefordringer	3 035 054	3 029 431
Sum pantsatte eiendeler	4 750 553	4 739 230

Note 7 - Bankinnskudd

Skattetrekkinnnskudd utgjør pr 31.12. i år kr 283 746.

Note 8 - Aksjekapital

Selskapet har 258 aksjer hver pålydende kr 1 000, samlet aksjekapital utgjør kr 258 000. Selskapet har kun en aksjeklasse.

Daglig leder og styreleder, Peder Ås eier alle aksjene i selskapet.

Note 9 - Egenkapital

	Aksjekapital	Overkurs	Annen EK	Sum
Egenkapital 01.01.2019	258 000	670 503	16 092	944 595
Prinsippendring ført mot EK per 01.01			5 568 260	5 568 260
Reduksjon overkurs		(399 900)		(399 900)
Årets resultat			2 544 006	2 544 006
Avsatt utbytte			(750 000)	(750 000)
Egenkapital 31.12.2019	258 000	270 603	7 378 358	7 906 961

Vedlegg 5: Eksempel leasingavtale

OPPSUMMERING LEASINGAVTALE

LEIETAKER
[Redacted]
Fakturaadresse

LEVERANDØR
[Redacted]

OBJEKT(ER)	Reg.nr./serienr./chassienr.	Årsmodell
Beskrivelse av objektene og evt. tilleggsutstyr (type, merke, betegnelse)	[Redacted]	2017
[Redacted]	Brukssted; innenfor norsk avgiftsområde	

BETINGELSER			
BEREGNINGSGRUNNLAG	Pris eks. mva. Kr 3 100 000	Startleie/innbytte eks. mva. Kr 500 000	Beregningsgrunnlag for leien Kr 2 600 000
LEIEPERIODE	Fra og med 01.09.2017	Til og med 31.08.2022	Antall måneder 60
LEIEBELØP	Beløp eks. mva. Kr 46 479	Forfaller den 1. Månedlig	
RENTE (365 rentedager pr. år)	Nominal rente p.a. p.t. 2,85 %	Dagsleie (inleiersleie) med tillegg av mva. fra utbetalingsdato og frem til kontraktstart faktureres separat.	
GEBYRER	Etableringsgebyr eks. mva. Kr 3 500	Fakturaergebyr eks. mva. E-faktura: Kr 50,- / papirfaktura: Kr 105,-	
FORSIKRING	Leietaker er ansvarlig for at objektet til enhver tid er forsikret til fordel for [Redacted]		

SPESIELLE BETINGELSER
Avtalen forutsetter at brutto startleie, kr 625 000,-, innbetales eller før levering av utstyret [Redacted]

I henhold til inngått avtale om leasing oversendes denne oppsummeringen av betingelsene. [Redacted]

Vedlegg 6: Nedbetalingsplan eksempelavtale

Termin	Terminbeløp	Renter	Avdrag	Restgjeld
0				2 600 000
1	46 479	6 050	40 429	2 559 571
2	46 479	5 956	40 523	2 519 048
3	46 479	5 862	40 617	2 478 430
4	46 479	5 767	40 712	2 437 719
5	46 479	5 672	40 807	2 396 912
6	46 479	5 577	40 902	2 356 010
7	46 479	5 482	40 997	2 315 014
8	46 479	5 387	41 092	2 273 921
9	46 479	5 291	41 188	2 232 734
10	46 479	5 195	41 284	2 191 450
11	46 479	5 099	41 380	2 150 070
12	46 479	5 003	41 476	2 108 594
13	46 479	4 907	41 572	2 067 022
14	46 479	4 810	41 669	2 025 353
15	46 479	4 713	41 766	1 983 586
16	46 479	4 616	41 863	1 941 723
17	46 479	4 518	41 961	1 899 762
18	46 479	4 421	42 058	1 857 704
19	46 479	4 323	42 156	1 815 548
20	46 479	4 225	42 254	1 773 293
21	46 479	4 126	42 353	1 730 940
22	46 479	4 028	42 451	1 688 489
23	46 479	3 929	42 550	1 645 939
24	46 479	3 830	42 649	1 603 290
25	46 479	3 731	42 748	1 560 542
26	46 479	3 631	42 848	1 517 694
27	46 479	3 532	42 947	1 474 747
28	46 479	3 432	43 047	1 431 699
29	46 479	3 331	43 148	1 388 552
30	46 479	3 231	43 248	1 345 304
31	46 479	3 130	43 349	1 301 955
32	46 479	3 030	43 449	1 258 506
33	46 479	2 928	43 551	1 214 955
34	46 479	2 827	43 652	1 171 303
35	46 479	2 726	43 753	1 127 550
36	46 479	2 624	43 855	1 083 694
37	46 479	2 522	43 957	1 039 737
38	46 479	2 419	44 060	995 677
39	46 479	2 317	44 162	951 515
40	46 479	2 214	44 265	907 250
41	46 479	2 111	44 368	862 882
42	46 479	2 008	44 471	818 411
43	46 479	1 904	44 575	773 837
44	46 479	1 801	44 678	729 158
45	46 479	1 697	44 782	684 376
46	46 479	1 592	44 887	639 490
47	46 479	1 488	44 991	594 499
48	46 479	1 383	45 096	549 403
49	46 479	1 278	45 201	504 202
50	46 479	1 173	45 306	458 897
51	46 479	1 068	45 411	413 485
52	46 479	962	45 517	367 969
53	46 479	856	45 623	322 346
54	46 479	750	45 729	276 617
55	46 479	644	45 835	230 781
56	46 479	537	45 942	184 839
57	46 479	430	46 049	138 791
58	46 479	323	46 156	92 635
59	46 479	216	46 263	46 371
60	46 479	108	46 371	-

Vedlegg 7: Intervju banker

1. Hvilke vurderinger gjør banken ved en låneforespørsel?
2. Hvilke nøkkeltall er viktige ved vurderingen?
3. Ved en låneforespørsel, har det betydning for banken om selskapet har operasjonell eller finansiell leasing?
4. Selskap A har fått tilbud fra leasingselskapet om å kjøpe ut driftsmidlene for kr 20 500 000 (tilsvarende resterende leasinggjeld).
  - Er banken interessert i å finansiere utkjøpet?
  - Hvis ja, til hvilke betingelser? Herunder rentevilkår og sikkerhetsstillelser
  - Hva ligger til grunn for vurderingen? Kredittscore etc.
5. Selskap A har endret regnskapsprinsipp fra operasjonell leasing til finansiell leasing og har dermed balanseført leasede driftsmidler samt restgjeld knyttet til disse driftsmidlene. Se regnskap for selskap A v2. Selskapet har fremdeles tilbud om å kjøpe ut driftsmidlene for kr 20 500 000.
  - Er banken interessert i å finansiere utkjøpet?
  - Hvis ja, til hvilke betingelser? Herunder rentevilkår og sikkerhetsstillelser
  - Hva ligger til grunn for vurderingen? Kredittscore etc.
6. Selskap B har fått tilbud fra leasingselskapet om å kjøpe ut driftsmidlene for kr 8 000 000 (tilsvarende resterende leasinggjeld).
  - Er banken interessert i å finansiere utkjøpet?
  - Hvis ja, til hvilke betingelser? Herunder rentevilkår og sikkerhetsstillelser
  - Hva ligger til grunn for vurderingen? Kredittscore etc.
7. Selskap B har endret regnskapsprinsipp fra operasjonell leasing til finansiell leasing og har dermed balanseført leasede driftsmidler samt restgjeld knyttet til disse driftsmidlene. Se regnskap for selskap B v2. Selskapet har fremdeles tilbud om å kjøpe ut driftsmidlene for kr 8 000 000.
  - Er banken interessert i å finansiere utkjøpet?

- Hvis ja, til hvilke betingelser? Herunder rentevilkår og sikkerhetsstillelser
- Hva ligger til grunn for vurderingen? Kredittscore etc.